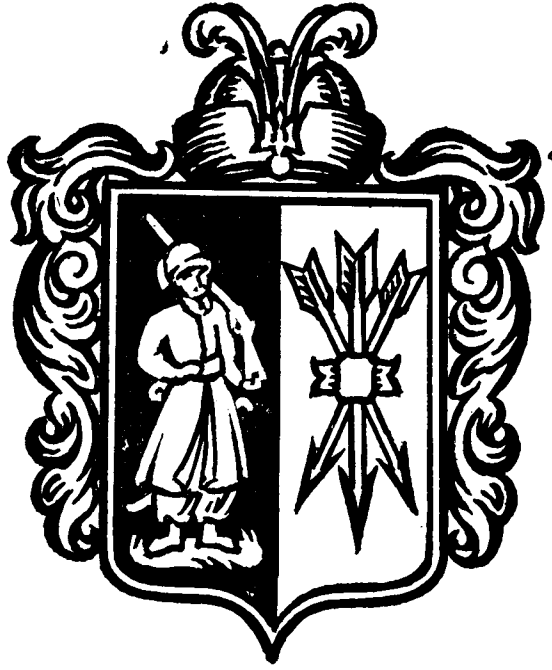

КОМЕНТАР

КОМЕНТАР

1

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО

1957 - 1962

ЙОГО СВІТЛОСТІ ЯВП ГЕТЬМАНИЧЕВІ ДАНИЛУ СКОРОПАДСЬКОМУ
ПРИСВЯЧЕНО

Х Р Е С Т І М Е Ч

Всеблагий і вседобрий Син Божий
— на хресті — всепростив грішний люд.
З дому ж Батька жреців негожих
розігнав без пощади й жалю.

„Не робіть ви з престолу оґіри,
де горять — для Отця! — вівтарі,
дом торгівлі, бездушні невіри!
Не поганьте святинь, крамарі!“

Меч підняв... і розбіглись міняли:
ласки Бога дрібні торгаші.
На свої споконвічні скрижалі
помолилися вірні в душі.

.....
.....

У земнім нашім страднім поході
в с і х п р е д т е ч
хай нам символ зорить в небозводі:
х р е с т і м е ч !

Х р е с т : любови, прощення й посвяти
всім незрячим, всім меншим братам!
М е ч : тому, хто б посмів руйнувати
Б а т ь к а х р а м !

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

„Християнська релігія — скарб народу. З Хрестом і Вірою підемо до нашої остаточної перемоги!“

„Мусите плекати військовий дух, і, оскільки можливо, вчитись військового діла, використовувачи для цього всі можливості. Мусите студіювати загальний хід світової політики, пам'ятаючи, що українство завжди відчувало брак людей, що уміють розібратися в зовнішньо-політичних справах, а які вже тепер, в підготовчий період, дуже необхідні.“

„Спираючись на наші українській традиції, на властивостях, притаманних українській людині, хочемо добитися синтезу українських політичних концепцій, суспільних ідей, прагнень української людини у всеохоплюючій ідеї українського гетьманату, яка на нашу думку є кристалізуючим центром для всього українського світу, що одначе не виключає ні диференціації українського політичного життя, ні чесного змагу різних концепцій, ідей і світоглядів.“

Здійснення ідеї українського Гетьманату в українській державі забезпечить повний правопорядок, внутрішню рівновагу й нормальний розвиток українського політичного життя.“

„В моїй дальшій роботі шукатиму, як і досі, ключа до створення справжньої, органічної української єдності, яка є передумовою а в одночас і запорукою нашого кінцевого успіху. Для досягнення цього не відкидатиму помічної руки ні одного чесного українського патріота, якому на серці лежить добро і велич України.“

„Ми не тільки заступаємо і голосимо ідею консолідації, ми завжди були і є готові до якнайтіснішої співпраці з усіма українськими політичними силами на основі взаємного шанування і при застосуванні принципу „фейр плей“.“

„Бо треба нам всім ясно усвідомити і запам'ятати, що ми держави своєї не збудуємо самими тільки гетьманцями, як не збудують її інші групи без нас, Гетьманців. Нам треба всі конструктивні сили державні зібрати разом і пустити їх в одне річище національне.“

„Я знаю, що в чинностях кожної людської спільноти не можна завжди уникнути недотягнень і відхилень від деяких принципових засад... не драматизуймо їх, особливо в наших, часто нездорових, еміграційних обставинах; натомість звертаймо якнайчастіше наші очі на справжню велику драму і трагедію, що їх переживає наш народ на Рідних Землях, і який кличе нас до єдності. Нашим обов'язком є Йому всемірно допомогти.“

„Бо ж тільки плакаючи кожноразно ідею Української Єдності і активно здійснюючи її в практичному житті, зможемо ми виступити яко реальна, добре зінтегрована Українська Сила під час рішальних подій, до яких невмолимо наближається цілий світ. Вірте в світле майбутнє України, єднайтесь для Неї і працюйте і нехай Господь Бог допоможе Вам у Ваших замірах і змаганнях і нагородить Вас успіхом!“

" До своїх Він прибув, та свої не прийняли Його "
 Евангелія від св. Івана I/II

В Р І Ч Н И Ц Ю Н А Р О Д Ж Е Н Н Я

ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Є в Лондоні Білий Дім, який мав і міг би бути Гетьманським палацом, продовженням Ваннзее, але й мостом до Софійської площі.

В тім Домі, в одній з шаф висить сьогодні одяг Гетьманича Данила. Той одяг, в яким Він щоденно їздив своїм мотоциклом на працю інженера-директора, сорок миль за Лондоном, і в яким Він зустрів трагічну смерть.

Я хотів би, щоб той одяг побачили -якимсь чудом - тисячі, сотки тисяч, мільйони українців і тут на еміграції, і на батьківщині, не в музеї, колись у Києві, а в цей мент, перед їх очима.

І щоб замислилися на кілька хвилин, запитали себе : чому ця Людина, нащадок історичного княжо-гетьманського Роду, обдарована Богом і розумом, і красою душі і тіла, і здібностями дістатися до найвищих щаблів суспільної ієрархії європейської еліти, чому Він відмовляв собі роками нове убрання, на яке не тільки інженер-директор, але й робітники могли собі дозволити?

Так. Він - Гетьманич Всєї України - не був встані придбати іншого одягу, як отой : потертий, роками ношений, хоч і чистий та не без полагоджень, скромний аж до бідности доказ Його матеріального положення.

Ця спадщина залишилася нам нічим, але дуже красномовним свідком, повна запитів, здивовання, а може й докорів??

.....
Казав колись Ф.Ніцше : " Королів тепер нема, бо народи не гідні їх !"

Але ж ми маємо своїх " королів ", тих, які можуть по цілому світові їздити чи літати, репрезентувати націю на різних конференціях, промовляти - як накручені пластинки - сорок літ ті ж самі порожні - брехливі фрази, танцювати " і задком і передком " перед різними Ліпманами, Марголініми, Дін-Расками, шаліти від радощів, як що хтось з " демократичних вождів цього світу " кине їм, як крихти псинам з панського столу ні до чого не зобов'язуюче " ласкаве слово", перконувати в нашім праві та інформувати про наші кривди тих, які знають про нас більше, ніж ми самі, шукати зрозуміння та співчуття у тих, які в теорії і практиці хотять тільки винищити нас, як чужі їм, органічно ворожі сили !

На все це ми маємо " визвольні фонди ", " національні позички ", добровільні й примусові збірки. Крім того маємо ми мільйонові маєтки, доми, клуби, підприємства й заклади. Видаємо сотки часописів і журналів, навіть на різних мовах !

Та ми могли б дати населення до свого " Ізраїля ", яке було б втричі більше за людність сучасної Землі Іудейської !

А Л Е ... Гетьманичу, тій Людині яка втілює в собі тисячелітню традицію нашої батьківщини, її славу й честь, Особі, яка могла б мати доступ до справжніх королів світу, яка одною появою своєю робить в тисячу разів більш позитивну пропаганду, ніж всі наші політики разом, яка здобуває прихильність до тої Землі, що ТАКИХ ЛЮДЕЙ РОДИТЬ , так, нашому Монархові - ми

с в і д о м о п і д р і з а л и к р и л а

Прикували Його до щоденних матеріальних турбот не тільки про себе, але й про цілу Гетьманську Родину : хвору Матір, брата, сестер .

Звалили Йому на плечі до того ж і дрібну, виконавчу громадсько-політичну працю, яку Він сам зі своїх приватних засобів здебільша ще й оплачував.

Не дали Йому роками найменшого шансу подбати про засновання власної родини, про продовження династії, а тим заходам, на які Він нарешті вирішився в ганебний спосіб протидіяли .

Ч о м у ?

Не вірили, що такий великий пан-аристократ може щиро присвятити особисте життя на добро батьківщини ?

Злякалися тих верховин, на які треба було б підійматися, щоб хоч трохи наблизитися до Його Духу ?

Заздрили в своїй мізерії, що такі дари Божі можуть бути сконцентровані в одній людині ?

Розчаровані були, що не мали жадних підстав ляяти Його "гряз'ю Москви", ані "Варшавським сміттям", якими поставали всі "народні герої" ?

Так, Він був гордий, незалежний ! Свідомий спадкоємець тої ласки Божої, що зазнав Його Батько, приймаючи миропомазання від Святої Софії - мудрости Землі нашої !

Так, Він не дозволяв класти собі на голову "традиційне" болото, як символ упокорення, підлецування до черні !

Він не дав себе "купити" ані троям-пророкам з їхніми єдино-непомильними вірами, ані дурисвітам з табору невдалих чорноморських Бонапартів, ані доляровим спекулянтам з доньками на виданні .

Добровільно, з великої пошани й любови до Батьків, до Землі з'яв на себе Хрест служби Україні, жертвенного, лицарського обов'язку. Не злякався ані прикладу-трагедії свого Батька, ані долі замордованих - з наказу чужих ! - предків, які на протязі століть безуспішно намагалися скерувати "вгору серця" своїх земляків, що в багні матеріяльних пристрастей, догоджаючи тільки плоті, загубили і образ, і подобу Божу та повернули землю свою - медом текучу - у Велику Руїну !

.....
" Гетьмани, Гетьмани ! як би то ви встали ! " - так деклямували ... зі сльозами зворушення... , раз на рік, " вожді й провідники народу ", а вийшовши зі святочної академії зраджували й валили воскреслу в році Божому 1918 -му р е а л ь н у, не літературну Гетьманщину, або ж опльгавлювали її " як найчорніший період в новітній історії України " .

Організовані ж гетьманці та інші віроломні Брути ворохобили проти свого монарха, скритовбивчі пляни на життя Його кували, через труп переступити похвалялися !..

Д і ж д а л и с я т р у п у !... Р а д і е т е ??...

Хоч по смерті відваги набралися болотом Його мазати...

Думаєте, що промине вам це зрадництво безкарно ? Знайте, що на кожного з вас - як на Юду - осика чекає...

.....
Відійшов Він від нас поза межі життя земного, як Божої раті добрий воїн .

" З Хрестом і Вірою підемо до нашої остаточної перемоги ! " - заповідав Він. Бо знав : поки не збудуємо України в наших душах - на небі ! - не прийде вона, не здійсниться і на землі !

В лавах тих, які мають доступ до Престолу Всевишнього - Він наш великий Заступник !

Чи ж ми були свідомі того, що Провидіння надіслало Його, щоб дати нам можливість відродитися, звільнитися від прокляття, яке накликав на нас Той, хто з безмежної любови до України - з е м н о ї - сказав : " А д о т о г о я н е з н а ю Б О Г А !

А ми те прокляття гимном своїм зробили, за духовий провід прийняли ! Та ще й дивуємося : чому нема порятунку нашим

Содому й Гоморі ?!

В П'ЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО

В цей день жалоби - В С І прийдіть !
Покійному вклоніться... хоч на тризні !
За нас усіх

Він взяв на себе
покоління гріхи, провини й тягарі...
І на шляху до Храму Батька, до Держави
дороговказом, факелом горів !
„Він булавою нас хотів вернути“
з манівців блукань
і Богові й Отчизні !

Відвагу й розум мав:
минулого скарби, їх велич,
невмирущу традицію і славу
на щит піднести
гаслом в боротьбі !

Як символ волі
й чести гордий стяг !

Воскреснув в Нім
і лицар-січовий козак,
і витязь,
і дружинник,
і варяг !

Нашадок гідний прадідів Гетьманів
став на чолі,
на герць
в передню лаву !

Та Юда-Кат... давно вже стежив
на скритовбивчих, сатанинських чатах...
Щоб Княжий Рід Данила вимер,
зник безслідно в безвісті...
без згадки...

Щоб націю позбавити династії...
Щоб не родилися Гетьманича нащадки...

ЗАМОРДУВАВ ЙОГО !

Повів до церкви... на похорон,
на цвинтар -
не вінчати !..

А ми??..

Монархові своєму
не спромоглися
підтримку, поміч, охорону дати...
поклали всі надії на „ножі свячені“ -
з Холодного /чужого бунту/ Яру...

То станьмо ж на коліна !
Суд історії приймім...
покуту й справедливую кару !

За те,
що Божий Дар не шанували !
І загубили Благословіння,
Духа Благодать !

Єдина Ти

була Йому весь час надією !
дружина віддана,
до смерти вірна...

Насліднику колиску готувала...

мріяла на варті стати
і на сторожі здобутків Предків...

Дітям - їх накази передати
і правди заповіді Божі !

Як споконвічна, непомильна
Душа Землі і Раси !

М А Т И ... доля збірна...

.....

Минуть роки...

Над берегом високим Дніпра,
біля могили Дира і Аскольда
воздвигнуть монумент Йому,
прикрасять квітами,
огнями негасимими труну...

І в гомоні тисячелітнім

рідних хвиль,
степів розлогих...

шукатиме луну :

тих співів,

що над Темзою, в країні Чайльд-Гарольда...
співала Наречена -

Т Р І С Т А Н О В І - І З О Л Ь Д А ...

М. Скрипник

ТЕТІМАНУЧ
ДАНИЛО
СПОРОПІДСЬКИЙ
17.1.1904 - 25.1.1987
ТЕТІМАНУЧ
МАРІНА

НАЙДОСТОЙНІШІЙ ПАНІ ГАЛИНІ МЕЛЬНИК-КАЛУЖИНСЬКІЙ,
НАРЕЧЕНІЙ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА , ПРИСВЯЧУЮ

М.Скрипник

П Л А Ч Я Р О С Л А В Н И

„ І прокльони... і глум... і анатему...
ви вплели... у вінчальну вуаль !..
Ой, скажіть же, за що - то хоч знатиму -
мій терновий вінок і мій жаль ?

Чи ж за те, що Йому, Незабутньому,
віддала своє серце-любов ?!..
Що зі мною у світлім майбутньому
мріяв стрінуги гру корогов ?!..

Чи за те , що до вічності аркою
Він обрав моє тіло і дух ?
Чи ж не радився з Данте, з Петраркою,
не питавсь козаків-очайдух ?

Чи ви чули плач-запит стурбований,
як несла на віттар боротьбі
ненароджені діти, поховані
у розпуці, в могильній журбі ?

Чи ж за те , що думки, Ним улюблені,
годувала, мов тих немовлят,
Щоб чин гордий Його, волелюбний
став Закон і святий постулат ?

Я ж була Йому радістю, втіхою,
бунчуком, булавою, жезлом !
Під моєю гостинною стріхою
будував Він і храм, і свій дом !

Чи ж не я серед ночі безсонної,
як ловив Його розпач і жах,
рятувала від прірви бездонної
на смертельно-самітних шпелях ?

Колисатиму ж мрію надзоряну
у обіймах хреста й гладіол...
Покладу свою душу незборену -
дар останній - Йому на престол ."

.....

Понад Темзою, понад Славуюю
не всиха на могилі трава...
Тужить світом- чужою , забутою -
Наречена - Принцеса... вдова.

Гей, заграйте ж...веселу ! - з недолі -
побратими мої, сурмачі !
Хай обіймуться... в Дикому Полі
Ярославни й Галини плачі !..

Відродись , Кров Козацька ! не рабів сукровиця...
Дух, що мав Сагайдачний, Богун, Остриця !
І забий джерелом у нащадків жилах !
Вартовим-охоронцем стань в степах, на могилах !
І сурмов жупани поклич...
Хай розквітнуть як маки !
Хай стрільці,
Козаки,
Сердюки й гайдамаки -

В С І прийдуть під воскреслу

О Д Н У Б У Л А В У !

Свою хату і правду, і волю нову
 захищатимуть в бої - у збройнім повстанні -
 так, як наші діди на Січі, на світанні !

Присягнуть : " У ярмо не зігнем свою шию !
 безборонний ясир не дамо Батию !
 Нехай стане навіки побідна слава ,
 що шаблями здобуто землі нашої право ! "

.....
І збереться на тризну сім'я дружня , тиха ,
спом'яне добрим словом тих , хто бивсь проти лиха ,
хто , як лицар , поляг в боротьбі героїчній ...
.....

Перехрестять... погляне ласкаво із Неба
 Б О Г П Р Е Д В І Ч Н И Й !

ІНТЕРВ'Ю З НАРЕЧЕНОЮ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО
ПАНІ ГАЛИНОЮ МЕЛЬНИК-КАЛУЖИНСЬКОЮ.

Запитання: „Найдостойніша Пані! Вам напевно відомо, що в українській пресі з'явилися публікації, в яких висловлюється думка, що бл. пам. Гетьманіч Данило Скоропадський був замордований тими ж самими нечистими силами, які знищили також інших цільних провідників українських визвольних змагань. Навіть чужоземні послі -наприклад Баварського Парляменту- Пан Прохазка та Пан Гакша протестують прилюдно проти цих політичних скритовбивств.

Я є переконаний, що Українське Громадянство з великою увагою почуло б тепер Вашу думку в цій справі, бо ж Ви протягом кількох років, як Його Наречена, аж до смерті Гетьманіча були Йому найближчою, довіреною людиною і, без сумніву, є встані дати правдивий звіт про обставини Його загадкової смерті напередодні одруження з Вами. Чи Ви думаєте, що Гетьманіч Данило помер нормальною смертю?”

Відповідь: „Ні. І ця моя думка я висловила свого часу не тільки Гетьманівні Марії, але й іншим особам з ближчого оточення Гетьманіча. Мої спроби спричинитися відомими лише мені фактами до в'яснення обставин, а може й причин Його смерті, на превеликий жаль, наразилися на гострий спротив з боку міродайних чинників Гетьманського Руху. Мене не тільки не було запрошено дати звіт, як то мали робити очевидці смерті Гетьманіча, але мені було навіть повернено назад подані мною дванадцять історичних документів з життя Гетьманіча, бо відповідні чинники „вважали безпідставним залишити в архіві Гетьманської Управи прилоги” надіслані мною разом з листом.”

Запитання: „Чим пояснюєте Ви таке дивне й каригідне поведіння гетьманської організації супроти честі й доброго імени Гетьманіча Данила та Його Нареченої?”

Відповідь: „Я маю підстави думати, що гетьманська організація за всяку ціну хоче замовчати перед публічною опінією той дуже разючий факт, що Гетьманіч був замордований напередодні одруження зі мною, після наших заручин, які були доказом непорушеної постанови Гетьманіча.”

Запитання: „Чи Ви маєте намір робити дальші заходи в повищій справі після того, як Ви не знайшли ані зрозуміння, ані підтримки з боку тої організації, яку Гетьманіч очолював за життя?”

Відповідь: „Так. Я вважаю моїм обов'язком подати сучасникам та майбутнім поколінням правдивий образ світлої, жертвної особи Гетьманіча Данила, зафіксувати факти з Його життя та політично-громадської праці великого українського патріота, спростувати наклепи Його ворогів, а особливо : в'яснити які нечисті сили та з яких мотивів замордували Його.

Роблю це з тим більшим правом, бо Гетьманіч ніколи не вважав, що тільки „організовані гетьманці” мають монополію на гетьманську ідею та її репрезентантів. Я вірю, що поза межами гетьманської організації, яка поборює мої заходи в повищій справі, є багато чесних людей доброї волі, які шанують і цінять Гетьманіча і як борця за волю України і як людину та допоможуть мені виконати це дороге мені завдання.”

Запитання: „В який спосіб сподіваєтеся Ви реалізувати Ваші, повні глибокої відданості й пошани до Покійного, наміри?“

Відповідь: „В першу чергу шляхом публікації моїх спогадів про Гетьманича Данила, мого листування та листування моїх приятелів в справі обставин смерті Гетьманича. Моя довготривала хвороба, на жаль, перешкодила мені на деякий час продовжувати розпочату мною акцію, але я певна, що з милостю Бога знайду в собі сили довести її до успішного кінця.“

.....

Сутеніє... Перша зірка Вифлєемська зійшла і над Лондоном... У садку на живій ялинці замигтіли червоними, синіми, зеленими вогниками різдвяні свічки.

В затишнім, повнім мистецької атмосфери салоні „застилають столи килимами“... Пахне кутею та узваром...

С В Я Т В Е Ч І Р !

А з великого фотопортрету Гетьманича Данила, немов живі, дивляться Його надзвичайно теплі, добрі й розумні очі, спинаються на мент на порожньому місці за столом - призначеному Йому! - на стільці, на якому Він завжди сидів... за життя!

Подав М. Скрипник

Лондон, Різдво Христове, 1961

Поштовий Уряд Телеграм
Лондон, 30 липня 1955

ТСО Д. 356 Ц.ЦР. 6044
Цюрих / 23 34697 I7
30/7 - I5 30

Галина Мельник
63, Мінстер Род, Лондон

Доїхав без перешкод. У вівторок їду далі до Оберстдорфу.
З привітом і любов'ю від усіх нас

Д А Н И Л О

Олена Отт-Скоропадська

Хур, Швайцарія
Вул. Гойггелі, 26
14 квітня 1957

До Панів Бребі та Воллер
Дейкр Дім, Ерондель вул. , Лондон З.Ц.2
до рук Пана Гейм.

Вельмишановний Пане Гейм,

В справі: майна мого покійного брата Д. Скоропадського

На жаль, я знову мушу турбувати Вас в повищій справі. З певних, дуже важливих причин, я прошу Вас - після того як буде даний дозвіл на майно мого брата, написати до нареченої мого брата - Пані Галини Мельник-Калужинської, 63, Мінстер Род, Вест - Гемпстед додаткового листа слідуючого змісту:

„Ми маємо честь повідомити Вас, що згідно з волею покійного Пана Д. Скоропадського, ясно висловленою ним в розмові з Його сестрами Пані Марією де Монтрезор та Пані Оленою Отт, третя частина Його спадщини буде призначена Вам.“

/без подання суми, про яку ходить./

Я сподівався, що Ви не будете мати жадних труднощів написати такого листа до Пані Мельник. Дякуючи Вам заздалегідь, зостаю з пошаною

Олена Отт-Скоропадська

„Бо будеш ти свідком Йому перед всіма
людьми про те, що ти бачив та чув.”
Дії святих Апостолів 22 -15

Ч И Т А Ч Е В І П Р И В І Т !

Починаємо публікувати та розповіджувати заповіджені в „Інтерв'ю” документи, звіти й коментарі про „Заручини і смерть Гетьманича Данила.”

Автентичність цих документів може бути підтверджена фотографіями, які стоять до розпорядження заінтересованих осіб. Там, де подано лише уривки з листів, зроблено це виключно з огляду на потребу обмеження матеріалів до змісту, що безпосередньо торкається справи. Нескорочені листи, з яких взято уривки, на бажання теж можуть бути подані до відома.

Роля свідка, чи навіть адвоката-прокурора випала мені на долю без свідомого шукання її з мого боку. Вона навіть чула моїй вдачі й психічній структурі, бо належу до людей, які найліпше почуваяться насамоті, в атмосфері... Києво-Печерської Лаври.

Впочатку 1960 -го року, будучи делегатом від державного патентового уряду Голляндії на міжнародний науково-технічний конгрес в Лондоні, скористав я з мого побуту в Англії та зустрінувся в Кеттерінзі з Паном інж. П. Веселовським, книжка якого „Монархія в прикладах” дуже зацікавила мене.

Ще з 1922-го року я мав персональний контакт з Гетьманською Родиною Скоропадських, бував гостем в їхнім будинкові в Ваннзее, а до того ж вчився разом та був в студентській корпорації „Дніпро” з Гетьманичем Данилом під час наших студій на Висській Технічній Школі в Берліні.

Крім того мав я нагоду познайомитися особисто з більшістю основоположників Гетьманського Руху, ось як ПП. В. Липинський, Граф А. де Монтрезор, Проф. Д. Дорошенко, інж. С. Шемет, О. Скоропис-Йолтуховський, Проф. С. Томашівський, М. Тимофіїв та брати участь в тих сходинах і дискусіях, які були організовані для нас, молодших прихильників Гетьмана Павла та гетьманської ідеології. Згадаю ще учасника боїв під Крутами Ігоря Лоського, з яким я був разом в управі Спільки Студентів Українців у Німеччині.

Моє знайомство з Паном інж. П. Веселовським, інтенсивний вимін думками й життєвим досвідом, а особливо спільні погляди на національно-політичні проблеми, дуже скоро зблизили нас, зробили приятелями, які не крилися один перед другим навіть з найбільш пекучими й інтимними питаннями. Пан інж. П. Веселовський дозволив мені перебрати половину коштів видання „Монархії в прикладах” на мій рахунок, що уможливило йому розпочати підготовку нової книжки „Конституція в прикладах”, яка, на жаль, через його наглу смерть не побачила світу.

Від Пана інж. П. Веселовського, з його розмов, архіву й листування довідався я про багато проблем Гетьманського Руху, які обходили й боліли нас обох.

Почув я тут - хоч і не вперше - і про ту смертельну гангрену, яка загноїдилася в лавах „організованих гетьманців”, і про тих людей, які, будучи галапасами на авторитеті й жертівній службі Україні з боку Гетьманського Роду Скоропадських, стрімили до знищення Цього Роду - в інтересах чужих і ворожих Україні нечистих сил.

Розповів мені Пан Петро Веселовський дуже докладно і про

обставини заручин та смерти Гетьманича Данила, в яких подіях довелось йому, як крайовому начальникові СГД в Англії грати таку відповідальну, а потім навіть дуже трагічну для нього роль. Почув я від нього і про те, що за свої виступи в пресі та листовну акцію в охороні честі Гетьманича і його Нареченої дістає він анонімні погрози: знайти й зліквідувати його навіть в Кеттерінзі, як що він „не триматиме язика за зубами.“ Він не був спочатку певний, чи не приїхав я з метою забити його.

Довідавшись про моє бажання скласти вінок на могилу Гетьманича, Пан інж. П. Веселовський скерував мене до Пані Г. Мельник-Калушинської, в домі якої познайомився я і з паном А. Кирпичем.

Щоб доповнити мої студії цілої справи, їздив я двічі до ІВІ Гетьманівен Блисавети і Олени, з якими мав я довірочні розмови, а потім і листування. Таким чином мав я нагоду справді з перших джерел довідатися про багато фактів і подій, які з наказу гетьманської організації були „не дозволені“ до публікації в пресі, зі страху перед правдивою інформацією української громадської opinii.

Вартість Українського Монархізму-Гетьманства, його виключна національна роль полягає в першу чергу в тій духовій спрямованості, в тім кличі „вгору серця!“, які збуджуються в наших глибинах, коли ми приймаємо нашого монарха, як Персоніфікацію всього найкращого, що живе в нас, як патріотизм: любов до Землі наших предків, наших нащадків, нас самих.

Монарх- це не доктрина, не ідеологічний ворожбит-чаклун, який посідає таємниці непомильних рецептів, це й не автомат, який механічно реагує на тиск гудзиків, що їх обслуговують його конституційні визнавці.

Монарх має в своїй душі місце для всіх синів і дочок його Землі. Йому не тільки чужі, а й персонально шкідливі як костри та екскомунікації фанатиків-езуїтів, так і криваві гільйотини комунарів, але він з неменшою відразою ставиться й до дешевого розпродажу національних скарбів дрібними крамарями -демократичними шарлатанами.

Монарх- це особа, в якій одідичені мудрість-досвід і жертви минулих поколінь доброзичливо узгляднюють і задовольняють домагання сучасників та обмежують їх вимогами, які забезпечують збереження й продовження Нації в наслідниках. Нарешті монарх-це органічна єдність нації, багатогранна, повна суперечок і конфліктів, нелогічна, але живуча й свідома сил, можливостей та меж людська спільнота.

Монархіст-гетьманець мусить відчувати в душі довір'я до свого монарха, переконання, що Благодать Духа Святого є присутня в усіх його думках і ділах.

„Якщо СВІТ ваш не світить, яка ж безнадійно темна мусить бути ваша ТЕМРЯВА!“ Якщо монархісти не довіряють розумові й прощодові Найліпшого, якщо вони намагаються підпорядкувати його своєму власному глупству, во ім'я „конституційних“ прав, то містична, животворча сила монархізму - дар Божий! - згасає. Нема більш огидливої й відштовхуючої „демократії“ /писав Липинський/, як „монархічна демократія“ придворних клік, які складаються здебільша з безпринципних інтриганів і кар'єристів.

Гетьманич Данило сам обрав собі Наречену й Дружину та повідомив крайових начальників СГД в Англії про цей вибір.

Але „організовані гетьманці“ не визнають цього вибору. Вони не мають жадного довір'я до мудрости свого монарха, до його здорового інстинкту раси, до його в тисячелітній селекції поко-

лінь витонченої й загостреної здібности опрeдeлeлювати вартість жінки й людини. То ж їхні примітивні свахи, досвідчені в торгівлі гаремним жіночим тілом, мали б знайти й призначити Гетьманичеві підложницю - "продуцентку наслідників", на яких вони нібито так нетерпляче чекали.

Таке їхнє розуміння обов'язків монарха та їхніх священних "конституційних прав"... Якими ж убогодухими й зовсім чужими європейському змістові монархізму виявили себе ці адепти московсько-монгольського світогляду, які мають нахабство шукати "ідеологічне оправдання" свого дикунства в прикладах з огидливого азійського деспотизму московської монархії!

Чи ж вони справді хотіли б, щоб наш Гетьманич-Лидарь і Європeєць духом і тілом - ішов у науку до Івана Жакливого, того, який власноручно замордував свою чотирнадцятилітню жінку?..

Соромі ганьба на цілу Націю вам, панове "професори", про чужинців вже й не згадувати. Коли один з них - справжній професор - довідався про відношення гетьманців до свого Монарха, він - хоч і дуже вихована людина - з обуренням сказав: "Щаєсливий, що не належу до Української Нації!!". Ото ваша заслуга!

До страдного походу Гетьманського Роду Скоропадських в "Святу Гетьманщину", про яку вріяв і Т.Шевченко, приєдналися свого часу справжні прочане, які шукали своєї Землі Обітваної, та вірили в неї. Вони прийшли згори, з наказу предків і власного сумління. Тепер же понесли до "гетьманської організації" знизу різні совітські покидьки, які шукають нагоди "з багрянців онучі драти". Їхнє найбільшою амбіцією є "конституційне право" : мазати болотом свого Монарха та впровадити його збезчеченням до Історії!

І коли хтось зверне їхню увагу на те, що вони підривають своїми рилами коріння Гетьманського Дуба, їхня відповідь-хрюкання є : "Лишь были б голуди - ведь я от них жирею!"

М. Скрипник

Helene Ott-Skoropadsky

Chur/Switzerland
Gäuggelistrasse 26
April 14th 1957

Messrs. Braby & Waller

Dacre House, Arundel Str., London, W.C.2

c/o Mr. Game

Dear Mr. G a m e,

Re; Estate of my late brother D. Skoropadsky

I regret to worry you again in the above matter. For certain important reasons I beg you - after the grant for the estate of my brother will be given - to write an additional letter to the fiancée of my brother, Mrs. Halyna Melnyk-Kalujinsky, 63, Minster Road, West-Harpstead, in the following sence: "We beg to inform you that according to the wish of the late Mr. D. Skoropadsky clearly expressed by words in conversation with his sisters Mrs. Marie de Montresor and Mrs. Helene Ott, the third part of his remaining estate will be transferred to you..."

(without mentioning the concerned sum)

I hope there will be no difficulties for you to write such a letter to Mrs. Melnyk. Thanking you in anticipation, I remain,

Yours faithfully
H. Ott-Skoropadsky

Post Office Telegram
London, Juli 30 ,1955, Centre

TSO D 356 C.CR. 6044
Zürich / 23 34697, 17
30/7 - 15 30

Halina Melnyk
63, Minster Road, London

Happily arrived proceeding tuesday oberstdorf
greetings and love from all

D A N Y L O

Уривок з листа крайового
начальника СГД в Англії
Пана поручника В. Личманенка

14-го травня
1956 р.

До ВШ. Пані Г. Мельник-Калужинської
Вельмишановна і дорога Пані Галина!

Щойно вчора я дістав Вашу нову адресу від Його Світлості і спішу написати, поділившись приємною новинкою. Можливо, що та новина лише для мене, а для Вас вона не є новиною.

Учора рано, Його Світлість, як звичайно, коли буває у мене, перед сніданком запропонував мені прогулку по місту, що означало Його бажання поговорити зі мною сам на сам.

У неділю рано вулиці майже порожні, травневе повітря навіть у Брадфорді приємне, то ж ми провели понад дві години, походжаючи вулицями.

Обміркували чимало справ, головне про дальші потягнення в гетьманській роботі, аж нарешті я навів розмову про на майбутнє Руху, на випадок „Усі ми під Богом ходимо“...

Я з плеча і рубнув: „Одружуйтесь якнайскорше та давайте нам сина. Тоді і майбутнє Руху не знає анархії, на випадок з Вами щось станеться, бо ми ж усі смертні.“

Його Світлість, спасибі Йому, зі мною досить одвертий, то й каже: „...А що б Ви сказали про Пані Мельник, коли б я захотів з нею одружитися?“ .. Я запевнив, що поважаючи Вас, я радо вітав би Вас як нашу Гетьманівну до шлюбу.

Розмова закінчилася запевненням Його, що Він таки готується до шлюбу з Вами, очікує лиш приїзду Гетьманівни Марії Павловни, щоб в її присутності оформити заручення.

Каже: „Вона ж таки моя найстарша сестра, найстарша в родині, то ж заручитися мушу перед нею...“

Уривок зі статті крайового
начальника СГД в Англії
Пана інженера П. Веселовського

Поміщено в місячнику „Ми і Світ“
ч.46 за рік 1958

„Часто і мене Гетьманіч викликав до себе на різного роду ділові розмови, а так само Його особисті, особливо в справі Його одруження я мав з Гетьманічем декілька розмов, в яких мене Гетьманіч цілком офіційно представив своїй Нареченій Пані Галині Мельник-Калужинській.

В той день, підіймаючи склянку в вино, Гетьманіч сказав: „На моє і моєї Нареченої щастя!“

Тамже мені Гетьманіч сказав: „Як знаєте, я люблю швидко їздити на мотоциклі, і, як знаєте, я вже упав раз і порядно

потовк собі боки, але як би щось трапилось поважнішого, то ж на Вас, Пане Веселовський, лежить, щоб Ви повідомили українців, що Галина Мельник-Калужинська є моєю Нареченою. В родині заручини відбудуться по приїзді моєї старшої сестри Марії, яка нас і поблагословить.

Потім окремим комунікатом повідомиться світ!"

Коли я приїхав в день смерті Гетьманича до Лондону, то Гетьманівна Марія сказала мені, що Гетьманич заручився і офіційний комунікат мав вийти з початком березня 1957-го року.

Та комунікат не вийшов... Гетьманич упокоївся напередодні вінчання. Наречена йшла на похороні у супроводі Гетьманівни Олени і її чоловіка, маючи на руці заручневий перстень з рубіном і перстень Роду Скоропадських, який носив Гетьманич за свого життя на руці."

До Високодостоїної Пані
Галини Мельник-Калужинської
Л о н д о н

P.Veselovsky, Kettering
19 Roundhill Road

10 листопада
1957-го року

Високодостоїна Пані!

Вибачте, прошу, що лише тепер відповідаю на Ваш лист, в якому Ви пишете, як смерть Покійного Гетьманича Данила, цілковито вивела Вас з колеї життя і відчуваєте душевну боль.

Я цілком Вас розумію, не менш Вас розуміє і моя дружина, бо ми обоє знали про Ваші заручини з Гетьманичем Данилом. Ми знали, що таке має відбутися по приїзді до Англії Гетьманівни Марії, яка і мала Вас і Гетьманича благословити на подальше життя. Про це мені сказав Покійний Гетьманич, що сказав: "Приїде моя сестра Марійка, вона нас з Галиною і благословить..."

І взагалі не раз мені Покійний Гетьманич говорив, що Ваші з Ним заручини мають бути що найскорше.

Та і Ви сама мабуть пам'ятаєте, коли я був у Вас разом з Гетьманичем і коли Ви нас гостили кавою, а потім вином, то піднімаючи склянку вина Гетьманич сказав: "Вип'єм за наше з Галею щастя!" - Я на це відповів: "На Ваше щастя - на наших наслідників Булави!" - Гетьманич сказав: "Дай Боже!"

Отже наставачі офіційні заручини близилися і, як мені було відомо, насамперед в родиннім крузі по приїзді Гетьманівни Марії до Англії, офіційно світові це мало бути оголошено в день Вашого народження і шлюб мав відбутися зараз же по Великодніх Св'ятах. Не менш про це знав і поручник Василь Личманенко.

Коли Гетьманівна Марія приїхала до Англії, то я вже і знав, що заручини Ваші відбудуться. І дійсно так сталося. Сама Гетьманівна Марія сказала мені, як тодішньому крайовому начальникові СГД у ВВ, що тісно перед смертю відбулися Ваші заручини з Гетьманичем Данилом в родиннім оточенні і що офіційно про це світ мав бути повідомленим в березні 1957-го року, а шлюб по Великодні.

Отже те саме Вона мені сказала, про що не раз мені говорив і сам Покійний Гетьманич Данило Скоропадський. Та не лише мені сказала про Ваші заручини Гетьманівна Марія, але теж П. інж. Памфілові Сесь, тодішньому моему заступникові, а так само П. поручнику Василеву Личманенкові, як чільному

гетьманцеві і бувшому крайовому начальникові ще перед мною.

Будучи у нас в нашому домі в Кеттерінзі, в днях 16-17-18 березня 1957 року, Гетьманівна Марія в гостях у Го Раші заручини розказала моїй дружині-англіїці -англіїською мовою і тут же з великим обуренням моїй дружині розказала, що Пан інж. Родіон Калюжний розіслав гетьманцям до Америки, Канади, Австралії і інш. країн газету "Українську Думку", що виходить в Лондоні і в якій був перебіг похорону Гетьманича Данила і, де було сказано, що там був вінок від Нареченої. І що отже П.інж. Р. Калюжний повичеркував слова: "вінок від Нареченої". Що на це Вона йому дозволу не давала, бо заручини відбулися і, що ж це зовсім не секрет!

Дозвіл на закреслювання тих слів в газеті У.Д. Вона не давала, це я знаю і навіть заперечила це в очі П.Калюжному в присутності моїй і П. інж. П. Зесь. Отже Пан Калюжний це зробив зі своєї волі і ініціативи.

На підставі цього і дійшло у мене з Калюжним до розходження, бо в цім я вбачаю фальшування історії. А за друге він не мав оправнення цього робити і ніхто його з тим не уповноважив! Він не мав навіть такого становища в Русі, ані в Родині Скоропадських, щоб взагалі такі речі міг робити. Сама Гетьманівна Марія з тим не ховалася, про заручини одверто говорила, про це знав мабуть і П. Калюжний, і отже тим більше він не мав права такого робити, як що зробив, то на мій погляд, це було ним зроблено з чисто особистих причин, чи може навіть і з причин помсти, бо як мені говорив Покійний Гетьманич, а пізніше і сама Гетьманівна Марія, то Ви свого часу, через Вашого адвоката, упікнули П. Родіона Калюжного, щоб він напімнив свою дружину Пані Др. Ірену Калюжну, щоб не висловлювалася непристойно про Вашу особу. А крім того тут можуть в додаток до цих причин бути й ще одна причина суто його родинного характеру, про яку не хочу багато розписуватися, але мені частково відомо, навіть зі слів Пані І. Калюжної, а теж і Покійного Гетьманича Данила.

Чому я про ці справи був інформований Покійним Гетьманичем? Це тому, що Покійний мені неоднократно казав: "Ви для мене не лише тут крайовим начальником, якому я про ці справи повинен говорити, але Ви мені особистий приятель і про ці справи в першу чергу будете знати Ви, а колиб щось мені трапилося, бо ж знаєте, я так люблю швидко їздити на мотоциклі, то на Вас залежить, щоб про це зналося, секретів в цім не має бути."

Отже і хоч я цього не маю на письмі, але це було сказано декілька разів, а крім того я був і є відданий всією своєю душею Гетьманичеві, не можу отже щось фальшувати, тим більше, коли Гетьманич мені сказав, що це моя справа, як про це дати знати світові.

Отже шануючи світлу пам'ять Гетьманича Данила, я і не мовчав, і до преси про це подав, але, на жаль, хто інший значить запобіг, щоб не друкувалося.

Хто ця особа? Мені вона відома, але скажу Вам, що це не є Гетьманівна Марія.

Я посилав Вам копію статті "Моє свідчення" де я відіслав до одного нового органу до друку, отже мені тепер цікаво, чи вони це надрукують, я справу пояснив ділком відверто. А в цім "Моє свідчення" є все точно так, як було. Відсилаючи це я почувся, що я виконав слова Покійного Гетьманича: "то на Вас залежить, щоб це зналося, секретів в тім не має бути..."

Про Ваші заручини я писав чільним гетьманцям в Америці і про це знає Родина Скоропадських. Не хотілося б мені починати

більшу акцію по цій справі тепер, бо так, як і Ви говорите, що рік є жалоба, і не знаходжу потрібним в добі жалоби починати дальші кроки. Ті, що я уважав за можливі, я зробив, про заручини Ваші я навіть сказав, відкриваючи ІУ з'їзд СГД крайової організації у В. Британії. Це моє слово було друківано в газеті „Батьківщина“, Торонто, Канада, але знову таки слова: „Помер Гетьманіч напередодні шлюбу з Пані Галиною Мельник-Калужинською“ не помістили!

Мені цілком відомо, що Ви мені неоднократно сказали, що Ви не хочете якихось спеціальних оголошень, або „поклонів“, Вам дорога пам'ять Покійного Гетьманіча, як такого і як Вашого Нареченого, але Ви хочете мати моральний спокій і щоб Вам не шкодилося на моралі або шепталось як таке існує між деякою невідповідальною групою українців.

Отже я Вас і цілком розумію і так повинно бути. Ваші пізніші кроки, за образи, які були б Вам нанесені, подати Вашому адвокатові, то напевно, так зробив би і я, і тому не бачу нічого дивного, коли пізніше так Ви зробите. Бо кожного є обов'язком боронити свою особисту честь, а в цім випадкові і честь Гетьманіча.

Ви пишете про заручний перстень, мені і про це відомо, бо говорив мені свого часу Покійний Гетьманіч про него і говорив, що це буде рубін. Отже Ви його маєте і я його бачив у Вас на руці, а теж бачив у Вас на руці і перстень родовий, який Покійний Гетьманіч носив на своїй руці ще за життя, і який Вам передала Гетьманівна Марія, про що Вона мені і моїй дружині сказала.

На загал я можу сказати стільки, що Ваша поведінка дотепер була і є цілком слухною по відношенню до пам'яті Покійного Гетьманіча, і це мене ще більше переконує, що Вам заляжить на чистоті пам'яті Покійного, навіть коли Ви не раз терпите від групки маленької, як я вже сказав, невідповідальних осіб.

Я надіюся і хочу вірити, що накінець все прийде до упокоєння, бо як то говориться: „Бог правду бачить, та не скоро скаже!“

З привітом до Вас від моєї дружини, та з признанням до Вас моєї пошани

Ваш Петро Веселовський

До Високодостоїнної Пані
Г. Мельник-Калужинської
Л о н д о н

P. Veselovsky, Kettering
19, Roundhill Road
27 січня 1958 року

Високодостоїнна Пані!

Сьогодні я дістав від Гетьманівни Єлисавети листа, датований 20.І., в якому пише: „Щиро дякую Вам і Вашій дружині за Святочне поздоровлення. Мій чоловік і я бажаємо Вам обом щастя і здоровля в Новім Році. Бажаємо успіхів в праці, як у житті особистім, так і на добро України. Дякую і за попереднього Вашого листа. Ваші інформації для нас цікаві і цінні.“

Що торкається Пані Г. Мельник, то цілком недопустимо, щоб наші гетьманці її ганьбили й не давали їй спокою.

Розуміємо, як багато тяжкого Вона пережила й співчуваємо Їй, бідній. Знаю, що Вона прислала поздоровлення сестрі тут. Сестра послала телеграму у відповідь..."

Далі Гетьманівна мене просить роздобути українські грамофонові пластинки, отже сьогодні я написав до книгарні СУБ, щоб вислали, подаючи адресу, а рахунок щоб післали мені, я хочу зробити маленький подаруночок від мене і дружини. Крім того Гетьманівна Єлисавета пише моїй дружині в англійській мові, дуже гарного листа. Оце і вона буде Гетьманівні відповідати.

Факт є той, що деякі гетьманці, як Калужний, а за ним Марченко і ще двоє, фактично дістали по пиці, відповіддю Гетьманівни Єлисавети. По цій справі я буду писати до Америки і Канади, а теж і тут в Англії.

Я написав статтю "Спогад в роковини смерти Гетьманича" і там згадую про Вас, отак виконуючи перед українцями свого роду мені даний заповіт Покійним Гетьманичем.

Цю статтю я післав до "Української Думки" на руки Пана редактора Крушельницького, з проханням помістити в числі, го вийде на день 23-го лютого 1958 року.

Я певно надіюся, що стаття повністю буде друкована, бо там подаю лише правду і фактично Гетьманівна Марія сама неоднократно мені сказала, що про це люди мають знати і про це не треба таїти і навпаки, коли було в "Українській Думці" згадувано про вінок від Нареченої, то Гетьманівна Марія сказала мені і дружині: "А ось прізвиська і не подали, а було б треба подати."

Про це Вона теж сказала і пп. Личманенкові і інж. Сесь. І взагалі Вона про заручини розказала багатьом людям.

Але Калужному це не до гешефту, бо у нього була інша мета і інша "наречена", а тому і вся оця дурна каша заварилася.

Та але я поставлю все на справжню дорогу.

Глибоко поважачий Вас
Петро Веселовський

П.С.

Між іншим Гетьманівна Єлисавета пише, що від жовтня Її чоловік був дуже тяжко хорий аж до Різдва, а на Різдво Вона захворіла і тому так пізно мені пише.

М. Скрипник

13.XI.1960
Гаага

Лист до Пана інж. П. Веселовського

Дорогий Пане Петре!

Не легко мені сідати до машинки, щоб дати відповідь на Ваш лист від 30-го жовтня ц.р. , але нічого не поробиш - мушу...хоч і знаю, що завдаю Вам великого болю.

Починаю зі справи офіційного комунікату про заручення. Зі звіту Гетьманівни Марії до її сестер, про що я маю листовне підтвердження Гетьманівни Олени, та з Вашого допису до „МИ і СВІТ“ недвозначно стверджено останню волю покійного Гетьманича видати офіційний комунікат про його заручення з Пані Галиною Мельник-Калужинською.

Ч о м у ц е й к о м у н і к а т н е в и д а н и й ?

Ви пояснюєте тим, що Калужний підсунув якийсь - зі своїх особистих цілей - невідпсвідний документ, а Гетьманівна Марія підписала, бо не розбиралася в справах! А потім, коли вона почала трохи більше орієнтуватися - про що ходять! - вона була ш а н т а ж е м гетьманської організації примушена мовчати.

Це справді „історичне“ пояснення, котре варто буде подати до широкого відома всіх українців - не тільки гетьманців, що я в недовгому часі і маю на увазі зробити.

Отже шантаж і обдурювання своїх монархів мусять гетьманці акцептувати, бо ... це сталося чотири роки тому назад!

В Нюрнберзі повісили гітлерівських бандитів за злочини, що були зроблені ними далеко давніше, як чотири роки назад!

Я не знаю, яку роль грали Ви особисто в той час, але ніхто з Вас - навіть його сестра Гетьманівна Марія - не сміли зневажати його ясно виявлену волю про комунікат.

Невидання комунікату є і залишиться назавжди для мене і для всіх лояльних і чесних гетьманців з р а д о ю і о б - р а з о ю особи Гетьманича Данила.

Ніякий час того факту, дійсно історичного, не закрие, і він буде лежати тяжким прокляттям на всіх, що до нього спричинилися.

Тому треба його хоч тепер виправити і врятувати і осіб, і організацію від повного загину, який прийде неминуче - з волі Покійного Гетьманича! - , як що та фатальна помилка не буде виправлена!

Що теперішній „уряд“ забороняє Гетьманівнам видати такий комунікат - навіть як би вони хотіли цього - є ще одним доказом страшної руїни й духового занепаду, що панує в так званих „гетьманських“ організаціях.

Яка конституція може взагалі заборонити говорити правду, яку сам монарх наказав дати до відома?

Ваші аргументи про „конституційну“, - а не самодержавну монархію в даному випадкові не мають жадної рації.

Шантаж кліки, так як Ви правильно зхарактеризували калужних і їх з ними, продовжується і понині, і чотири роки не зробили з шантажу „конституцію“.

Зрештою Ви, як глибоко порядна людина, і самі знаєте, що комунікат мусів бути виданий, і тому Ви / хоч і після року

мовчанки / опублікували в „Ми і Світ” те, що на Вашу думку вповні заступає комунікат і є „історичним документом”, якого ніхто не спростував.

О, яка ілюзія! Я не знаю, чи Ви справді вірите в те, що ніхто не запротестував проти Вашого допису?

А Ваше завішення? Чи не був це гострий, недвозначний протест цілої гетьманської організації?

Чи не за те Вас - основоположника - так ганебно виставили на позорище всього світу, щоб як раз продемонструвати протест проти Вашого - недозволеного кліком - повідомлення про останню волю Гетьманича?

Думаєте, що наше суспільство, хоч і як примітивне, не зрозуміло відразу, за що Вас завішено? Так, цілком безправно! Це ствердили обидві Гетьманівни, а Гетьманівна Єлисавета спричинилася навіть - по роді - до того, щоб це завішення було уневажнено. Так, але чи сказала гетьманська організація хоч одно слово пробачення до Вас, чи покарала вона тих, хто безправно Вас завісив?

Нічого подібного! Крім того ходило не тільки про Вас особисто, ходило і про померлого Гетьманича і про живу ще Його Наречену. Що зробила гетьманська організація, щоб виправити кривду, заподіяну їм, а не тільки Вам? Чи Ви, який з принципів міркувань свого часу публікували про справу, забули, що власно кажучи, не про Вашу реабілітацію ходить? Чи Ви думаєте, що з того моменту, як Вас відвісили, всі ганебні наклепи на Гетьманича і Його Наречену автоматично вицофані і не існують ані в документах, ані в пам'яті живих людей, а в першу чергу в душі Нареченої?

Знаючи Вас, не вірю, що Ваша совість спокійна...знаю, що гризе Вас це все аж до смерти...

Ви хочете найти виправдання в тому, що в такий спосіб організація буде врятована від розвалу... Поперше, такий рятунок, який побудований на свідомій зневазі до волі свого монарха і на свідомім засудженні на смерть Його ще живої Нареченої є непростимим гріхом, якого ані Бог, ані люди ніколи не виправдають перед історією. Ту історичну роль жертви, чи то пак „козла отпущенія”, котру Ви так легковажно призначили Пані Галі, ані Гетьманич, ані Пані Галя ніколи не допустять, і я переконаний, що вони мають повне право і рацію всіма засобами боротися проти такого засудження на смерть во ім'я „організаційної єдності”

Хай тисячу раз буде проклята та організація, що губить живих людей, щоб захистити шантаж та обдурювання підлої кліки! І чим скорше це станеться, тим ліпше, бо можна буде сміття викинути і зберігти людей, які ще не зовсім згубили почуття правди, честі й моралі!

І що ще більш важливе: зберігти чесне і порядне ім'я Гетьманича і той авторитет, що під захистом Роду Скоропадських до цього часу все ж таки був визнаний цілим українським суспільством.

Думаю, що повищі пояснення дадуть Вам зрозуміння, проти кого скеровані мої закиди та докори.

Що ж торкається мого відношення до теперішніх представників Роду Скоропадських, Гетьманівни Єлисавети та Олени, то вважаю, що звільнення їх від ще й нині триваючого шантажу їхніх „конституційних” підданих було б тільки бажаним і корисним для цілої гетьманської справи. В такім дусі вів я свої дотеперішні розмови та робив спроби полагодити те, що

в приятельський спосіб, чи - як що інакше не можна - судом мусить бути і, я певний, буде полагоджено!

Коли?? - То не важно... може справді через чотири роки, а може й раніше... Пригадайте, як скоро було полагоджено - ким? - все те, що взяла на свою душу Гетьманівна Марія!

Моє глибоке переконання в присутність Божого Суду в усіх наших людських ділах дає мені певність, що нема на світі таких "державних" радій, що оправдували б жорстокість до своїх ближніх, нищення їх духовно й фізично, як небажаних свідків, брехня і безчесність во ім'я "святих ідей", нарешті брато-вбивство духових супротивників, так, як це роблять комуністичні гієни... все це під прапором "гетьманської організації!"

Схаменіться, Пане Петре! З гетьманською ідеєю все це нічого спільного не має!

Це свідомі гробкопателі українського монархізму, що сьогодні захопили "уряд" та нищать все, що могло б і надалі бути вартісним для прийдешніх поколінь.

Що Ви не маєте відваги виступити проти тієї кліки, про яку самі пишете з маленької літери, а коритися їхньому "проводові" - це Ваша особиста трагедія, яку я глибоко розумію, але не можу її цінити, бо навіть Ваша жертва-самогубство во ім'я формальної єдності жадних позитивних наслідків не дасть!

Добре, що свого часу почали порядні люди в рядах організації битися проти на..... - в справі Нареченої! - треба було б цю бійку послідовно довести до кінця і або вигнати св....., або самим вийти і закласти нову організацію...

Оце було б історичним чином, а допис до "Ми і Світ" - це тільки дуже запізнений закид власного сумління, що ані Вам того душевного спокою не дав, ані іншим нічим не допоміг, загнав тільки гній всередину чиряка...

Без операції мабуть не обійдеться!

Що ж, шкода, що при тому мені особисто доведеться свідчити про певні речі й факти, про які я нормально волів би мовчати, але коли нема іншого виходу, то вважаю своїм обов'язком перед Богом, Гетьманичем і людьми сказати те, що потрібно.

Ваші зауваження, що шукаю при тому особистої користі вповні слушні, тільки користь та лежить трохи інакше, як виглядає назовні...

Справа стала для мене дійсно до того особистою, що без полагодження її ледві чи матиму спокій сумління, а без чистого сумління, як Ви самі знаєте, людина гине...

Тим часом, кінчай!... Не гнівайтесь за гостре слово!

Ваш Микола

А. Кирпич

20-го березня

1960 року

Д В І М Е Н Т А Л Ь Н О С Т І

Колись маркіз де-Кюстін, їдучи в Московщину, ночував у готелі в Німеччині. Власник готелю, довідавшись, що його гість їде в Московщину, сказав йому: „Я Вам не раджу туди їхати. То дуже погана країна.“

„А хіба Ви були в Московщині?“ - поцікавився маркіз де-Кюстін. - „Я не був у Московщині, але я бачив москалів. Вони часто зупиняються в мене, їдучи до Європи або вертаючись назад“, - відповів власник готелю.

Маркіз таки поїхав у Московщину, побув там пару місяців і переконався, що це справді дуже погана країна. Про неї він потім написав книжку, що стала відомою на цілий світ, і хоч це було яких сто сорок років тому, та книжка й досі є найкращим джерелом для пізнання Московщини. Сам маркіз часто згадував того власника готелю і признав йому слушність, що досить побачити москалів, щоб по них пізнати й їхню країну.

Ця історія повинна стати великою пересторогою й для нас, українців, на еміграції суших.

По нас, по нашій ментальності, по нашому способу думання, по наших відмінних реакціях на ті самі явища люди-європейці, серед яких ми живемо, пізнають і нашу країну. Ми є амбасадорами своєї країни, хоч би ми того й не хотіли. Справа зовсім не в наших політичних переконаннях. Ми втікли від москалів, ми можемо ненавидіти їх і заведений ними лад, - це нам вірять. Але в той же час весь наш зовнішній вигляд, наша постава, манери, звички, смаки, уподобання, наш душевний настрій, відносини між собою і до чужих людей, наш спосіб думання й наші реакції на деякі явища суспільного життя, словом вся наша психіка, або ментальність може бути чужою для європейця і зовсім не чужою для москаля. Це особливо стосується до українців, що виростили під московським пануванням, де московська ментальність була домінуючою.

Не є це нашою провинною, але нашим нещастям, проте нам треба бути бодай свідомими цього нещастя, тоді можна б виправитись і уникнути багатьох прикрих непорозумінь і скорше знайти спільну мову з Заходом.

Непроникальна стіна, що ділить Схід від Заходу, - це не механічно споруджені загорожі на кордоні, а зовсім інша ментальність Сходу. Пограничні укріплення є лише вислід тієї ментальності, з якою Захід не може знайти спільної мови. Залізна заслона є не лише на границі Московської імперії. Вона є на кожному москалеві як по той бік, так і по цей бік границі. Вона є й на кожному українцеві, що виховався в московській культурі і засвоїв московську ментальність.

Основне, що різнить московську ментальність від європейської, це те, що московська ментальність є нехристиянською, хочаб назовні вона показувала свою християнськість дотриманням релігійного обряду.

Різниця ментальностей може яскраво виявитися при конфронтації з дійсністю, коли треба зайняти певне становище до якогось конкретного явища суспільного життя. Такі випадки ставть іспитом для ментальності людини і цілих груп людей.

Наведу приклад. На звістку про заручини Принцеси Маргарети з п. Армстронг-Джонс „Дейлі Експрес" з 27-го лютого 1960 року писала: „Народ бажає їй радості. Одна думка і одно бажання єднає весь народ. Радість з заручин Принцеси Маргарети. І палке бажання, щоб ця радість супроводила її і чоловіка, з яким вона з'єднає своє життя.

Принцеса Маргарета давно створила в уяві людей свій образ, як молодій жінки, що має не лише чар і іскру, але також характер і власну волю. Вона зробила було одно рішення, що коштувала їй болю; тепер вона робить друге, яке приведе лише до повнішого щастя. Для декого може бути несподіванка в заручинах. Багато знаних традицій відкладено набік. Сестра Королеви одружується з молодим чоловіком, який зробив свій шлях у світ власними талантами і працьовитістю. Що могло б бути більш у тон з віком, коли змінний вітер віє і праця є пошанована між чоловіками і жінками?"

Так пише англійська газета, висловлюючи опінію всіх британських громадян.

Наш покійний Гетьманич Данило також вибрав був собі Наречену; „що має не лиш чар і іскру, але також характер і власну волю." Більше того, Вона, подібно нареченому Принцеси Маргарети, „зробила свій шлях у світ власними талантами і працьовитістю."

Запитаймо й ми тепер: „Що могло б бути більш у тон з віком, коли змінний вітер віє і праця є пошанована між чоловіками і жінками?" Додамо від себе ще й друге питання: „Що могло б бути більш у тон з „трудовою монархією?"

Так, безперечно, ці заручини нашого Гетьманича з Пані Галиною Мельник-Калушинською були якнайкраще в тон з теорією „трудової монархії", а що найголовніше - в тон з європейською, християнською ментальністю всіх європейських народів.

Але це не було в тон з ментальністю деяких проповідників трудової монархії і творців української опінії; не в тон з ментальністю полковників, професорів-докторів і академіків московського вишколу, ментальністю нехристиянською, неєвропейською. Не в тон з ментальністю пань докторових, професорових, та всяких інших кондукторових широкоторових, що так не похристиянськи впливали на своїх чоловіків і так по-московськи ненависно поставилися до своєї одновірної землячки, обраної Гетьманичем.

Характерно, що ця московську, нехристиянську, неєвропейську ментальність виявили люди з середовища гетьманської організації. Цим вони найкраще показали всю фальш своєї „трудовасти". Показали свою чужу європейцям психіку, показали свою нехристиянську, не європейську, а московську ментальність. Показали, яка непроникальна залізна куртина відокремлює їх від європейців; куртина, якої не могло знищити їхнє довголітнє перебування на Заході.

Це про них сказав злісно Ленін: „Ці панове за границею нічому не навчилися, але й нічого не забули, - лишилися такі, які і були." На жаль, цим разом він не помилявся, сказав правду.

Ми намагаємось довести Заходові й самим собі, що Україна історично, географічно й психологічно належить до Європи. Своїм поступованням засвідчуємо щось протилежне.

В західному світі навіть здогади, правдиві чи помилкові, про можливість заручин якоїсь визначної особи проникають до

преси, задовольняючи цікавість публіки. В нашу пресу не проникла звістка про заручини Гетьманича навіть після того, як Він особисто повідомив про свій намір одного й другого керівника гетьманської організації - п. Личманенка і п. Веселовського.

Гетьманська організація навіть по смерті Гетьманича заборонила згадувати про його заручини.

Вона й досі плекає звичаї і „крутіє нрави“ одної країни: „Нікаторой нареченой не било, нет і не будет.“ - „Кто смел открыть Америку? Закреть снова Америку!“

Коли п. Веселовський аж через рік відважився подати звістку в пресі про заручини Гетьманича, то був завішений в членстві.

Ми і Світ! Яке це відважне зіставлення!

Як часто воно може бути не в нашу користь!

Особливо, коли серед нас візьме перевагу московська ментальність!

А. Кирпич , Англія

Примітка видавця:

Ця стаття була надіслана до кількох українських часописів у вільному світі, але ... цензурою творців української opinii була „не дозволена до друку.“

Зі збірки : „За Велич Надії“, перевиданої в 1955 році в Нью-Йоркові, довідуємося - згідно з таблицею родоводу Скоропадських на сторінці 90, що:

Павло та Микола Дунін-Борковські взяли собі за дружин Єлисавету та Софію Скоропадських у вісімнадцятім та дев'ятнадцятім столітті.

Наречена Гетьманича Данила, Пані Галина Мельник-Калужинська походить в жіночій лінії зі старого, шляхетського, волинського роду Дунін-Борковських. Її мати є уроджена Дунін-Борковська.

Коли Дунін-Борковські могли дружитися зі Скоропадськими в минулих століттях, чому Гетьманич Данило не міг би робити те ж саме в двадцятім столітті??

А. Кирпич

Дідкот, 19.7.59

Дорогий Пане Веселовський!

Разом з подякою надсилаю Вам подвійну вартість присланої Вами книжки „Монархія в прикладах“ з тим, що Ви мені виплете ще один примірник.

Вибачте за спізнення, бо це трапилось тому, що я хотів книжку спершу прочитати, щоб разом з платнею висловити й свої вразіння.

Розмір книжки менший, ніж я сподівався, але по прочитанні книжки я був приємно здивований, як багато в ній сказано. Вона просто насичена історичними фактами, і ці факти мають таку промовисту логіку, яка безжалісно і справедливо б'є нас по голові.

Ще так недавно ми мали серед нас найбільш достойну, найбільш обдаровану, найбільш освічену і фізично досконалу і

вродливу людину, кришталеву чистої душі аристократа, джентльмена в найповнішому значенні цього слова, єдиного в чоловічій лінії наслідника єдиної в Україні монархічної династії — Роду Скоропадських — вічної і славної пам'яті Гетьманича Данила.

І як же ми не вміли й не хотіли Його шанувати! Навпаки, своїм втручанням до Його особистих чисто родинних справ — до справи Його одруження ми на кілька років затримали саму можливість одруження і передчасно звели Його в могилу, не давши створити щасливого родинного життя, що було так важливо для цілої української нації.

Бог забрав Його від нас, бо ми виявили себе недостойними Його мати.

Здається, ще ніколи хамське рило так нахабно не вилізло споміж українського суспільства і так голосно не хрюкнуло серед нас, як це трапилось тут на еміграції і то серед членів гетьманської організації, і то в такій славі країні, як Англія, де є найкращі можливості повчитись, як треба шанувати родину монарха.

Згадуємо Мазепу і Полтаву, згадуємо Виговського і славний Конотоп... То ж мимоволі згадуємо і тих, що провалили Виговського і той Конотоп, — отих Пушкарів, Безпалих, Барабашів і Сірків, бо це їх гідні нащадки хрюкнули серед нас і повалили Гетьманича Данила, як хрюкнули вони колись і повалили славного Його Батька — Гетьмана Павла!

Для нас славний Конотоп, славна й Полтава, а для них — Мотовилівка!

Найглибше враження робить Ваша книжка під кінець, де подано родовід Скоропадських, що в чоловічій лінії глибоко коріниться в найславнішій добі Козаччини, а в жіночій лінії сягає до найближчих часів Княжої України-Русі і її найславніших князів Ярослава Мудрого і Володимира Мономаха.

Ми маємо скарб, цінні якому самі не знаємо, такий самий скарб, як мають англійці, які знають йому ціну і вміють Його шанувати. Ми маємо живе уособлення традиції, не лише ідейне, а кровне пов'язання Козаччини з Княжою Добою України.

У нас часто люблять покликатися на традиції і під традицією розуміють народні звичаї, строї, пісні, вишивки та писанки. Самого ж головного — традиції крові, цебто живого втілення державної і політичної традиції не вміють шанувати в українській політичній думці. Через те наша політична думка не є національною, а лише народньою, цебто думкою й голосом тих, що сьогодні живуть, а не приймає до уваги голосу тих, що колись жили — голосу предків. Лише голос предків разом з голосами сучасників дає голос Нації.

Коли Гетьмана Павла покликано на з'їзді 7000 делегатів, що репрезентували кілька мільйонів голосів сучасників, то ці голоси сучасників з'єднувались з голосами тих, що колись голосували за всіх предків Гетьмана за козацьких і за княжих часів. І тому це був голос цілої нації, а не лиш народу, і тому Гетьман був обранцем нації.

Нація має право більше, ніж народ, і має право навіть накинати народові свою волю для добра того ж народу.

В цьому сенс різних титулів — князів, графів, баронів і т.д. Через них нація, тобто ряд колишніх поколінь, подає свій голос до сучасного покоління, т.зв. народу. І сучасне покоління надає титули найкращим поміж себе для того, щоб через них промовляти до майбутніх поколінь.

Бо нація є єдністю „живих, і мертвих, і ненароджених.“

З правдивою до Вас пошаною! А.КИРПИЧ

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

"За майбутнє нашого Народу я не боюся, бо вірю в його здорові і творчі сили. Вірю, що національна стихія наша змете з нашого тіла заразу московського большевизму, а всі українські державники знайдуть шлях один до одного й об'єднавшись під покровом одної Керівної Ідеї, у творчій пориві здобудуть і відбудують нашу Україну!"

"Ми, українські державники, не можемо думати про успішну боротьбу проти зовнішніх і внутрішніх розкладових сил, що діють серед нашого суспільства і в першу чергу проти большевизму - без існування широкої моральної бази, що їй нам може дати тільки християнський світогляд. І тому визнання законних Церковних Авторитетів являється одною з основ Гетьманського Руху. Звертаю при цій нагоді увагу Вашу, що так само, як і в 1918 році, хочемо ми, щоб у майбутній Незалежній і Самостійній Українській Державі була повна свобода Релігій.

Ми, світські люди, робимо діло політичне, стремимо до того, щоб створити з розпоршених сил українських - силу політичну, що, черпаючи національну свідомість свою із здорових історичних джерел нашої державної традиції, єдина зможе спричинитись до створення з нас Державної Нації, Нації, яка б цінила свою минувшину і яка спокійно й сміливо дивилася б на своє майбутнє."

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

„Ми свідомі того, що релігійне питання в Україні буде не так легко вирішити. Як з расово-психічного боку Українська Нація сьогодні не представляє собою моноліту, так само й у релігійному відношенні відбиває вона на собі різні впливи. Як українські державники, ми свідомі величезної ваги правильного вирішення релігійного питання, але також знаємо, що остаточно вирішено воно зможе бути тільки тоді, коли будуть існувати міцні рамки, коли буде існувати Українська Держава. Тому, виходячи з заложення свободи релігії в майбутній нашій Державі, ми сьогодні скупчуємо нашу увагу в першу чергу на політичній стороні нашої роботи, на об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одному національним державницьким фронті.“

„Ми знаходимося знову на порозі великої національної боротьби! Я глибоко вірю в світле майбутнє нашого Народу! Вірю, що в об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній спільній роботі - запорука успіху. Для того об'єднання, державники українські, свідомі взятих на себе обов'язків, вте віддавна працюють. Сьогодні їх уже не горстка, їх багато! І тому, з вірою в ласку Богу й наші сили, кличу нашій майбутній Вільній Україні - Слава!“

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

З ВИГОЛОШЕНОЇ ПРОМОВИ 11-ГО ГРУДНЯ 1937 РОКУ

У ВІННИЦЕГУ.

„Було б наївно думати, що без внутрішньої консолідації Український Народ зможе охоронити себе під час грядучих подій від того, щоб стати об'єктом визиску чужоземних сил, які будуть використовувати українську неорганізованість і безсилість виключно для своїх цілей. Тільки силою можна добути собі право! Ця істина для всіх культурних і політично вироблених народів ясна. Одначе, для численних Українців це ні. Не забуваймо, що оточені ми народами, що знають вартість духової й фізично сильної політичної організації, що вміють використовувати в площині суспільно-політичних цілей всі досягнення модерної науки й техніки для того, щоб скріплювати своє незалежне життя. І тільки тоді, коли ми також, залишаючися в душі Українцями, тільки ними, будемо робити те саме, можемо ми надіятися на перемогу. Мусимо позбутися рис нашої зарумінованості, що відгороджує нас від інших народів. Мусимо натомість уміти думати великодержавними категоріями й відповідно чинити. Тільки тоді здобудемо ми собі пошану в наших сусідів, і тільки тоді визнають за нами право бути державною нацією.

Для нашого внутрішнього об'єднання мусимо зробити перший крок: позбавитися нетерпимості, що не дозволяє українцям, які стоять у різних політичних таборах, знаходити шлях до другого. Не забуваймо, що український політичний визвольний рух ще молодий і що знаходиться він ще в стадії формування. Помилки в минулому ще не означають, що ті ж самі помилки будуть повторюватись у майбутньому. Тому не біймося простягати руки до всіх Українців, що стоять ще своєрідні в інших політичних таборах, бо тільки в процесі практичної роботи зникне на завжди те, що нас роз'єднує.

Мусимо також стремити до того, щоб віроісповідні різниці між Українцями не стояли на перешкоді до їх політичного зближення й об'єднання. Бо ж Україна одна для всіх Українців, незалежно від того, хто до якого віроісповідання належить.

Гетьманці свідомі великої цінності, що вони їй несуть на своїх плечах; а цією цінністю є традиція Гетьманської Держави, одночасно традиція найсвітліших періодів нашої історії. Хочемо ту нашу Ідею донести до Києва, хочемо бути на висоті завдань, що стоять перед нами, спрямовуючи нашу енергію на поглиблення нашої внутрішньої духової єдності й фізичної зорганізованості, і роботою своєю, чесністю й товарицькістю пориззати український патріотичний загаль до спільної боротьби за спільний ідеал!

Хочемо української сили, а тому кличемо до співпраці всіх щирих українських патріотів з інших таборів, яким дорога доля нашої Землі!

Нашій Україні Слава!

ПРОМОВА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

ВИГОЛОШЕНА 19-ГО ГРУДНЯ 1937 РОКУ

В ЕДМОНТОНІ

Великий нарід загинути не може!
Не загинули й такі менші від нас народи, як Поляки, Болгари, Серби, Румуни, не дивлячись на довгі часи чужого панування на їх землях, не загинемо й ми, коли й далі будемо неухильно прямувати до нашої цілі - державного унезалежнення - напружуючи всі наші духові й фізичні сили для нашого об'єднання і внутрішнього скріплення.

Ми проробили вже поважну роботу по нашій недавній поразці, першій невдалій спробі відбудувати по російській революції вільне й незалежне життя. Безперечно, сьогодні національна свідомість українства зросла, зроблено поступ у напрямку поглиблення українознавства, українське мистецтво й наука починають знаходити признання в інших державних народів, поглиблюється й розвинулося політичне думання в державницькому напрямку; нарешті пророблена велика пропагандивна робота для ознайомлення цілого світу з нашими визвольними стремліннями. Це все правда.

Але не переоцінюймо цих досягнень!

Хай відчущавання нашої вічної немочі: б р а к у з о р г а н і з о в а н о с т и п о л і т и ч н о ї, того, що, єдине може нам дати справжню силу, буде для нас спонукою для дальшої роботи; хай буде відчущавання цієї нашої національної хибі нашим дужевним болем, що ще більше скріплюватиме нас в загарливім хотінні активної боротьби за власну Державу. Бо тільки у власній Державі ми будемо тим, чим бути можемо: не 45-мільйоновим народом без державного хребта, народом, прагдям, „здібним, гарним, симпатичним“, що уміє добре співати й кликати до культурного світу, що його упосліджено й покривджено, але справжнім народом, вільним, сильним і гордим, що не стидається своєї минувшини й спокійно дивиться в майбутнє; народом, що здобувши свою незалежність у тяжкій боротьбі, пробив мур до справжнього світла: вийшов на широкий державний шлях, який єдиний доведе його до буйного духового й матеріяльного розвитку!

Сьогодні нема справжнього Українця, який міг би мислити собі щасливе майбутнє нашої Землі без власної Держави. Такої Держави прагнуть всі свідомі Українці: і старше покоління, що двадцять літ тому мало в своїх руках керму українського політичного життя, і середнє покоління, що принесло так багато жертв крові в визвольній боротьбі за нашу Державу; і покоління молоде, що сьогодні починає виходити в вир суспільного життя з новим завзяттям, новою енергією й готовністю на нові жертви.

Роки страждань на еміграції й під окупантом поволі починають стирати те, що нас двадцять літ тому роз'єднувало. Здорова й політично активна частина нашого суспільства шукає шляхів до об'єднання, бо відчуває, що тільки в об'єднанні можна створити справжню українську силу. Ця тенденція помітна особливо серед середнього й молодого покоління. Сьогодні не ставимося так нетерпимо до наших бувших, а може й теперішніх політичних противників.

В кожному у першу чергу шукаємо чесного Українця, який може й помиляється, але все ж таки в своїм нутрі є добрим українським патріотом. Схиляємо чоло перед жертвами всіх чесних Українців, що вони їх принесли так, як уміли, для України, і перед тими нашими воювачами, що боронили Землю нашу від першої большевицької навали, і перед серцями гетьманськими, що вмирили за Гетьмана й Гетьманський Уряд, обороняючи їх і столицю України від повстанців, спровокованих нашими соціалістами, яким допомагали московські большевики. Віддаємо честь і тим з-поміж цих збаламучених противників Гетьманської Влади, що пізніш роками вели, як партизани, боротьбу проти тих же самих московських большевиків, й пішли за Україну.

Бо сьогодні знаємо те, чого багато з тих, що тоді бралися кувати долю нашої Землі, не знали. Знаємо, що вміння руйнувати, не означає вміння будувати. Знаємо, що одного тільки романтичного захоплення ідеєю вільної України ще не досить, щоб вільну Україну здобути й закріпити. Натомість гаряче хотіння тої України мусить бути сполучене з умінням організувати реальні українські сили. Знаємо, крім того, що внутрішню силу й натхнення для будови власної Держави мусимо в першу чергу шукати в нашій здоровій історичній минувшині, будувати наше державне майбутнє на українському фундаменті, а не на ідеях і кличах, запозичених у чужих народів. Знаємо, нарешті, що поразку після розвалу царської Росії спричинило в першу чергу те, що не мали ми за плечима довгого періоду національної державно-політичної підготовки, а творча політична думка українська розчинялася в інтернаціональним революційним морі.

Сьогодні хочемо всю енергію нашу скупити на суто національних завданнях, хочемо бути Українськими Державниками, Українцями, що поза Ідеєю власної Держави не бачать інших цілей, для яких варто жити й працювати. Знаємо, що найвищим виявом творчості Українців, яко спільноти, мусить бути здібність до політичної організації національних сил: нині для того, щоб Державу нашу здобути, завтра, щоб її внутрішньо скріпити й боронити. І не гістеричним борсанням та криком спроможемося ми ту Державу здобути, а тільки методичною підготовкою й координуванням наших здорових національних сил в однім великім українським визвольнім Русі, під проводом Керівної Державної Ідеї.

Ми знаємо нині, що державництво вимагає ще одного: самообмеження свого особистого інтересу для користи Діла. Практично це означає в першу чергу обмеження своєї особистої свободи добровільним підпорядкуванням політичній національній організації, що для визвольного Діла працює, й взагалі підпорядкуванням Авторитетові, що визвольну боротьбу очолює. Без такого обмеження особистої свободи немислимий ніякий збірний суспільний чин. Уміння підпорядкуватися організаційній дисципліні і взагалі авторитетові, являється секретом успіху всіх сьогодні культурно й політично розвинених народів. У 1917 році Українці думали більше про свободу, як про організацію національних українських сил. Сили ці розпоршились. Маю враження, що сьогодні, на щастя, вже є більше таких, що вміють підпорядкуватись, слухати, наказувати й брати на себе відповідальність. І гадаю, що в якнайширшій введенні духа організації, в широкому розумінні цього слова, в наше суспільне життя лежить запорука перемоги над нашою віковичною анархією, запорука нашої національної перемоги.

На цьому місці я хотів би повторити те, що я вже говорив в іншому місці.

Дехто з учорашніх українських промовців, що зверталися до чужих гостей в англійській мові, з захопленням говорив про демократію, що, зокрема в цій Бритійській Домінії, дала, мовляв, Українцям таку велику свободу.

Отже: поперше, демократія тутешня, якої носієм у першу чергу являється елемент англо-саксонський, може найбільш державно вихованій в світі - ґрунтовно різниться від нашої української демократії, напівосвіченої, розгнужданої, нездисциплінованої й безтрадиційної демократії, яка у великій мірі винна в тому, що Держава українська в недавньому минулому завалилася.

Тутешня демократія творча, бо вміє визнавати постійний авторитет, наша ж демократія кожний авторитет поборює, продовжуючи й відновляючи нашу стамацію.

Врешті, не треба також забувати, що тутешню демократичну свободу постійно охороняє Бритійська Монархія.

Подруге, Вельмишановні Пані і Панове, говорячи про тутешню свободу, не забуваймо, що не Українці, а хтось інший створив існуючі тут суспільні рамки, які Вам так милі. Прийшли Ви вже у сконсолідовану Державу, яка гостинно відчинила Вам двері. Говорячи про свободу, не забуваймо про століття боротьби, в якій викувався тип англійця-державника, що сьогодні цю свободу правильно розуміє й її обороняє.

Ми, Українці, власної Держави не маємо; столітньої державної традиції, що поза всякими писаними законами регулює суспільні взаємовідносини, не маємо; маємо натомість перебільшене поняття про особисту свободу із слабо розвиненим розумінням своїх обов'язків супроти загалу й Держави. Це одне з наших національних лих. Тому не починаймо сьогодні з демократії! Починаймо з боротьби за головну позицію, яку ще не здобули: за Вільну й Незалежну Українську Державу! Починаймо з обов'язків і дисципліни!

Погоджуюся, що якнайбільша особиста свобода приємна кожному. І гетьманці-державники хочуть бачити в майбутній Українській Державі якнайбільше особистої свободи, якнайбільше виявлення індивідуальної творчості, що являється основним двигуном духової й матеріальної культури кожного народу.

Але не забуваймо, що в часи національного лихоліття, як наприклад під час останньої війни, великі демократичні держави одні з перших зуміли обмежити індивідуальну свободу для піднесення національної дисципліни в ім'я оборони свободи й незалежності цілої Держави.

Ми, Українці, стоїмо сьогодні в самім початку нової боротьби - боротьби, довгої й жорстокої. У цій боротьбі необхідна велика активність в усіх ділянках нашого національного життя, необхідне уміння нести відповідальність і особисті жертви, необхідне постійне внутрішнє горіння, сполучене з умінням дисципліновано підпорядкуватись визнаним авторитетам. Це все для збільшення нашої внутрішньої сили.

Тому в ці часи національного напруження й іспиту не починаймо з особистої свободи. Її матимемо в нашій здобутій Державі! Сьогодні ж будемо натомість готові цю нашу свободу принести кожночасно й добровільно в жертву там і тоді, коли користь нашої визвольної роботи від нас цього вимагатиме!

Уміти підпорядкуватись, це не значить пасивно чекати наказу згори, не проявляючи власної ініціативи. Державник український мусить також уміти ставити все на карту, коли добро визвольної справи цього вимагатиме.

Легше, коли її роблять інші, а самому нічого не робити, мовляв, моя хата скраю. Але, хто так говорить, не є справжнім державником. Без особистого ризику й особистої жертви, власної Держави ніколи не збудуємо.

Нарешті, сьогодні знаємо ми, що душа народу - це його Релігія, й нищити останню не вільно без загрози цілого існування. Тому Державник український, роблячи свою світську політичну роботу, шанує Релігію, Духовні Авторитети й Церкву, до якої з діда-прадіда належить.

Шановна Громадо! Ми переживаємо дуже відповідальні часи, наближаємося до нових подій і можливостей, коли, може не в так далекім майбутнім, матимемо змогу знову боротись за нашу Державу. Навчені гірким досвідом з нашої недавньої минувшини, знаючи причину наших невдач, всі ми тим самим несемо велику моральну відповідальність за майбутню нашої визвольної Справи. Не повторимо старих помилок, що довели до катастрофи!

Відповідальності цієї свідомі Батько мій і я, що нас Боже Провидіння захотіло поставити в центрі Гетьманського Визвольного Руку. Ідеї нашої Вільної Незалежної України хочемо служити до кінця! Віримо в неї так, як вірять багато українських патріотів. Розуміємо трудність нашого козшення і завдання. Знаємо, що ми в періоді наростання здорових українських сил і знаходимося щойно в початку цього процесу. Але глибоко віримо, що творчі сили нашого народу переможуть!

Повне й національне звільнення прийде тоді, коли збірний чин наш буде осяяний великою жертвою, коли - як нарешті в житті кожного народу - стрункі лави наших бійців-патріотів будуть знову кувати вільне життя й Незалежну Державу під свист куль і ціною власної крові!

До нашого національного зриву ми готовимось, наближення його відчуваємо, його хочемо, бо хочемо Вільної України!

Україні Слава !

ПРОМОВА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

В 20-ТІ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ ГЕТЬМАНСТВА В УКРАЇНІ
ВИГОЛОШЕНА 17-ГО КВІТНЯ 1938 РОКУ

Ось уже двадцять літ минає після того, як була відновлена Українська Гетьманська Держава. Думки наші мимоволі переносяться до тих часів, коли молода Україна, повна нових надій, ставала на новий шлях державного будівництва, на шлях український, вказаний нам нашою історичною державною традицією.

Не буду тут говорити про те, як виглядала та наша Гетьманська Держава. Про неї згадали вже попередні промовці. Бачили вони ту Державу зблизька, як дорослі люди. Брала в той час активну участь в українським політичній житті. Я ж мав про ту Державу враження, що їх може мати молодий хлопець. Хочу тут тільки сказати, що коли я свідомо сьогодні став на шлях, по якому вже віддавна йде мій Батько, а з ним так багато українських патріотів, то у великій мірі тому, що ту Державу Гетьманську бачив на власні очі. Для мене вона була і є чимсь реальним, своїм. З нею в мене зв'язані може найсильніші спогади з моїх молодечих років, спогади, обвіяні великим романтичним захопленням.

Згадую, яке сильне враження зробило на мене, коли вперше побачив я однострій українського гетьманського старшини. А було це в Петрограді на початку літа 1918 року. Через тодішні бурхливі часи, зв'язок з Батьком цілої нашої Родини перервався на кілька місяців. Родина наша жила в Петрограді під большевиками. Про відновлення Гетьманства довідалися тільки з преси. Жили ми в постійній небезпеці перед арештуванням нас большевиками, яко закладників. І ось у тих складних і небезпечних обставинах нараз з'являється до нас молодий український старшина в українським гетьманським однострої під цивільним плащем і повідомляє, що нас чекає спеціальний поїзд на Николаєвському дворці, присланий Гетьманським Урядом для того, що вивезти нас до Києва.

Згадую далі зустріч з Батьком на дворці в Києві, в оточенні українського генералітету й уряду, які всі вийшли, щоб привітати нас в столиці України. Згадую життя в Гетьманському Палаці, зміну гетьманської варти, що кожного дня, точно о 12-тій годині, проходила коло моїх вікон з музиком та розгорнутими українськими прапорами. А далі поїздки на великих дніпрових пароплавах до монастиря в Межигір'ї, коло Києва, з Батьком, з вищими українськими старшинами і з нашими та чужинецькими дипломатами. Далі риболовство на Дніпрі чи в затоках. Ночі біля багаття, українські співи й українське оточення. Далі знову офіційні прийоми представників чужих держав, відкриття Українського Університету, паради молодого українського війська, що його почали формувати.

А в скорому часі після того - повстання проти Гетьманського Уряду. Кінець Гетьманської Держави й незабаром, після короткого тріумфу українського революційного хаосу - окупація України червоною Москвою. А далі невимовні страждання українського народу, що продовжуються й по сьогоднішній день.

Все це, що я тепер оповідаю, являється частиною мого життя, як рівно з усіх тих, що в ті часи були в Україні, бачили її й за неї боролися. Ця наша не така далеку ще минувшину не можна викреслити з нашої пам'яті. Багато в наших тогочаснім житті було темних плям, незрозумілого, й некультурного; виявився, за рідкими винятками, повний брак політичного вироблення, брак творчої Української Думки, брак політичної підготовки, особливо серед нашої інтелігенції, що не дало нам змоги використати надзвичайно сприятливих зовнішніх обставин для нашої державної справи.

Власними руками Гетьманська Держава була завалена, а незабаром і ціла Україна опинилась цілковито в неволі.

Це так. Але були й світлі сторони. Я не говорю про вияви патріотизму й героїства, яких було багато, але, крім того, показалося, що щирі українські маси, хоч політично не підготовані, по суті були здорові і національно думачі. В цих масах ще не зник відгомін славних часів нашої історії. Маси серцем відчували, що не можна зрікатися своєї минувшини, а тому повернули до традиційної української форми державности, до Гетьманства. І тому можна з певністю думати, що той, хто не буде викривлявати цього гону до національних державницьких форм, і в майбутньому потягне за собою нарід.

Пізніше, на еміграції, я був свідком духового й політичного українського хаосу, духової депресії й розгублености, загальної безпорадности й безвідповідальности, що буяла на фоні напівперетравлених демократичних гасел. І якраз у цей момент виступила на українському політичному обрії група українських патріотів, яка почала, основувшись на досвіді нашої історії й останньої визвольної боротьби, проповідувати щось цілком нове, незрозуміле, що йшло проти загальної тогочасної течії, - почала проповідувати обновлену Гетьманську Ідею. Ідея ця вибухла, як бомба, серед загального українського хаосу. Почалася страшна боротьба перших піонерів гетьманських для пробиття мурів серед спантеличеного неприродними й чужими гаслами українського суспільства. І ось поволі стало народжуватися щось молоде, сильне й здорове. Настало відродження творчої політичної української думки, почався поворот до свого рідного, що має глибоке коріння в нашій минувшині.

Сьогодні вже довгий шлях лежить за нами. Багато людей українських, зорганізованих гетьманців або прихильників Гетьманського Руху, стоять у наших рядах. Рух наш нерозривно зрісся з українською Визвольною Справою, завовавши собі серед українського світу право горожанства. Все більше шириться між чесними патріотами українськими переконання, що Рух цей, і тільки він, несе в собі всі необхідні елементи для того, щоб здисциплінувати нашу розбурхану українську стихію; що в своїм відношенні до інших політичних

напрянків не кермується він дузькою нетерпимістю, нато-
мість, натхнений глибоким патріотизмом, стремить об'єд-
нати в однім національнім річищу якнайбільше творчих
і здорових українських сил.

Вплив руху цього сягає далеко поза межі наших орга-
нізацій. У цьому я переконався особливо під час моєї
довгої подорожі по американському континенті. Але те ж
саме можна сказати про наші рідні Землі.

І Ви, тут присутні Члени й Членкині Союзу Гетьманців
Державників, вже віддавна берете участь у нашій бороть-
бі за внутрішнє скріплення українства. Довелося Вам тут
за океаном, так само, як і Вашим однодумцям-гетьманцям
в Європі, вести напружену боротьбу для того, щоб Вас
зрозуміли. Але Ви витримали чесно й стійко, високо три-
маючи прапор нашої державної Ідеї. За це честь Вам
і слава! Ще довгий шлях перед нами! Але ми не боїмося
труднощів! У довголітній боротьбі ми придбали необхід-
ний досвід і загартувалася. Сьогодні нас уже багато!

І нині, в цей день, коли ми урочисто згадуємо ту іс-
торичну подію в Україні, я, як молодий Українець-Геть-
манець і як син - схиляю голову перед Батьком, що чином
29-го квітня 1918 року найбільше спричинився до того,
щоб дати українському політичному життю традиційний
державницький напрямок і новий імпульс для духової
творчости. Схиляю голову свою я це тому, що бачив кра-
ще, як хто інший, ту надзвичайно тяжку й невдячну пра-
цю, що Батькові довелося переводити з глибоким почуттям
відповідальности не лише в Україні, але й на еміграцій-
ах до нинішнього дня!

Сьогодні ми знаходимося в стадії підготовки до май-
бутньої боротьби, довгої і жорстокої. В цій боротьбі
рішавчим чинником буде якість політичних провідників.
Ми їх маємо замало. Виховати справжніх провідників в
умовах нашої бездержавности тяжко. Маю на увазі провід-
ників досвідчених, чесних, дисциплінованих, вірних нашій
Визвольній Справі, які вміли б підпорядкуватись вищому
Авторитетові. Але виховати їх можна. В такім же сьмім
положенні находилися багато інших народів, що сьогодні
мають свої власні Держави.

Питання виховання провідників особливо тяжке в наших
умовинах через те, що українська справа - це справа між-
народня, що находиться на перехресті різних культур і
політичних впливів, вимагає від наших відповідальних
людей особливої чесности, характерности й твердості для
того, щоб у рішавчий момент не піддатися спокусам, маючи
перед очима тільки добро й користь Батьківщини.

Але вірю, що ми повищі труднощі переборемо. Будемо
мати досить провідників, і таких, яких нам треба. Вірю,
бо знаю, що нарід наш чесний та здоровий і спроможеться
вилонити з себе творчі сили. Наше завдання на сьогодніш-
ній день - цьому процесові найбільше допомогти.

Молоді Українки й Українці! На Вас лежить великий обо-
в'язок перед Батьківщиною! Ви маєте змогу пізнати модерну
науку в усіх її проявах, як у площині матеріальній, так і
духовій. На Вас лежить обов'язок допомогти Вашим братам
на Рідних Землях в їх боротьбі за волю Вашої старої Бать-
ківщини.

Мусите вчитись на помилках тих, що перед Вами брались кувати українське життя. До нашої духової скарбниці мусите додати знання, що Ви його можете придбати тут. В сім'ї великих держав ми тоді тільки знайдемо почесне місце, коли будемо озброєні знанням, знанням великим. Але самого знання замало. Мусимо викоренити в нас наше українське гуляйполе, що є гістеричним відрухом проти нашого многовікового рабства. Знання, внутрішня дисципліна, рівновага й тверда віра в свої сили - ось що мусить бути нашими основними прикметами.

Ви виростили на чужій Землі й можете поставити запит: як же допомогти нашій Батьківщині? Вона ж від нас далеко. Так, далеко. Але ж допомагали своїм країнам Поляки, Ірландці, Чехи й інші. Допомогали не тільки морально, пропагандов серед чужинців, матеріяльно, але ж і фізично. А чому ми не можемо того самого доконати? Не забуваймо також, що ми маємо приклади, коли члени нації, роджені поза межами рідних Земель, можуть відіграти у своїй старій Батьківщині рішавчу роль. І так само я вірю, що й тут серед Вас, знайдеться в майбутньому може не один український патріот, що відіграє роль в подіях на наших Землях.

Для того треба захотіти України, України такої, якої ми її мати хочемо, але сьогодні не маємо. І ми її збудемо!

Під час пізнання і студіювання нашої української дійсності, не зрадуйте її сумними сторінками. Україна - не тільки наша минувшина, але вона в першу чергу - наша сучасність. Майбутнє нашої Землі в руках нашого покоління, себто в наших руках, і від нас воно залежить. Тому - з гордо піднятим чолом не стидаймося називати себе Українцями. Продовжуймо боротьбу за наше державне визволення сміливо, чесно й товарисько, з почуттям довір'я один до одного, без заяв, що, мовляв, моя хата скраю.

Не забуваймо, що, належимо до нації, яка сьогодні лежить ще на землі, але що встати хоче і вже починає підводитись.

Будьмо серед тих борців, що нашій Україні активно допоможуть підвестись і підтримавть її в остаточній боротьбі.

Тому-вступайте до Гетьманського Державного Фронту! В нім може знайти місце кожний український патріот. Бо в об'єднанні всіх наших національних сил запорука нашої остаточної перемоги!

Шановна Українська Громадо!

Ми всі беремо участь у великій Ділі. Кожний з нас, як може любимо нашу Землю і за її визволення боремось. Знаємо границі наших сил і вміння. Тому молимо Господа Бога, щоб допоміг нам у нашій роботі.

Гасло всіх Українських Державників: БОГ І УКРАЇНА !

М.Зеров

F I N A L E

То був щасливий, десятилітній сон.
Так повно кров у жилах пульсувала,
І екстатичних сонць ясні кружала
Злітали в неба голубий пляфон.

І кожний рік звучав на інший тон,
На кожному дні своя печать лежала,
І доля, бачилось, така тривала,
Не знатиме кінця і перепон.

Вмить розійшлося чарування щасне:
Осіній день, тепло і сонце ясне
Побачили мене сухим стеблом.

Стою німий і жити вже безсилий:
Вся думка з білим і смутним горбом
Немилосердно ранньої могили.

М. Зеров

Ч И С Т И Й Ч Е Т В Е Р

„І абіє пітел возгласи...“

Свічки і теплий чад. З високих хор
Лунає спів туги і безнадії;
Навколо нас кати і кустодії,
Синедріон, і кесар, і претор.

Це долі нашої смутний узор.
Для нас на дворищі багаття тліє,
Для нас пересторогу півень піє
І слуг гуде архиерейський хор.

І темний ряд євангельських історій
Звучить як низка тонких алегорій
Про наші підлі і скупі часи.

А за дверми, на цвинтарі, в притворі
Свічки і дзвін, дитячі голоси
І в теплому повітрі ясні зорі.

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

„УКРАЇНА ПРОКИНУЛАСЯ ДО НОВОГО ДЕРЖАВНОГО ЖИТТЯ.
ПРОКИНУЛАСЯ З ТИМ, ЩОБ У СКОРОМУ ЧАСІ В МУКАХ
ЗАНЕПАСТИ. НАША БАТЬКІВЩИНА РОЗДЕРТА НА ЧОТИРИ
ЧАСТИНИ, А НА НАЙБІЛЬШІЙ З НИХ ЗАПАНУВАВ І ДОСІ
ПАНУЄ ДИКИЙ МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЗМ. АЛЕ СЬОГОДНІ
МУСИМО ДУМАТИ НЕ ЗАДНІМ ЧИСЛОМ, А ВДУМЛИВО Й
СПОКІЙНО ДИВИТИСЬ ВПЕРЕД.“

М. Скрипник

М І Р О Ш Н И Ц Я

Ой Ти, Мірошниче! Жито й пшеницю
мелють Твої і млини й вітряки.
Радо на жорна сиплять пашницю
і козаки-дукачі й чумаки.

З борошна хліб наш насушний — не з жита --
мати й сестра нам щодня пече.
Б'є джерелом на млині AQUA VITAE
крутить колесами... в душі тече!

Млин Твій, немов у степу криниця:
хто тільки в спразі тут не бував?
Витязь... Богун... Кармелюк... Остриця
коні свої розпрягав, напував.

Гості вітаєш: звані й непрошені...
хто по тепло, хто в студений ставок!
Борошном вії Твої заперошені,
всім же : волошка, жоржина, бузок!

Повні пашнею засіки і клуні,
сила-силенна ще праці й турбот!
Вдар же жезлом чародійним, Чаклуне!
хай не спиня вітряків Дон-Кіхот!

.....

Божі Млини... мелють стиха, поволі...
годі ходу їх, Мірошниче, вчуть!
Маже помоляться внуки на волі?
З борошна рук Твоїх — Паску спечуть!

М. Скрипник

Хай же хрест із Твого надгробку
Буде крилами нашим Млинам,
А з життя Твого жертви й доробку
Хліб причасникам, приклад синам !

М Л И Н

Млин був споконвіку символом добробуту й економічної незалежності хліборобського населення.

Ще чотири тисячі років тому записав іудейський пророк в п'ятій книзі Мойсея, 25/6 таку глибоку змістом остерогу:
"Ніхто не сміє забирати в заставу горішні та нижні жорна, бо така людина бере в заставу душу!"

Старовинні біблійські мудреці дуже добре були свідомі того, що людина, позбавлена вслі в матеріальній творчості та без засобів продукції, губить і незалежність своєї душі, стає кріпаком.

Коли московсько-більшовицька кочовнича орда опанувала підступним дурисвітством та зброєю продуцентів конче потрібного їй збіжжя - Україну - одним з перших її заходів була цілковита ліквідація всіх млинів та вітряків на селах. Без технічної можливості переробляти збіжжя на продукти споживання хлібороби опинилися в повній залежності від міських, опанованих більшовиками млинів. Всі рослини, м'ясні та товщеві продукти, отже, харчування не тільки людини, але й домашніх тварин, були в той спосіб фактично "соціалізовані".

Спротив та боротьба хліборобів-власників привела до винищення мільйонів "класових ворогів", але ця перемога Москви була Пірровою перемогою, бо привела до хронічної недостачі продуктів споживання та до повного фізико-аграрно-культурних п'ятиліток. Проблема хліборобської продукції є і залишається Ахілесовою п'ятою цілої економічної системи більшовизму.

Коли ця безглузда й сатанинсько-жорстока система колоніального невільництва буде зліквідована, символом перемоги над нею стане млин-вітряк, який знову прикрасить краєвид України.

Коли Фрідріх Великий, основоположник прусько-німецької великодержавності, надумав побудувати славнозвісний палац "Сан-Суссі" біля Потсдаму, виявилось, що на потрібному для того терені стояв млин, приватна власність одного з підданих короля.

"Старий Фріц", не дивлячись на свою популярність, не спромігся заданими обіцянками схилити мельника до продажу дідівської спадщини. Коли ж Фрідріх, виведений з рівноваги впертим спротивом мельника, загрозив йому примусом-силою, почув він таку відповідь: "Нехай Його Величність король пруський не забуває, що в Берліні є ще суддя!"

І король пруський, той, що не завагався пожертвувати цілим поколінням сучасників, будучи залізом і кров'ю

майбутність, схилив свою голову перед маєстатом приватної власності та законом.

Потсдамський млин і його власник-мельник стали символом тих життєтворчих принципів, які спричинилися до розвитку величньої духової та матеріальної культури європейських націй.

Хто знає, скільки часу й наєзвичайно виснажливої праці ще й сьогодні коштує приготування їжі зі збітця у Закарпатті примітивних народів, жінки й дівчата якими днями й почасті товчуть у ступах різну пшеницю, мусивь припуститись, що млин був винаходом жінки, або принаймні наслідком її молитв.

Існує легенда, що грецькі жінки вважали млин подарунком богів і, вдячні їм за це, вшанували Зевса почесним титулом Мельника. А невідомий римський поет написав таку епіграму:

"Спиніть ваші скарги, жінки і дівчата,
бо з праць тяжку, на ворі розпочату,
докінчать Неяди, з нежеву богині.
Спочиньте й прокиньтеся зі снівом! Віднині
крутитиме хвиля, мотуля й покорна
за вас - на млині! - і колеса і жорна!"

На млині людина, мабуть, вперше навчилася користатися з трьох елементарних сил природи: вітру, води й кеміння, перетворюючи їх в механічну енергію.

Млин можна вважати праїдом турбіни й літака. Технічна функція млина є: селекція й ушляхетнення рослинної сировини, очищення її від засмічувачів та шкідливих домішок та продукція високоякісних харчів.

Величезна промисловість органічної хемії веде свій початок від того досвіду, який людина придбала праїрвочим на млині.

Але млин мав і має крім суто технічної також і повсякденну соціальну функцію. До млина привозили своє збіття, найрізноманітнішого сорту й якості, хлібороби цілої округи. Тут вони ділилися своїми знаннями й досвідом хліборобської техніки, тут вони мали нагоду до вибору найкращого посівного насіння, тут нарешті повстали й перші сироби кооперативного поладження технічно-господарських проблем, ось як скілььконого продажу борошна, чи допомоги під час неврожай. Крім того млин був і центром взаємної інформації про родання життя сусідів, про їхні щоденні радощі й турботи, отже млин був "пресовим бюро" і усною газетою.

Один з велетнів європейського духу олімпіаде Гьоте сказав колись, що всі речі в світі реальному мають аналогії-символи і в світі ідей, і навпаки.

І сировина людського духу потребує своїх млинів, які б були встані концентрувати з первісно-стихійних думок і почувань досконалі змістом і формою творчі науки й мистецтва.

Млин, як інституція, що ушляхетнює, збагачує духову страву людини, є не менш потрібним, як його побратим на полі матеріальному, харчовому.

В сьогоднішніх умовах культурного співжиття ця, так би мовити "оброблявча промисловість людського духу" набрала форм жвіл, часописів, видавництв книжок, політичних та ідеологічних угруповань. Стільькою ознакою всіх цих млинів

є, що вони намагаються використати вітри різних напрямів та інтенсивності, створити греблі й стави, в яких би зберігалася вода з джерел, дбати про сировину, яка була б придатна до переробки на високоякісні продукти, доступні й поживні всім, які потребують духових страв, яко хліба насущного.

Праця мельника й мірошниці була завжди в очах їх співгромадян не ремеслом, а мистецтвом. Бо ж дійсно, треба було мати крім фахових знань, і велику творчу інтуїцію-мудрість, щоб успішно розв'язувати всі ті органічні проблеми, які були сполучені з природою рослин та їх переробкою на млині.

Недаремно повсталала приказка про „Вожі Млини“, як символ людського життя на землі, де між „горішніми“ та „нижніми“ торнами Небесний Мельник перетворює людську сировину на високоякісні, тривалі цінності, а всякі засмічення: висівки й полу - геть відкидає!

Починаючи наше видавництво „М Л И Н“, сподіваємося, що його Мірошниці й Мельники одержать благословення й спроможуться виконати гідно й з успіхом ту роль і функцію, яку символізує його назва.

Єдиною нагородою для нас є віра й надія, що ті наші землячки й земляки, яким дозволено буде зазнати щастя Великодня-Воскресіння нашої Батьківщини -

З БОРОШНА РУК НАШИХ - ПАСКУ СПЕЧУТЬ!

ПЕРЕДРУК

С О Ю З Г Е Т Ъ М А Н Ц І В Д Е Р Ж А В Н И К І В
З КОДЕКСУ ГЕТЬМАНЦЯ

1. Не привілеями, а обов'язком рядяться Гетьманці. Нашим найвищим правом є обов'язок йти в перших рядах у боротьбі за Славу і Велич України.
2. Не роскоші і земські блага обіцяють Гетьманці. Лиш хто за Гетьмана й Україну муки терпіти, кров проляти й життя віддати готовий - приступай до Гетьманців.
3. Для Гетьманця нема спочинку й приватного життя. Все його життя - праця для України. В Неї непохитно вірити, для Неї невтомно працювати.
4. Ніколи нас не побила б ворожа сила, якщо б ми самі себе вперед не побили. В єдності - сила народу. Боже, нам єдності дай.
5. Єдність осягається любов'ю. Українцеві прости уразу як братові.
6. Велика українська вада: брак карности й послуху. Гетьманець безоглядно карний і послухний своїм зверхникам. Він має вільне сумління і служить тільки Україні.
7. Україна - багата Земля. Вороги зазіхають на неї і ждуть на її слабкість. Тому Україна мусить бути сильною військово. Батьку, коли тобі вродився син, клади йому в колиску, як першу забавку кріс. Мати, співай йому лиш бойові пісні.
8. Не розсварені виборні різуні-отамани, ані партійні брехливі вожаки, одно лиш рідове дідичне Гетьманство Роду Скоропадських забезпечить Україні тривкий лад та мир.
9. Здібності та мужня вірність, а не протекції, ні привілеї рішають у нас про становище й рангу кожного громадянина. Найкращі з хліборобів, найкращі з організаторів і робітників індустрії, найкращі з організаторів духового життя - інтелігенції, найкращі з провідників збройної сили нації - оце наша аристократія. В дружній співпраці всіх класів будуємо Українську національну силу.
10. Християнська релігія - скарб народу. З Хрестом і Вірою підемо до нашої остаточної перемоги.

Гетьманець це той, хто приймає Гетьманство не тільки як політичний світогляд, а і як моральне переродження: позбувається руїницьких прикмет, ставить вимоги перш за все до себе, а потім до других, дає з себе приклад вірності Гетьманові, організаційної дисципліни, солідарности, товариської доброзичливости і жертвенности для спільного діла.

К О М Е Н Т А Р

Рік 1962

Число I

З М І С Т :

М. Скрипник-----	ХРЕСТ І МЕЧ	I
Гетьманіч Данило Скоропадський-----	З ДУМОК ПРО ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ	2
-----	ФОТО ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	
М. Скрипник-----	В РІЧНИЦЮ НАРОДЖЕННЯ ГЕТЬМАНИЧА	3
" "	В П'ЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ	5
-----	СВІТЛИНА МОГИЛИ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	
М. Скрипник-----	ПЛАЧ ЯРОСЛАВНИ	7
-----	ФОТО НАРЕЧЕНОЇ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	
М. Скрипник-----	САВОНАРАЛА	9
" "	ІНТЕРВ'Ю З НАРЕЧЕНОЮ ГЕТЬМАНИЧА	II
Гетьманіч Данило Скоропадський-----	ТЕЛІГРАМА	12
Гетьманівна Олена Отт-Скоропадська-----	ЛИСТ ДО АДВОКАТІВ	12
М. Скрипник-----	ЧИТАЧЕВІ ПРИВІТ	13
Поруч. В. Личманенко-----	УРИВОК З ЛИСТА	16
Інж. П. Веселовський-----	УРИВОК ЗІ СТАТТІ В „МИ І СВІТ”	16
" " "	ЛИСТ ДО НАРЕЧЕНОЇ ГЕТЬМАНИЧА	17
" " "	" " " "	19
М. Скрипник-----	ЛИСТ ДО ПАНА ІНЖ. П. ВЕСЕЛОВСЬКОГО	21
А. Кирпич-----	ДВІ МЕНТАЛЬНОСТІ	24
" "	ЛИСТ ДО ПАНА ІНЖ. П. ВЕСЕЛОВСЬКОГО	26

З М І С Т

Гетьманич Данило		
Скоропадський	-----ДУМКИ З ВИГОЛОШЕНИХ ПРОМОВ	28
	-----ФОТО ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	
Гетьманич Данило		
Скоропадський	-----ПРОМОВА У ВІННІПЕГУ	30
"	-----ПРОМОВА В ЕДМОНТОНІ	31
"	-----ПРОМОВА В ДІТРОЙТІ	35
	-----ФОТО НАРЕЧЕНОЇ ГЕТЬМАНИЧА	
М. Зеров	-----FINALE	39
" "	-----ЧИСТИЙ ЧЕТВЕР	40
Гетьманич Данило		
Скоропадський	-----УКРАЇНА ПРОКИНУЛАСЯ	41
М. Скрипник	-----МІРОШНИЦЯ	42
" "	-----МЛИН	43
Союз Гетьманців		
Державників	-----З КОДЕКСУ ГЕТЬМАНЦЯ	46

ВИДАВНИЦТВО " МЛИН "

Лондон - Гаґа

М. СКРИПНИК

видавець

А. КИРПИЧ

редактор

АДРЕСА ВИДАВНИЦТВА:

N. S K R I P N I - K

Dipl.-Ing.

55 Theresia Street, The Hague, The Netherlands

Б А Т Ъ К О І С И Н

/Тези до монографії про Гетьмана Павла Скоропадського
і Гетьманича Данила./

III. СПАДЩИНА І ЗАПОВІТ

IV. СИН

„Повірте Мені, що Я в Отці
а Отець — у Мені.”

Євангелія від святого Івана

I4 / II

ГЕТЬМАН ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Ванзее, 1 квітня
1925 р.

ДОРОГИЙ СИНУ !

30-го січня ст.ст.сього року сповнилося Твоє повноліття. З цього приводу я хочу висловити на письмі Тобі для пам'яті і для обдумування мої думки, про які я вже розмовляв з Тобом не раз і про які Ти мусиш свою думку скласти і відповідно далі своє життя й свою діяльність направляти.

Перш за все звертаю Твою увагу на те, що видатніші предки Твої ніколи не бажали собі спокійного життя, без турбот і без праці, а йшли такими шляхами, про котрі знали, що там зустрінуть тяжку працю й найбільші небезпеки й цими тернистими шляхами доходили вони до високого становища в Державі, до великого матер'яльного достатку й до видатної ролі в історії свого народу й краю.

Вдруге звертаю Твою увагу на те, що предки Твої з мого боку були простими козаками й що нобілітацію роду свого вони дістали за службу при війську, за відвагу, за енергію, за військовий хист ними виявлений. З матеріального боку Ти також маєш українську кров, бо родина Дурново хоч давно вже обрусіла, але походила вона з Чернігівської, староруської себто теж Української шляхти, а бабка Твоя по матері з роду колишньої старшини козацької — Кочубеїв.

Так що в жилах Твоїх тече українська кров. Але народився Ти на світ Божий в чужім краю, в чужім краю прожив Ти дитячий свій вік і хоч у сім'ї Твоїй ніколи не вмирала українська традиція, однак ширше оточення, товариство й все життя навкруги були чужі неукраїнські. Юнаком Ти приїхав на Україну за часів Гетьманщини й короткий час, всього кілька місяців перебув в українському оточенні і атмосфері українського державного життя, потім наспіли тяжкі події, край Твій знову корчився в судоргах революції і, як завжди при таких несчастях буває, дикі, антидержавні, негативні інстинкти випливали в народі на гору, брали верх, топлючи в бруді і крові те, що було доброго, майбутнього, позитивного. Бачивши все те Ти міг набути відразу до свого народу, міг загубити любов і повагу до нього. Далі Ти піс і зрів на еміграції, серед зовсім чужих людей, товариства й умов, у багатьох випадках порівняння могли бути не на користь свого народу. Тільки Твоя родина й невелике число близьких до нашої родини земляків будили в Твоїй душі добрі спогади про Твій край і свідомість Твоїх обов'язків перед Україною й перед Українським народом. Тому Ти не стратив почуття своєї національності, тому Ти відчуваєш себе українцем.

Але цього ще замало. Мене турбує, чи життя на еміграції, серед чужих людей і обставин не прив'яже всю, або більшу частину Твої уваги й сил до чужих нашої батьківщині інтересів і чи не залишишся Ти Українцем тільки з назви. Мене турбує те, чи зумієш Ти також у своїй, вже власній родині, зберегти остільки сильну й активну українську традицію, що навіть в тім випадку, коли б Тобі прийшлося вік свій вікувати на еміграції, щоби діти Твої були українськими патріотами, а не тільки пасивними симпатиками своєї, може й невиданої ніколи дідівщини, щоби вони були готові стати активними будівниками долі нашого краю й завжди були готові добровільно нести всі тяжкі жертви, яких Україна від них вимагатиме.

Ти може завважиш це, що багато було прикладів, коли родини з вищого стану через ту, або іншу причину переселялися до чужого краю, приймали національність чужого народу, становилися в ряди його провідної верстви і з честю служили новій своїй батьківщині, то чом, мовляв, нашому родові не зробити того самого. На це я дам Тобі таку відповідь: Треба розрізняти два випадки, коли культурніша, правляча верства емігрує з краю. Перший, коли в край цієї верстви забагато, коли вона надміру велика числом і для багатьох не знаходиться ні відповідної праці ні становища. Тоді частковий вихід її з краю й перехід на службу до іншої держави для предківської землі й нації є тільки корисний, бо звільняє її от зайвих елементів, от перепродукції вищих класів і разом з тим сприяє розповсюдженню культурних і політичних впливів її. Буває другий випадок, коли, — як це вже кілька віків повторюється на Україні, культурної, правлячої верстви замало, щоби піддержувати в краю постійний порядок, щоби дати міцну підпору державній організації, щоби здертувати народні маси в послуху й при тяжких для державної влади обставинах. В цім випадку культурна, правляча верства йде на еміграцію з примусу, під загрозою повного її винищення. Така примусова еміграція культурніших, вищих класів приносить краю занепад, руїну, тим більше, що на еміграцію виходять кращі, більш стійкі елементи, які коритися дикій, руїницькій стихії черні не хотять і не вміють, які звичайно емігрують з наміром вичекати ліпших обставин, щоби знову до свого краю повернутись і його державне життя по розумному будувати. Денациналізація такої еміграції є великим нещастям для краю, особливо для такого краю, як Україна й для такого народу, як Український нарід, бо на Україні ось вже кілька століть цей культурніший шар винищується, вигибає в боротьбі за державну незалежність свого народу й од рук збунтованої частини того самого народу. Ці вічні заворушення на Україні виникають через те, що хоч український нарід по своєму типі належить до західної, осілої культури, але має в собі також ще багато елементів нових, з кочовничими бездержавницькими інстинктами. Ці останні з першими ще не заспільовані. Вони з осілим життям опертим на європейських правних нормах миряться що не хотять, для кочовничого ж життя давно вже на Україні немає потрібного простору. Тому цей кочовник от вже більше трьохсот літ все на тісноту земельну нарікає, обрбляти землі як слід не хоче і не вміє, дійсної причини свого невдоволення не знає і зрозуміти не може і при першій ліпшій випадку, при кожному ослабленню державної влади починає бунтувати і свого осілого сусіду, чи то пана-хлібороба, чи заможнішого селянина починає руйнувати, намагаючись їх до щенту знищити, думаючи, що пани-хлібороби, та заможніші селяне своїми господарствами ту тісноту роблять. Так наш край вже не один раз цими кочовниками до щенту зруйнований був. Але й опісля повної руїни всіх панських маєтків і більших господарств селянських, кочовники наші потрібного їм простору здобути не могли. Вони тільки зруйнували культурні господарства і всю промисловість, чим безмірно погіршили умови свого існування, бо позбавили себе можливості мати заробітки, а зруйнувавши культуру хліборобську досягли того, що врожаї стали цілком залежними від примх природи.

А позаяк природа на Україні вимагає дуже вмілого ведення сільського господарства, то почалися часті і давно вже небували неврожаї. В страшних муках голоду і холоду губить цей кочовник свою енергію, свій запал до бунту. Саме тепер відбувається на Україні процес вишколення і дисциплінування кочовника голодом і злиднями, давно вже було призабутими завдяки передвоєнному економічному розцвіту України. Настане вже швидко час, коли кочовник остаточно помирнішає і тоді знову український хлібороб — пан і куркуль — потрібні будуть Україні, потрібні будуть люде старої, з роду в рід плеканой культури, бо це потрібно для організації складного сучасного господарства, для організації зовнішньої оборони краю.

Старе українське панство було слабе й числом і внутрішньою своєю дезорганізованістю і слабкістю. Воно не мало ні спільної національної культури, ні спільного державного ідеалу, ні спільної організації. Лівобережні плекали московську, правобережні здебільшого польську і тільки невеличка частина, розкидана по різних кутках України, плекала Українську національну культуру. Це не дало можливості нашій культурній верстві в таку силу вратися, щоби могла при всяких обставинах здержати кочові руйніщючі елементи в послушну й організовану й організувати в непобориму силу осілі, хліборобські елементи, хоч цих елементів у краю і по числу і по силі їхньої державницької культури для службової ролі, як підпора порядку в державі, очевидно вистачило б.

Коли згадати до цього, що Україна цілі віки не живе державним самостійним життям, що територія тепер етнографічна українська взагалі ніколи ще не була об'єднана в одно державне тіло, що різні частини українського народу протягом віків відчували на собі різноманітні впливи, то стане зрозумілим, оскільки тепер об'єднання всієї цієї мішанини при розбитості й нечисленності культурної правлячої верстви важко досягнути, а ще важче всю цю мішанину в одну державу зорганізувати.

Ця неймовірна трудність, що до організації української етнографічної маси в українську свідому націю й що до організації української національної держави не повинна нас — активнішу частину панства — лякати й дезертирів з нас робити. Свій обов'язок ми виконати мусимо чесно й з повною посвятою. Встає таким чином перед нами питання не про те, чи будувати українську державу чи ні, а про те, як найліпше до цього великого й важкого діла приступити. Відповідно тяжким обставинам і величчю завдання мусить бути вибраний і спосіб організації. Тому власне серед політично думаючої частини українців останніми часами стала все більше й більше зміцнюватись думка, що тільки монархічний принцип зможе дати потрібну силу й витревалість організації провідної верстви, а значить і цілому українському державницькому рухові.

За те, що тільки монархічний принцип може зорганізувати Україну, промовляє особливо той факт, що край цей хліборобський, міське населення, так звана дрібна буржуазія і пролетаріят, зовсім нечисленні. З історії народження нових держав відомо, що всі хліборобські держави будувалися при монархічній владі й що республіканський устрій заводився тільки там і тоді, де й коли в краю зростала кількість міського населення: купців, ремісників і промислових, безземельних робітників. Коли до того візьмемо на увагу, що в укра-

їнському народі не могло досі виробитися державних навиків, бо він, можна сказати, ніколи ще не жив своїм власним державним життям, що завдяки вічному неспокою, вічній руїні культурний провідний шар не міг на Україні в такій мірі, як у інших націй, нарости, а той, що був перед революцією слабкий числом, слабкий внутрішнім своїм роз'єднанням, слабкий своєю відірваністю від народньої маси, цей шар у великій часті під час революції вигинув. Коли також приймемо на увагу, що всі недавні й давніші спроби, республіканські й демократичні, на Україні приводили тільки до даремної загибелі кращих синів її, то стане зрозумілим, чому більш активна частина й патріотична українського провідного класу й статечного селянства — хліборобів у 1918-м році відновили на Україні Гетьманську владу й чому політична думка хліборобів уже на еміграції, продвигуючи почату на Україні працю, усвідомила Гетьманщину, яко монархізм, який з одного боку спирається на стародавню історичну традицію, з другого до українських обставин приладжує найбільш удосконалений і на ділі випробуваний досвід західно-європейських монархій. Цей західний монархізм, опертий не на абсолютизм, не на централістичному, поліцейському режимові, не на повній пасивності в державних справах всієї маси населення, отже й вищих класів, не на зразках східних деспотій, а опертий на діяльній участі в правлінню державою всіх класів, організованих для того в класові організації. Прикладом такої державної системи до певної міри може служити Англійська Монархія.

Всяка монархія ґрунтується на історичній традиції. Традиція позбавляє монархію від шкідливої, розкладової внутрішньої боротьби за верховну владу, вона ж захищає верховну владу від зовнішніх, розкладових ворожих інтриг і впливів, бо дідовий Голова Держави зацікавлений тільки в одному: в розвіі і розцвіту своєї Держави. Принаймні одна підпора залишається в державі незмінною, постійною, незалежною від внутрішньої розкладової роботи, ні від зовнішніх інтриг.

Всякий монархічний рух мусить мати конкретно означену історичну традицію, мусить мати цю незмінну точку опори, історичною традицією вказану, яку дані монархісти вихідною точкою своєї державної праці роблять і яка всі їх зусилля об'єднує.

Цією незмінною точкою опори всіх монархістів є рід, історичною традицією вказаний, яко рід Голови Держави. Таким родом для українських гетьманців по давній історичній традиції, відновленій своїм правлінням Україною в 1918-м році, є наш рід.

Гетьманщина 1918-го року була проголошена організованими хліборобами, але в той час навіть серед найбільш політично думавчої частини хліборобів ідея української державності і її конкретні форми не були ще ясно усвідомлені. Можна сказати, що Гетьманщина 1918-го року виникла стихійно, без потрібного для такого великого діла приготування. Це була Гетьманщина без гетьманців. Тому вона не вдержалась, але зі всіх режимів і влад, які були на Україні після революції, Гетьманщина була найбільш творчим, державно будучим режимом. Ця спроба дала імпульс до розвитку української політичної думки в напрямку теоретичного усвідомлення ідеї Гетьманської Держави. Це привело до того, що ідеологія

Гетьманщини, яко особливої форми дідичної, трудової монархії, себто монархії, опертої на самоорганізовані класи, була вже на еміграції розроблена, зпопулярізована і під прапором дідичної Гетьманщини почали збиратися й організовуватися гетьманці.

Таким чином спроба організації Гетьманської Держави, зроблена мною в 1918-ім році, була початком руху, продовжуваного й теоретично обґрунтованого далі на еміграції.

Я відновив у 1918-ім році призабуту було історичну традицію і, коли ця відновлена мною традиція почала далі жити й розвиватися, я мусів піти на зустріч цьому її розвитку й зробити те, без чого цей рух, ця відновлена мною традиція далі жити й розвиватися не могли.

Коли в 1918-ім році я, шукаючи виходу для свого краю з критичного становища, керувався більше інстинктом, то тепер я вже цілком свідомо й продумано кладу на плечі свої і своїх нащадків цей тяжкий хрест і це велике завдання — служити незмінною, непохитною підпорою для Української Державности.

Створення міцної й незалежної Держави вимагає об'єднаних зусиль і жертв багатьох людей і не одного покоління. Об'єднання це творять спільні ідеї й єдиний провід. Нашою спільною ідеєю є Гетьманська Україна і я є єдиним вождем українських державників і гетьманців. Моїм обов'язком є не тільки до кінця свого життя вести гетьманців до перемоги, але також приготувати собі приемника, достойного високої честі й великої відповідальности бути вождем нації. Тому я ставлю Тобі, мій сину і єдиний спадкоємче моїх прав і обов'язків, питання: чи готовий Ти мої права й обов'язки на себе переняти й до кінця їх непохитно нести.

Пам'ятай, що раз Ти приймеш на себе добровільно мої права й обов'язки, Ти мусиш дбати про те, щоби бути достойним великого завдання на себе прийнятого. Пам'ятай, що для виконання цього великого завдання, Ти мусиш придбати мудрих, чесних, відданих спільній ідеї й добре зорганізованих помічників і що таких помічників не можна враз при потребі знайти й зорганізувати, а треба їх розшукувати й готувати ціле життя.

— Все обдумай і розваж. Хай велич завдань не лякає Тебе.

Щоби все це обдумати й свідомо те, чи інше рішення прийняти я даю Тобі реченець до дня Святої Покрови цього року.

Щиро Тебе люблячий

ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

ВІДПОВІДЬ ГЕТЬМАНІЧА ДАНИЛА БУЛА ПОЗИТИВНА.

16-го травня 1933-го року, в день свого 60-ліття

Гетьман Павло урочисто проголосив:

„ПІСЛЯ МЕНЕ ПРОВІД НАШОГО ДІЛА Й ОВОВ'ЯЗКИ СТАРШОГО
В НАШІМ РОДІ ПЕРЕХОДИТЬ НА СИНА МОГО ДАНИЛА.“

БІОГРАФІЯ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Гетьманич Данило народився 31-го січня 1904-го року в Петербурзі. Названий Данилом в честь Гетьмана Данила Апостола.

Початкову освіту Гетьманич Данило одержав вдома. Починаючи від 10-го року життя Гетьманич складав щорічні іспити в першій класичній гімназії в Петербурзі, переважно з оцінкою „дуже добре“.

Від п'ятого року життя Гетьманич Данило провадить кожне літо в родових маєтках своїх батьків в Україні: або в Полошках на Чернигівщині, або в Тростянці на Полтавщині. Обидві маєтки були повні родових традицій, зв'язаних з добою нашої Гетьманщини. Як Батько Гетьманича, так і Дід і Прадід його збирали все, що торкалося української старовини. Призбирано багату колекцію образів, портретів, посуду та велику бібліотеку. Підчас революції все це було знищено й загинуло.

В тих то родових маєтках Гетьманич Данило мав змогу кожного літа безпосередньо знайомитись з життям українського селянства й сільської інтелігенції. Тут формувалися його перші враження про Україну.

В 1911-му році родина Гетьманича переїздить до Фінляндії, де його Батько командував драгонським полком у Вільманстранді.

Російська революція застала Гетьманича Данила в Петербурзі, де - крім Батька - перебувала ціла родина. В літі 1918-го року Гетьманська Родина прибула спеціальним потягом Гетьманського Уряду з Петербурга до Києва.

Гетьманич Данило стає свідком будови Української Гетьманської Держави в році 1918-му. Ті часи в Києві залишають у молодій душі Гетьманича незабутні враження й спомини. В Києві Гетьманич Данило вчився в українській гімназії В. Науменка.

В осені 1918-го року Пан Гетьман Павло вислав усіх своїх дітей до Одеси, звідки вони через Грецію та Італію дісталися до Лозанни в Швейцарії, куди пізніше приїхали і Батьки.

В Швейцарії Гетьманич Данило закінчив з відзначенням реальну гімназію в Лозанні, в році 1922-му, а по закінченні її переїздить до Ваннзее в Німеччині, де вже перед тим поселилася Гетьманська Родина.

Придбавши необхідний практичний стаж, вступив Гетьманич Данило до Високої Технічної Школи в Шарлоттенбурзі, яку закінчив склавши головний дипломовий іспит 29 червня 1928-го року. Підчас студій приймає активну участь в українському студентському житті, як член товариства „Основа" та пізніше як Голова корпорації „Дніпро“.

По скінченні Високої Технічної Школи працював Гетьманич Данило від кінця 1928-го до кінця 1932-го року в електро-технічній фабриці Сіменс і Гальське в Берліні.

В кінці 1932-го року Гетьманич Данило залишає інженерську працю й віддає свої сили виключно українській визвольній справі, допомагаючи своєму Батькові, а зокрема в Гетьманському Центрі. Від 11 вересня 1937-го року аж до дня 10-го січня 1938-го року відвідує з доручення Батька Америку й Канаду, а в році 1938 переїздить до Англії, з огляду на неминучу другу світову війну.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT BERLIN
DER REKTOR
MATRIKULATIONS-UND PRÜFUNGSAMT

1 Berlin 12, 16. I. 1968
Hardenbergstr. 34
Ro/Vo

Herrn
Ir. N. Skripnik
Den Haag, Theresiast. 55

Sehr geehrter Herr Skripnik!

Infolge termingebundener Prüfungsarbeiten kann ich Ihr Schreiben vom 6. Dezember 1967 leider erst heute beantworten.

Die Prüfungsunterlagen aus der Zeit, in der Herr Skoropadsky die Diplom-Hauptprüfung abgelegt hat, stehen mir leider nicht mehr zur Verfügung. Daher kann eine Abschrift der Diplomurkunde nicht ausgestellt werden.

Herr Skoropadsky ist jedoch in einem erhalten gebliebenen Protokollbuch verzeichnet. Hiernach kann ich Ihnen bestätigen, dass Herr Skoropadsky die Diplom-Hauptprüfung während der Zeit vom 20. bis 29. Juni 1928 erfolgreich durchgeführt hat.

Mit vorzüglicher Hochachtung
Im Auftrage
(Unterschrift)

ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕРЛІН
РЕКТОР
ВІДДІЛ ІМАТРИКУЛЯЦІЇ ТА ІСПИТІВ

I Берлін 12, 16. I. 68
Вул. Нарденберг 34
Ро/Фo

До Пана
Инж. Н. СКРИПНИКА
ГАГА, Вул. Терезії 55

Вельмиповажаний Пане Скрипник!
Внаслідок праці при іспитах, яка є пов'язана з певними термінами, я тільки сьогодні є встані відповісти на Ваш лист від 6-го грудня 1967 року. Документи про іспити з того часу, коли Пан Скоропадський склав свій головний дипломний іспит, на жаль, не знаходяться більше в моїм розпорядженні. Через те не може бути видана копія дипломного свідоцтва. Пан Скоропадський, однак, є занотований в одній протокольній книзі, яка зберіглася. Тому я можу посвідчити Вам, що Пан Скоропадський склав свій головний дипломний іспит в часі поміж 20-тим та 29-тим червнем 1928-го року успішно.

З особливим поваженням
За дорученням

/ підпис нечіткий /

ГЕТЬМАНСЬКИЙ РУХ І С.В.ПЕТЛЮРА

Відпис ч. 375

5. XII. 1926. Ваннзее.

До Хшанівської Філії Українського
Громадського Комітету в Польщі.

Високоповазані Панове!

Листа Вашого з дня 12. XI. с. р. ч. 2023 до Його Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана передано на розгляд і рішення Центральній Управі Об'єднаних Укр. Хлібороб. Організацій.

Центральна Управа, розглянувши просьбу Вашу о дозвіл „збирати жертви і матеріали для вшанування і оборони пам'яті Головного Отамана С. В. Петлюри" за посередництвом Січових Організацій в Америці, ПОСТАНОВИЛА:

„просьбу Хшанівської Філії Українського Громадського Комітету в Польщі відхилити тому, що Січові Організації в Америці, як і всі гетьманські організації, не воодушевляються історичною ролю С. В. Петлюри, ставлячи йому в вину розвал Української Держави, а значить не можуть прийняти участі і в задуманій Хшанівською Філією У. Г. К. в Польщі збірці жертв і матеріалів для вшанування і оборони пам'яті С. В. Петлюри”.

Хшанівська Філія у присланій відозві прохає надіслати їй „свої переконання, погляди, замітки”. Задовольняючи це бажання Філії, Центральна Управа О. У. Х. Організацій подає нижче написане.

1. На думку Центральної Управи роблять історичну помилку ті, що ототожнюють Симона Васильовича Петлюру з цілим українським національним і державним рухом. Сам покійний С. В. Петлюра не рахував, очевидно, себе представником української нації в цілому, бо будши Членом Директорії поставив поза законом всю заможнішу і культурнішу частину української нації і покликав рішати найважливіші проблеми української державности в „Трудовім Конгресі” в Києві в 1918 році тільки найбільшій і менш освічену частину українського народу / не вище фершала, як говорилося у виданих Директорією розпорядженнях. / Тому і тепер цілій нації українській приймати на свій рахунок роблені С. В. Петлюри закиди немає жадного резону.

2. Погроми за часи Директорії були на Україні. Громили не тільки жидів, а й поміщиків і богатших селян і гетьманських урядовців і старшин, словом всіх, кого комусь громити хотілося. Повставали всі ці погроми в наслідок того, що Директорія і передовсім С. В. Петлюра, як член „Високої Директорії” і Головний Отаман, будували свою владу на демагогії, на безкарности, на відсутности дисципліни і на потуранні найгіршим інстинктам найтемнішої крби. Виникали ці погроми автоматично, як тільки влада в даній місцевості переходила до рук агентів „Високої Директорії”. Сховати ці факти неможливо, для нас же самих зачиняти собі очі на них було б навіть шкідливо, бо позбавило б нас знання дійсних причин нашої руїни.

3. Оскільки далека була Головному Отаманові С.В.Петлюрі ідея необхідності поборювати погромні тенденції і анархію в народі видно з його відношення до полковника Волобочана, єдиного з вищого командування Діректорії, котрий карав погромщиків збройною рукою і котрого за це саме Петлюра рахував контрреволюціонером, в ганебний спосіб відняв у Волобочана командування і пізніше розстріляв.

4. В ч.І9-м з дня І-го жовтня с.р. органу об'єднаних гетьманських січових організацій Америки, котрий носить назву "СІЧ", на стор. 4-ій сказано: "Політична лінія от. Петлюри — се розклад і руїна". Було б, очевидно, безцільним і несправедливим пропонувати людям, так думачим збирати жертви на вшанування пам'яті С.В.Петлюри.

5. Що ж торкається збирання жертв на поміч родині покійного С.В.Петлюри, то Центральна Управа роздивляється цю справу, як чисто добродійну, позбавлену всякої політичної тенденції і тому проти цього не має жадних застережень, про що гетьманські організації будуть повідомлені.

6. Разом з цим з доручення Його Світлості Ясновельможного Пана Гетьмана посилається сто /100/ польських злотих на поміч родині С.В.Петлюри, про одержання котрих Центральна Управа прохає негайно її повідомити.

За Центральну Управу Об'єдн.Укр.Хлібороб.Організацій:

С. ШЕМЕТ

Задержано правопис оригіналу. М.Скрипник

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО

З ПРОМОВИ У ФІЛДЕЛЬФІІ 24.Х.1937 р.

„Українська національна гетьманська традиція завжди плекалася в нашій Родині. Події 1918-го року, яких я був наочним свідком у Києві, — піднесення й занепад Української Держави — зробили на мене, тоді ще малого хлопця, велике враження. Пізніше, вже на еміграції, в часах нашої національної руїни, коли чужі держави та народи навіть перестали згадувати про Україну, я був свідком, як група українських патріотів почала тяжкою, невдячною ідеологічною працею підносити знов Ідею відновлення молодого Гетьманської України.

Я маю на увазі роботу, що її перевів після 1920 року Український Союз Хліборобів Державників, під духовим проводом пок. В. Липинського.

Я був тоді свідком, як мій Батько, в тих незвичайно тяжких і складних обставинах загального українського політичного й духового хаосу, згодився знов прийняти на себе права й обов'язки, зв'язані з очолюванням і проводом цього молодого Гетьманського Руху. А далі я був свідком, як цей рух з ідеологічної групи став тим, чим він є сьогодні — всенациональним українським державним рухом.

Коли мені сповнилося двадцять один рік, до мене звернулися найблизчі співробітники Батька із запитом: чи можуть вони й всі Гетьманці бути певні, що я згоджуся після мого Батька перебрати на себе його права й обов'язки, зв'язані з Гетьманським Рухом?

Це питання було для мене незвичайно важливим і я просив ще один рік часу, щоб обміркувати собі цілу справу й потім дати відповідь.

По році я ту відповідь дав. Вона була позитивна.

Дав я таку відповідь тому, бо тільки в Гетьманській Ідеї бачив я й бачу єдиний і певний шлях для нашого державного відродження; тому, що в той час я вже був зв'язаний численними внутрішніми нитками з нашою роботою і людьми, що вели й сьогодні ведуть визвольну боротьбу. І нарешті я згодився тому, бо того вимагала наша родинна традиція.

ЦЕ ТОДИШНЄ МОЄ РІШЕННЯ ЗАПАЛО В ПЕРШУ ЧЕРГУ ДЯКУЮЧИ ВПЛИВОВІ МОГО БАТЬКА, КОТРИЙ БІЛЬШЕ НІЖ ХТО ІНШИЙ, НАВЧИВ МЕНЕ ЛЮБИТИ УКРАЇНУ Й БОРОТЬБУ ЗА ЇЇ ВИЗВОЛЕННЯ.

Від того часу я увесь зв'язався з нашим Ділом та вже поверх п'ять років активно працюю в нашій Центрі, залишивши свою інженерську працю й віддавши всі свої сили виключно нашій національній роботі...

Тільки тоді, коли всі українські внутрішні сили об'єднаються одною державною Ідеєю, Ідеєю освяченою історією і традицією нашою та окропленою українською кров'ю, — тільки тоді вдасться опанувати віковичний духовий і політичний хаос український і дати визвольній боротьбі нашій ясні організаційні рамці. І тільки тоді ми зможемо надіятись на національну перемогу...

Незалежно від того, яка буде зовнішня політична ситуація, ми, Українці, тільки тоді будемо певні нашого українського завтра, коли твердо стоятимемо на власних українських ногах. Тому цілу нашу енергію мусимо сьогодні скерувати на наше внутрішнє скріплення, на нашу внутрішню підготовку й організацію!"

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО

З А У К Р А Ї Н У

Подорож моя по Злучених Державах і Канаді залишиться для мене світлим спомином на ціле життя. Їхав я сюди, знаючи добре тільки чотирьох людей: двох в Шикаґу, одного в Дітройті й одного в Торонті. Український світ за Океаном був мені мало відомий, особливо щодо загальних обставин його існування. Мушу стверто признатись, що ступаючи на американську землю рік тому, не знав напевно, чи зійшов я на ворожу територію, через яку прийдеться пробиватись вперед разом із тими щирими й вірними українськими патріотами, що мене до себе запросили, чи навпаки — зійшов на землю, де знайду теплий прийом, гостинність, зрозуміння й підпертя зі сторони великої частини українського населення.

Останнє справдилося. Щасливий з того. Прийняття, що я його зустрів, було несподіванкою не тільки для мене, але й для тих, що віддавна знають американські й канадійські обставини. Було це недоцінюванням наслідків багаторічної роботи в напрямі загального скріплення й поширення основних ідей нашого Руху.

Впродовж цілої подорожі відчував і тепер, після її закінчення, відчуваю сильний внутрішній зв'язок з усіма тими патріотами, що мені з ними доводилося зустрічатись, говорити, обмінюватись думками. Не говорю про членів Союзу Гетьманців Державників. З цими людьми знаходжуся від багатьох літ в постійному, хоч і листовому контакті, зв'язує нас все віддавна спільна праця й спільна боротьба; вони все знали мене, а я їх. Ні, я маю на увазі широкі маси українські, поза гетьманськими організаціями; маю на увазі таксамо наших фармерів і робітників, як і духовних провідників, бувших військових, інтелігентів, а особливо українську молодь. Всі вони підходили до мене, підчас і після наших численних зібрань, гостили мене в себе й всіма способами старалися висловити мені співчуття й прихильність у зв'язку з тою працею, що її Батько, я й ті, що з нами, ведемо; а разом з тим із внутрішнім горінням застановлялися, як найліпше спричинитись до збільшення української внутрішньої сили, як об'єднати в одне ціле здорові зародки в нашій суспільній житті, що їх сьогодні вже всюди спостерігаємо, як активізувати те, що нині ще лежить бездільно, невикористане для спільного визвольного діла.

За Океаном, може найсильніше після того, як доля примусила мене й Родину мою покинути Батьківщину, відчув я знову могутній подув Рідної Землі, побачив тисячі українських очей, що з тугою дивляться на Схід, там де наша Україна, сьогодні поневолена й нещасна, але яка всетаки живе, чекає і якій ми можемо й мусимо допомогти. І допоможемо!

Я ще заблизько до всього того, що мені довелося бачити й спостерігати підчас моєї подорожі, щоб все тепер робити остаточну оцінку. Зроблю це трохи згодом, коли великий фактичний матеріал, що його везу з собою, вдасться основно переглянути й упорядкувати. Одначе загальне враження з подорожі у мене вже викристалізувалося.

Вірю в значіння й можливості нашої заокеанської еміґрації, як важливої складової частини загального визвольного руху. Бачу її недомагання й темні сторони: зовнішні і вну-

трішні сили, що намагаються її засимілювати, внутрішньо ослабити й розбити. Але в той же самий час спостерігаю її відпорність, свідому боротьбу, що провадиться за збереження її національного обличчя й для її скріплення. Бачу живу роботу, а тому вірю в перемогу цієї боротьби. Бачу особливо українську молодь, ріджену в Америці й Канаді, що не дивлячись на вплив чужого оточення, починає все більше прислухатися до голосу крові, з гордістю говорити про своє українське походження і, не зраджуючи своїй прибраній Батьківщині, поволі ставати в ряди борців за ліпшу долю України.

Поважна робота вже переведена серед української еміграції для її національного піднесення й політичного усвідомлення. Велика заслуга в цьому відношенні духовно-релігійних установ і звязаних з ними світських українських організацій, велика заслуга й таких організацій, як Союз Гетьманців Державників, що з подиву гідною твердістю витримав багатовісну боротьбу за оздоровлення й оновлення українського політичного світогляду й неухильно йде вперед в тім же самім напрямі.

Так. Позитивних зародків багато, але все це ще не звязане до купи, не скоординоване. Українська еміграція може відограти велику роль в українськiм визвольнiм дiлi. Це залежить від неї самої, від її бажання й уміння своєчасно організуватись для спільної політичної роботи. Правда, в напрямі зближення між окремими політичними групами ведеться від деякого часу свідома робота. Але ж темп її занадто повільний. За останні роки зникли на світі декілька держав, кордони інших постійно змінюються, світ бореться, йде вперед, живе бурхливим життям; є ознаки, що буревій може захопити й Українські Землі. А чи готові ми, щоб скористати з грядучих великих можливостей? Ні, не готові! І діти не будемо готові, доки будемо топтатись на місці, в якимсь засліпленні руйнуючи місти, що нас звязують, хапаючись за слова й розводячи формалістику там, де її не треба, із-за справ другорядних, забуваючи найголовніші, із-за якоїсь незрозумілої короткозорості, не бачучи основного в нашій визвольній боротьбі, а власне:

Що часу перед вибухом подій на Сході залишилося вже мало; що темп нашої громадської роботи треба прискорити, бо ж на нас інші чекати не будуть; що чесних українських патріотів можна знайти в усіх існуючих політичних групах і тому злочином є штучним загостренням внутрішньо-політичних відносин віддаляти можливість всеукраїнського порозуміння перед обличчям грядучої боротьби; що багато є загально-національних питань, на яких можуть вже сьогодні зійтися всі українські патріоти, незалежно від того, до якої політичної групи, чи до якого вірсіповідання вони належать; що особливо в цей, підготовчий період мусимо оберігати наше суспільне життя від розкладових, чужо-національних впливів; що мусимо зробити все, щоб якнайскорше об'єднати здорові українські сили, створюючи всенациональний український центр авторитетний на зовнішньому й внутрішньому фронтах.

Це так само відноситься до еміграції в Європі, як і за Океаном. Коли до такої консолідації українських державницьких сил своєчасно дійде — виступимо як зорганізована сила в майбутній боротьбі. Коли до неї не дійде — прогаємо знову нові можливості, поповнюючи злочин перед нашою Батьківщиною.

Та вірю, що патріотичне українство в цілому має настільки розвинений інстинкт самозбереження, що переборе перед обличчям спільної небезпеки сили, що його розведуть і знайде шлях до внутрішнього скріплення.

Гетьманці зі своєї сторони роблять і будуть завжди робити все, що від них залежить, щоб якнайскорше це здійснилося.

/Далі йдуть подяки всім інституціям і особам./...

Повертаючись до Європи з новими силами і новим зав'язанням до продовження нашої національної боротьби, бажаю Вам, Патріоти Українські за Океаном, єдності, методичної і енергійної праці й успіху в напрямі зорганізування й об'єднання всіх творчих українських сил.

Виконайте Ваш обов'язок перед Рідною Землею! Знайдіть шлях до взаємного зрозуміння! Ставайте в спільні лави! Бо тільки збірним, зорганізованим зусиллям здобудемо Самостійну Незалежну й Соборну Українську Державу!

ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Нью Йорк, дня 25-го серпня Р.Б.

1938.

ОСИП НАЗАРУК

ГЕТЬМАНИЧ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ

Яке значіння має поїздка Гетьманського Сина Данила по українських колоніях за Океаном.

Заморських країв ще ніколи не відвідував ніякий член Гетьманської Родини Скоропадських. Перший раз зробив це Син Гетьмана Павла, Данило Скоропадський. На припоручення Свого Батька відвідав Він українські громади й колонії в Злучених Державах Північної Америки й Канаді. Офіційний об'їзд Гетьманича Данила тривав від 11 вересня 1937 р., коли Він висів з корабля в Нью Йорку, аж до дня 10 січня 1938 р. То значить — повні 4 місяці.

В часі поїздки Гетьманського Сина і в зв'язку з його поїздкою бачили Українці такі прояви, що їх перед тим в українським житті ніколи не було. Які ж це були ті незвичайні прояви?

1. Гетьманського Сина Данила вітали торжественно й спільно Українці різних віросповідань, різних поглядів і різних політичних партій та організацій. Вони спільно уряджували прилюдні прийняття, пири, концерти й академії в честь свого Гостя.

2. На ті спільні торжественні прийняття, уряджувані Українцями, приходили вітати Гетьманського Сина дуже визначні чужинці, майори великих міст в Америці й Канаді, представники війська та чужих могутніх організацій. Такої почеси не зазнали Українці на чужині від найвизначніших чужих людей ще ніколи перед тим, аж у зв'язку з приїздом Гетьманського Сина.

3. Оба ті прояви не були випадкові ні виїмкові, бо так було в багатьох містах і околицях, куди тільки переїздив Гетьманський Син. Так було на просторах двох великих держав, а саме в Злучених Державах Північної Америки й в Канаді.

4. Триумфальна подорож Гетьманського Сина Данила по Америці й Канаді, пошанованого своїми й чужими, викликала в Старім Краю прояви широкій радості, що видно було зі статей у старокравських газетах, що містили описи подорожі Гетьманського Сина та різні фотографії з того приводу. Були це мабуть одинокі радісні хвили українського народу в Старім Краю в його дуже тяжким положенні.

Ті чотири прояви всі Українці й Українки самі на свої очі бачили або могли бачити, самі переживали або могли переживати.

А тепер скажемо кілька слів про те, чого на перший погляд не видно було з тої поїздки Гетьманського Сина по Америці й Канаді, але що буде все більше видно в будучині й в чому полягає властиве значіння тої поїздки...

III. Третій раз відновив Українську Державу Батько Гетьманіча Данила, Ясновельможний Пан Гетьман Павло Скоропадський, дня 29 квітня 1918 р. Цей Гетьман України в скорім часі загосподарив її, почав організовувати українське військо, оснував Українську Академію Наук і два українські університети — в Києві й Кам'янці, одинокі університети, що їх український нарід мав колинебудь за весь час своєї історії. Чужа злоба й провокація, своя глупота й бунтація розвалили ту третю поважну Українську Державність за Гетьмана Павла й пхнули українську націю у страшну пропасть упадку, спустошення, розбиття, зубожіння й знущання.

IV. Радісний промінь зєдинення Українців, консолідації їх, заяснів над українським народом аж в часі поїздки Гетьманського Сина Данила, що її Він відбув як правний Наслідник Гетьмана України, на припоручення Свого Батька Гетьмана Павла. Разом з пошаною, що її наш нарід виявив свому природному голові, Гетьманові всієї України в особі Сина його й правного Престолонаслідника, вступило в той нарід почуття єдності й зустріла той нарід пошана від чужих.

У. Це показує ясно, що український нарід належить до тих народів, які можуть мати внутрішню злуку, силу й самопошану тільки тоді, коли признають одну невибрану, а постійну Голову. Це те найміцніше й найтугіше, що дає нам як народові традиція наша, то значить досвід багатьох поколінь і всієї історії України.

VI. Внутрішній душевний звязок і зовнішнє признання постійної української Династії, себто правлячого роду України, має значіння привернення українській нації звязку з державною мнувшістю. Віднова того звязку значить, що будемо жити як нація.

VII. Віднова державного звязку з найліпшою традицією наших батьків дає нам знову державний розум як нації, привертає нам знову давнє достоїнство наше, дає нам внутрішню консолідацію, дає нам чистоту думки й публічну мораль, дає нам можливість відбудови внутрішньої й зовнішньої справедливости для всієї української нації й кожного члена її.

Признавання одної правоправної Гетьманської Династії має загально-національнє значіння для всіх клас, всіх станів, всіх віроісповідань і всіх напрямків між Українцями. Гетьман всієї України не перешкоджує ніяким організаціям українських людей, від найправіших до найлівіших, що признають конечність незалежної самостійної Української Держави з природньою й постійною Головою в цілі скріплення тої Держави й здобуття для неї належної їй чести, культури й гаразду.

Полк. О. ШАПОВАЛ

ПОЇЗДКА ГЕТЬМАНИЧА В АМЕРИЦІ

"...В кожній місцевості, де перебував серед Українського Народу Син Гетьмана України бодай кілька днів, його всі вітали ентузіастично. Вітали його особисто, вітали українські люди його Батька — Будівничого Української Держави 1918 р., вітали його Матір, що породила й виховала нам такого вродливого, здорового й мудрого Гетьманича — Лицаря й Верховного Всея всієї Молодої України. З незвичайним натхненням маси Українців вітали при тій нагоді цілу Гетьманську Родину.

Хто ж були ті люди?... То були батьки й матері українських родин за океаном; то були їх діти — українська молодь, уроджена й вихована на Американській Землі, що здебільша навіть не бачила своєї старої Батьківщини; то були українські монархісти, українські націоналісти, українські радикали й навіть деякі вчорашні комуністи...

Так вітала молодого Гетьманича Данила Американська Україна!

Це є найбільш наглядним свідомством і незаперечним фактом, що стара історична українська національно-державна традиція живе й по нинішній день у душах і серцях нашого народу. І ніякі чужі й шкідливі "науки" та політичні "віри" її не уб'ють. Вона невмируща!

Це є той непорушний ф у н д а м е н т, на якому — й лиш на нім! — всі українські патріоти мають будувати "свою правду і силу і волю" — велику й могутню Українську Державу.

Цей міцний, живучий і чудотворний фундамент ми маємо, бо носимо його в душах і серцях наших і наших дітей... "

Михайло ГЕТЬМАН

ПІДСУМКИ ПОЇЗДКИ ГЕТЬМАНИЧА ПО КАНАДІ.

"...Увесь час поїздки В. П. Гетьманича по Канаді, цілих 2 місяці, чужинецька преса не переставала писати про Україну й її Гетьманича... Воістину, ціла Канада через два місяці була під знаком України. Такої пропаганди Українській Справі не зроблено за весь час всіма Українцями...

Через ті два місяці поїздки Гетьманича України по Канаді, говорила душа народу, непідшахрована, своя, така, яку йому Бог дав. І голосно говорила.

Старші зі сльозами в очах і глибокою пошаною і любов'ю в душі кидались цілувати руку свого Гетьманича, а молодь, — та просто не знала, що з нею діється. Їй же розказували її батьки про ту бідну катовану Україну, про нужду й біду й про народ затурканий. Вона не дуже рвалась до такої України. Але ще їй досольювали свої саморобні "режисери", осмішуючи нашого селянина на сценах Народніх Драмів, куди ходила та молодь. І поза того чудовища-селянина на сцені вона не знала нікого в українстві й думала, що Україна, це й є оте чудовище. І вона від ТАКОЇ УКРАЇНИ ПОЧАЛА ВМЕ БУЛА ВІДХОДИТИ, ПОЧАЛА СТИДАТИСЯ ЇЇ. А з інтелігентів, коли хто приїздив, то також плакав над долею й ганив своїх політичних противників.

І тому, коли молодь побачила В.П.Гетьманича, коли побачила на свої очі, що той Гетьманич у всім перевищає не тільки її, молодь, але і чужих державних мужів, в ній заговорила НАЦІОНАЛЬНА ГОРДІСТЬ. Вона побачила, що Україна це не тільки те, що їй розказували не раз батьки, але що Україна — це щось таке, що імponує чужинцям і перевищає їх. І та молодь життя своє була б ТОМУ, ХТО ВІДНАЙШОВ ЇЇ НАЗАД ЇЇ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ І УЛИВ В ЇЇ ДУШУ НАЦІОНАЛЬНУ ГОРДІСТЬ. — віддала.

Тепер вона вже НЕ ДУМАЄ ПРО АСИМІЛЯЦІЮ!

Отже наслідки поїздки В.П.Гетьманича такі:

1. Небувалий до цього часу народній підйом.
2. Влиття нового почуття патріотизму в народню душу і нової енергії до праці для визволення України.
3. Нарід заманіфестував, що він бажає об'єднання й то об'єднання під Булавою Ріду Скоропадських.
4. Молодь почула себе на рівні з іншими націями світа й опанцирилась проти асиміляції.
5. Зроблено величезну пропаганду Українській Справі й придбано серед чужинців багато приятелів для цієї Справи.

Справді, величезну позитивну працю виконав В.П.Гетьманич своєю поїздкою по Канаді так, що ми її одінити ще не встигли.

Це була історична подорож, що започаткувала нову епоху в історії України. Чужинці одінили її так: „...приїхав 33-літній принс України, що одного дня може бути центральною фігурою в великій повстанні, від якого може залежати доля Європи й України”. /Вінчипегський „Фрі Прес” з 11-го й 13-го XII. 1937 р./

За всю цю велитенську працю, зроблену для України, Гетьманичеві України Данилові слава !”

НА ШЛЯХУ ДО ІСТОРИЧНОЇ МІСІЇ

„Та найважливішою подією в житті Пана Гетьманича дотепер — це його подорож до Злучених Держав Америки й Канади. Але подія ця важна також і в історії наших сучасних визвольних змагань. Про неї пише наразі ця Пропамятна книга, а далше — писатиме й історія. Тому в цьому короткому начерку про життя Гетьманича не задержуємось обширніше над значінням його найбільшого дотепре ДІЛА —

ПРОЛОМАННЯ ЛЕДІВ У ЦІЛІМ УКРАЇНСТВІ.

Ті леди проломав Він своєю виїмковою індивідуальністю.

Високий, стрункий, сильно збудований, знаменитий спортсмен, мужній і ласкавий, енергійний у рухах і мові, спокійний, але рішучий, здержливий, поважний, але не зимний, елегантний на зовні і в зв'язках з людьми, вільний у поведженню, а притім повний дійсно гетьманської поваги — Він пориває Українців за собою. Розум і дипломатія його роблять решту. І в палаті генерал-губернатора Канади і в хаті українського робітника Він задержує свою гідність. І молодь і старші пішли за Ним і об'єдналися з Ним. З тим, що колись очолить нашу Україну... Так, Гетьманич Данило не тільки Син Гетьмана. Він Пересмець обов'язків і прав, зв'язаних з Гетьманською Булавою.

Боже, Гетьмана і Рід його бережи!

Для України!

ЗАЯВА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО

„Заявляю твердо й урочисто, що, виконуючи Заповіт Покійного Батька Мого — Гетьмана Всієї України Павла — продовжуватиму Гетьманське Діло, започатковане Ним.

Так само, як і Він, завжди і по кінець життя мого служитиму найвищим національно-державним прагненням Українського Народу та Його ВИЗВОЛЬНИЙ СПРАВІ.

Гідно нестиму хрест цей, в глибокій вірі, що тільки Гетьманська Ідея, освячена нашою історією, спроможна дати внутрішню тривалу єдність і силу нашому Народові і вивести Його на твердий і щасливий шлях державного буття.

Молю Господа Бога, щоб скріпив мене в духових і фізичних силах для успішного продовжування й закінчення розпочатого Діла на добро й велич України.

Молю Господа Бога, щоб дав усім Українцям внутрішню віру, єдність і силу, щоб освятив боротьбу Українського Народу за Його законні права і дав Йому остаточну перемогу.”

Д А Н И Л О С К О Р О П А Д С Ь К И Й

/ З цієї заявою звернувся Гетьман Данило до Українського Громадянства на чужині в році 1945-му, після смерті Гетьмана Павла./

С Л О В О

Її Світлості Ясновельможної Пані Гетьманової
ОЛЕКСАНДРИ СКОРОПАДСЬКОЇ
з нагоди передачі наслідних прав і обов'язків Гетьманської Булави Його Світлості Ясновельможному Панові Гетьманичу
ДАНИЛОВІ СКОРОПАДСЬКОМУ.

„Всім Гетьманцям та Установам Гетьманського Руху, по цілому світі чужинному, наслідком лихоліття України розсіяним та на Рідних Землях під найтяжчою московсько-більшевицькою неволею перебуваючим, як рівнож всім Прихильникам Гетьманського Руху і всім взагалі Українцям до відома, подаю оцим мою волю:

I. Загальне положення нашої Батьківщини-України в обличчі світових подій та інтереси визвольної боротьби за Її національно-державне буття невідкладно наказують, щоб усі справи Гетьманського Руху були зосереджені в мужніх і сильних руках.

II. Кермуєчись мотивами найвищого добра для України, враховуючи уся многогранність існуючих обставин та грядучих подій вважаю, що надійшов час, щоб усі наслідні права бл.п. Гетьмана-Батька формально і цілковито передати синові нашому Данилові.

Тому, виконуючи Волю і Заповіт Покійного, сьогоднішнім днем, 5-го листопада р.Б. 1948, складаю з себе обов'язки Регента Гетьманського Руху і розв'язую Регентську Раду, а синові нашому, Гетьманичеві Данилові — передаючи Йому Верховну Керму Гетьманським Рухом — заповідаю і наказую:

Непохитно і вірно зберігати та утверджувати найкращі традиції державних чинів, що беруть початок від Княжої Доби нашої історії і тягнуться через цілий період творчого Гетьманства аж до визвольної боротьби останніх десятиліть.

Не покладаючи рук стреміти до з'єднання усіх українських творчих сил на найбільше Діло, Діло визволення України та відбудови і утвердження Суверенної, Соборної Української Держави.

Бути гідним прикладом відданості і найбільшої жертвенності для тої Справи, йдучи слідами Гетьмана-Батька та усіх чесних українських патріотів-державників.

Шанувати і цінити всіх українських людей, що несуть жертви для осягнення найвищого добра Нації, без чого ніхто, від найбільшого до найменшого з її членів, не знає справжнього щастя, тиняючись на чужині, або знемагаючи в неволі загарбників Української Землі.

Бути толерантним до всіх інако-мислячих, але чесних українських патріотів, що їх пізнається з одвертої поведінки і мужнього висловлювання своїх поглядів та з відрази до безвідповідального баламучення народніх мас і стремління до групової або класової боротьби: чи то задля задоволення власних амбіцій, чи то за чужинецькими ворожими підшептами і підкупамі.

Поважати й шанувати обидві Християнські Українські Церкви і всемірно піддержувати їх. Ці бо дві великі Інституції стремлять до збереження і утвердження ідеалів християнських, як непорушної основи української духовості, що зберігла від віків нашу національну скремішність — першу передумову світлої будуччини нашої Нації.

Гетьманичові Данилові від нині титулуватись:

ЙОГО СВІТЛІСТЬ ЯСНОВЕЛЬМОЖНИЙ ПАН ГЕТЬМАНИЧ,
ах до часу, коли Україна стане Вільною і Незалежною Державою та коли можливим буде одверте та свободне волевиявлення цілого Українського Народу, що сам собі визначить форму державного устрою.

III. Передаючи формально і цілковито усі, по бл. пам. Гетьманові Павлові, наслідні права і обов'язки, а тим самим і Верховне Керівництво Гетьманським Рухом, нашому синові Гетьманичові Данилові, я, поскільки Господь Бог дасть мені сил і, як що зайде для того потреба, буду допомагати Йому, як мати любому синові, що перейняв Батьківський тягар і вже давно зобов'язався нести його повністю, а лише незалежні від нас обставини наказували дотепер, міром моїх сил і уміння, його заступати.

Від усього серця дякую всім Гетьманцям, а зокрема моїм ближчим Співробітникам, що в так тяжкий для нашої Батьківщини час, гідно і дисципліновано несли часто непосильний тягар національної праці, а також за виявлену любов та пошану для всієї осиротілої Гетьманської Родини.

Зокрема дякую від себе і цілої Родини нашої Заокеанським Гетьманцям за відданість Гетьманській Ідеї і за жертви, що вони їх несли і несуть, допомагаючи своїм братам, підчас нашого скитального лихоліття, тим самим зменшуючи міру невідрадностей наших.

Дякую взагалі усім Українським Людям, що завжди прихильно і з належним зрозумінням ставилися до мене й цілої нашої Родини, улегшуючи нам нести тягар відповідальності, що його Боже Провідіння і Заповіти бл. п. Гетьмана Павла поклали на нас.

IV. Прошу тепер усіх виявити повноту довір'я і любови до Гетьманича Данила і всі зусилля свої скерувати на допомогу Йому в його складній і тяжкій Ділі.

Хай Господь Бог хоронить Його і всіх Вас на Вашому життєвому шляху, для дальшої Вашої служби на добро і велич нашої Матері-України.

ОЛЕКСАНДРА СКОРОПАДСЬКА /в. р. /

Дня 5-го листопада
р.Божого 1948-го.

СОФІЯ ОВЧИННИК

6.XI.1948

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО В МЮНХЕНІ-ФРАЙМАНІ

„4-го листопада 1948-го р.в українському таборі Мюнхен-Фрайман відбулася знаменна подія, де я мала також щастя побачити, познайомитися й потиснути руку Його Світлості В.П. Гетьманичеві Данилові — нашому єдиному українському Самоцвітові. З якого боку ви до нього не підходите, — Він однаково привабливо блищить і притягає до себе, як магнетом, всі людські істоти. Яка насолода була слухати музику Його слів передаваних оксамитом Його баритонового голосу. /Його Світлість дуже добре співає. Я чула Його голос, як Він недалеко мене на залі табору співав разом з усією громадою „Ще не вмерла Україна“ / Виголошувані ним під час промов слова творили чарівну симфонію своєю такою якоюсь особливою, своєрідною вимовою скремих слів, скремих літер. Тут очевидно позначились — Його аристократизм і бездоганне знання багатьох європейських мов, зокрема англійської.

На перший погляд кидається в вічі Його велика подібність до Батька Св.п. Гетьмана Павла. Всі дотеперішні Його портрети, які ми бачили тут в Європі, про те так не свідчили. Тільки погляд очей троха м'якший, та ті очі не завжди однакові. Кілька разів я помітила, як ті очі ставали враз особливо великі, круглі, а в них відбивалася ціла безодня доброти, ласкавості, співчуття й бажання допомогти. Помітила також пару разів, як хмарка перебігала Його високим чолом, а в очах блискав суворий вогник... Зворушились на обличчю тільки стиснуті силою волі щелепи, — мить і обличчя знова привітне, спокійне.

Не треба було мати великої спостережливості, щоби помітити, як де-які людські обличчя, вкриті напочатку кригою, на вустах яких вигравала посмішка байдужности, слухавчи висловлюваних В. Паном Гетьманичем думок і ближче придивляючись до Нього — ставали тепліші, крига танула, а в очах з'являлося питання: „Так он який Він, а ми того й не знали, не припускали?!“

Високий на зріст, чудово збудований, з енергійним, красивим обличчям, якому надає особливої принади високе чоло, орлиний ніс та тверде підборіддя. Вправний спортсмен, здоровий енергійний. Він дав відчуття, що не любить слабодухів, тонкословних, злочинно-пасивних.

Хоч Він перейшов трохи вище за 40 щабель свого життєвого шляху, то відчуває себе ще цілком молодим і тілом і духом. Рука Всемогутнього Бога зберігла нам Його таким.

Яке то має велике значіння! Наша молодь, що несе на своїх плечах ще тільки початки 2 або 3 десятків літ, вже постарілася фізично і духово, перетерпівши всі страхоття советсько-сталінівщини, німецько-гітлерівщини та польського „прошепанькування“ з кулаком у лице.

Для неї, як і для всіх інших, знайомство з такою видатною індивідуальністю, як ВПан Гетьманич Данило, то був цілющий лік на знеможені сили. Тому цілком зрозуміле захоплення населення табору, його бурхливі овації, з довготривалими вигуками: „Слава, Слава Гетьманичеві!“

Безперечно, що заговорила і козацька кров дідів, почувши й побачивши перед собою славного нащадка старовинного Гетьманського роду. Симпатії народу були по боці Гетьманича Данила і того Руху, що Він очолює.

Коли називали прізвище тої, чи іншої особи, яка хотіла з Ним познайомитися, його Світлість часто згадував принагідно, незначні, тільки дотичні тої особи окремі факти, епізоди, що мали місце кілька років тому, чим немало дивував своїх новознайомих.

Він втілює, здається, в собі всі найкращі якості своїх дідів, батьків. А першокласна західньо-європейська освіта, аристократичне виховання, перебування й співпраця останніх десять років з англо-саксами, додали йому ще й властивостей людей широкого світового масштабу.

Його Світлість не вмів, і не може, ніби, мислити однобічними, загумінковими теоріями. Всі українці для нього — це члени одної великої Родини. І в кожній родині бувають сварки, непорозуміння, але від того члени тої родини не сміють кидатися в розтіч, дуратися, ганити оден одного. Він не дав відчутти ані найменшим знаком поділу на греко-католиків, чи православних, українців східньої, чи західньої галузки нашого народу, поділу на „панів“, чи „мужиків“. Для Нього, як мені здалося, не існують українці — політичні вороги /крім большевиків — комуністів, звичайно /.

Дозволю взяти на себе сміливість так передати глибокі думки Гетьманича: не всі люди мають однакові духові і фізичні властивості. Не всі однакового виховання. Люди родяться, живуть і діють за різних умов і обставин. Ото ж, зрозуміло, що не можуть всі однаково задивлятися на речі, оцінюючи ті, чи інші явища, робити одні й ті самі висновки. Багато людей можуть сприймати окремі явища хибно, не логічно. І треба вміти, шукати, вчитися, прислухатися, придивлятися один до одного, щоби порозуміватися і діяти спільно так, як того вимагають інтереси нашого українського народу і нашої родючої „молоком та медом текучої“, як казали колись, а я додам тепер ще й „хлібом, нафтою, залізом, рудою, багатої Батьківщини.“

Можна було б ще багато писати, та все те не змалює справжньої багатогранної чарівної постаті Гетьманича Данила. Треба було його тільки бачити і хоч коротко послухати його думок.

Тому, коли я повернулася до табору і мене почали розпитувати з усіх боків: „бачили, чули, говорили, то розкажіть же нам все, все, як найдокладніше, — я відповіла лише: „поїдьте до того табору, де ІСВ Пан Гетьманич буде наступне, послухайте і подивіться самі.“

До Пана Полковника М. Семирозума
Гільверсум, Голандія

9. XI. 1948

Дорогий Друже й Побратиме!

„Ти, певне, вже не раз там вилаяв мене за таку довгу мовчанку, але мені самому вже ніяково було весь цей час. Та іншої ради не було, бо і в нас тут була свого рода „КОРОНАЦІЯ.“

Тобі вже, певно, писав Вартоломей /Євтимович М. С. / про приїзд Гетьманича Данила та про той триумф, який ми пережили тут! Це була К Р А С О Т А !

Оце тільки-що вернувся з Мюнхена, ще добре руки не нагрілися, а вже хочу поділитися з тобою пережитими враженнями. Був я на Фраймані й на Шлесгаймі, де по від'їзді нашого дорогого гостя, пробув іще два дні у свого брата Андрія, у Миколи Рознатовського та у братів Самійловичів. Вражіння така маса, що я просто не знаю з чого почати і чим скінчити!

Скажу коротко, що ми сподівалися користі з приїзду Його до нас, але більше для СЕБЕ, для нашої організації, але вийшло — величезна користь для ВСІЄЇ НАШОЇ СПРАВИ. Не лише наші прихильники та симпатички стали нашими друзями, а ВОРОГИ — похилили свої дурні голови у наш бік!

КОЖНЕ ЙОГО СЛОВО, КОЖНИЙ РУХ, БА, САМА ПОЯВА ВИКЛИКАЛА ЕНТУЗІЯЗМ. ТАК, ЦЕ ТОЙ, КОГО НАМ БРАКУВАЛО ДО ЦЬОГО ЧАСУ! — чути було скрізь, де тільки станеш, де тільки повернешся.

А найбільш пишалися Бандерівці, бо „ВІН ГОВОРИВ З САМИМ БАНДЕРЮ!“...

Для нас же найголовніше те, що вже тепер припиняться распри та двоєвластіє, які були хочь і непомітні, але були між нашою верхівкою.

Але списати В С Е, що внесено в наше життя Його появою, я не в стані, а до того всього я надто поденервований та змучений цими днями, аби міг спокійно, розумно і логічно пов'язати все до купи, а тому краще зроблю, коли відложу це на другий раз...”

О. ГОНЧАРЕНКО

„Після від'їзду Гетьманича Данила з Німеччини, в листопаді 1948-го року в Авґсбурзі, в депівському таборі Сомме-Казерне, під блоком „С“ у підвалі, на ухвалу одної ПАРТІЙНОЇ ТРІЙКИ, були спалені фільми зафотогографованих зустрічей Гетьманича Данила з народом в Авґсбурзі, в Мюнхені, на Фраймані, в церквах...

// Чи пригадують ще живі учасники ті зустрічі?! //

„Батьківщина“, ч. 23-24, 2 липня 1960 р. А. МОСКАЛЕНКО

ВІДВІДИНИ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА В НІМЕЧЧИНІ

У перших днях листопада Гетьманич Данило Павлович Скоропадський відвідав декілька скупчень української еміграції в американській зоні Німеччини. Ці відвідини викликали серед українців, без огляду на їх політичні і світоглядові розходження, велике зацікавлення.

Гетьманич відвідав свою матір і сестер. Далі він склав візити Генеральному Вікарієві Української Католицької Церкви о. Н. Вояковському, Архидієцесу УАПЦ в Мюнхені Геннадієві, Українському Вільному Університетові в Мюнхені, де його вітали професура й студентство, і Українській Вільній Академії Наук в Авґсбурзі. Крім того Гетьманич відвідав деяких українських громадських і політичних діячів.

У МЮНХЕНІ-ФРАЙМАНІ

4-го листопада Данило Скоропадський відвідав українські табори в Шляйсгаймі і у Фраймані.

В таборі Вернер-Казерне у Фраймані гостя вітали місцеві й позамісцеві гетьманці й представники українського організованого громадянства. В приміщенні кооперативи КОС були йому представлені голови таборових громадських організацій і українські громадяни, які цього побажали. Після того Гетьманич відвідав у супроводі українських громадян церкву УАПЦ, де о. протоієрей Білецький відправив молебен і виголосив патріотичну промову і проповідь. Церковний хор відспівав многоліття Гетьманичеві і його Матері.

У залі таборового театру, де зібралося близько 2000 людей, голова МО. СГД проф. М. Пасіка відкрив зібрання і попросив до президії др. Хробака, проф. Маслянку і студента Фізера. Данило Скоропадський виголосив коротку промову, в якій підкреслив, що українська справа стає тепер на міжнародному терені актуальною і що всім українцям треба ще багато попрацювати, щоб довести до здійснення Української Держави. Він закликав усіх українців, без огляду на їхні переконання, до єдності і підкреслив, що він приїхав не тільки для і до гетьманців, але до всіх українців. Далі промовець підкреслив, що він добре пізнав систему західної демократії і від неї багато доброго навчився, що він вітає УНРаду, як переломовий крок у змаганні до повної політичної консолідації української еміграції, і висловив надію, що УНРада зробить можливим вступ до неї всіх державно-творчих сил цієї еміграції. Ці слова присутні перервали тривалими оплесками. Після закінчення промови присутні відспівали національний гімн, а малі українські дівчата в народних строях вручили Гетьманичеві китицю троянд.

Після цього відбулася зустріч із представниками громадських організацій, українськими членами таборової адміністрації, керівниками молоді, запрошеними громадянами і гетьманцями. На цьому прийнятті промовляли: голова табору др. Тершаковець, греко-католицький парох о. Даревич, о. протоієрей Білецький від УАПЦ, голова ЦК СУМ-у інж. Сердюк, воєк УАП, Маркусь від молоді, пані Рубчак від місцевої жіночої організації, проф. Пасіка і багато інших. У своїй відповіді Гетьманич заявив, що він пильно стежить за збройною боротьбою, яку веде тепер український народ і його збройне ядро Українська Повстанська Армія і що ця боротьба знаходить чимраз більше зрозуміння на Заході.

Після прийняття в Мюнхені-Фраймані Данило Скоропадський від'їхав до своєї Матері, щоб скласти побажання в день її 70-ліття.

В АВГСБУРЗІ

6-го листопада Данила Скоропадського вітав український табір в Сомме-Казерне. Біля таборової брами зібралося багато мешканців табору й українців з міста Авґсбургу, представники адміністрації і управи табору, члени СГД, пластуни, СУМ-івці і багато прибувчих із табору Діллінген, Новий Ульм, Ашаффенбург. На спортовій площі, де в той час відбувалися футбольні змагання за першість американської зони, привітала Гетьманича делегація Ради Фізичної Культури. Після того архієпископ Ігор відправив у православній церкві молебен і поголосив проповідь. З православної церкви перейшли всі разом із православним духовенством і архієпископом Ігорем на чолі до української католицької церкви, де отець декан Пилипець відправив молебен.

Увечорі в таборовому театрі відбулася зустріч з населенням. Після привітань і піднесення квітів промовляв Гетьманич. Потім Гетьманич відвідав УВАН, де генеральний секретар ознайомив його з науковими працями академії і подарував збірку наукових видань. Як відомо, УВАН святкувала II-го листопада 30-річчя свого заснування.

Увечорі 6-го листопада Данило Скоропадський від'їхав до Лондону.

28.XI.1948

„Українська Трибуна“

ПРО ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

/допис /

„Тому тиждень був у нас гостем Гетьманич Данило, промовляв у залі театру до народу й усі його радо вітали. Всі організації зложили йому привіти й пам'яткові подарки, крім соціалістів. Вечіром відбулася спільна вечеря, на якій і я мав честь бути гостем. Сам Данило дуже симпатична людина і загально зробив на всіх дуже симпатичне вражіння, всі формально позалюблялися в нім. Його промова видержана в душі консолідаційним і будуючим. Лишив по собі дуже миле вражіння і хто його бачив, той мусив виявити йому симпатію.

Висококультурна, ідейна з виробленими товариськими та політичними відносинами людина. Він гідно міг би репрезентувати Український Нарід.

/Адресат, що одержав цього листа пише, що автор листа — це член ОУН р. /

„Український Робітник “ ч.50 ,17-го грудня 1948 р.
Торонто, Канада

/Під час свого побуту в Німеччині вкінці 1948-го року Гетьманич робив великі зусилля до створення Українського Державного Центру на еміграції, який об'єднував би ВСІ політичні угруповання. Причини, чому до такого об'єднання не дійшло подані в пони́жчій "Роз'ясненні", текст якого вироблений згідно з вказівками Гетьманича Данила./

Р О З ' Я С Н Е Н Н Я

"Українське Громадянство на еміграції стоїть перед ніби доконаним фактом узгодження міжгрупової політики й узгодженням співпраці всіх українських політичних угруповань в рамках давніше запроєктованої й нині ніби-то створеної "Української Національної Ради", та, як це відомо, — без участі в тих політичних комбінаціях Союзу Гетьманців-Державників. На цьому місці додаємо — без участі групи УГВР, що нині діє окремо від ОУН-В та групи повсталой в днях 6-8-го травня "Союзу Зем ель Соборної України."

Союз Гетьманців-Державників з повною свідомістю відповідальності може освідчити, що в цілях осягнення згоди, йдучи на найбільші компроміси й уступки, він не міг і не може піти на єдиний лише компроміс, а саме: на компроміс із річами та явищами, що стоять у противенстві з його розумінням і почуттям законності, національної гідності й сумління. Межі, за якою починається компроміс із власним сумлінням СГД не переступить!

Нижче подаємо мотиви в силу яких СГД не міг і не може пристати на концепцію УНР, на базі якої прийшло до створення Українського Державного Центру на еміграції.

I. УНР, будучи твором наскрізь революційним, ніколи не була затверджена, як законна форма державності, таким законодавчим актом, як постанова єдино управлених до видання такого закону Всеукраїнських Установчих Зборів. Цей факт заперечує яку-будь легітимність концепції УНР, на яку ніби-то легітимність — законність посилаються її стороники.

II. Уенерівська концепція, як концепція революційна, не має підстав претендувати на легітимність свого постановлення та правосильність ще й з тої причини, що в часі свого перебування й діяння на Україні не здобула фактичного визнання й через те не мала підтримки від Українського Народу, а тому не могла здобути їх — визнання й підтримки — від чужих держав. Завинила тому фатальна політика тогочасних, з правих — соціалістичних урядів УНР, яка політика в основних лініях нічим не різнилася від політики большевицької й цим однаково дезорієнтувала й своїх і чужих, через що останні окреслили Директорію УНР, як "большовиків другої сорти".

Визнання УНР з боку Польщі тривало лише короткий час, в якому те "визнання" було корисне і потрібне тільки для тієї Польщі: від квітня 1920 року /Варшавський договір / і до жовтня 1920 року / Ризький договір/. Як відомо з того договору, то не було визнання конкретно-реальної Української Держави, а лише визнання... права України на державність і то в формі УНР та під зверхнім проводом С.Петлюри.

III. Наслідком програної війни з московськими большевиками прийшло до жахливого панування в Україні московських большевиків.

Відповідальність за всі злочинства, яких доконала в Україні Москва, в однаковій мірі несуть і провідні чинники УНР, які ту війну програвши, допустили до завоювання України Москвою. Єдине визнання для них, це є визнання їхньої вини за втрату української державности та ствердження їхнього невміння організувати державність.

IV. Традиції УНР, на які люблять посилалися її сторонники, це є традиції перманентної революції для самої революції, з яких вона повстала, й традиції політичного аматорства, з яким вона діяла в минулому, та яке є завдатком на невдачі й поразки в майбутньому.

V. Провід політичної концепції УНР складають ті самі люди, в переважній більшості — соціалісти-марксісти, що довели цю політичну концепцію до мілітарної поразки та до катастрофи української державности в роках 1917 — 1920. Це при тому, що українські люди, які зазнали найгіршого пекла в „щасливій країні соціалізму“, саме слово „соціалізм“ приймають з ненавистю й огидою.

VI. Визнати політичну концепцію української державности в формі УНР, на чолі з тими самими людьми, які очолювали її в минулому, означало б санкціонувати й перебрати на себе всі зобов'язання УНР — признати в усій повноті шкідливий для України „Варшавський Договір“ С.Петлюри з поляками, підписаний А.Лівицьким, укладений потай від Українського народу та на його шкоду, т.є — признати відступлення Польщі Галичини, Волині, Полісся, Підляшша, Холмщини, Засяння й Лемківщини /162 тисячі квадратних кілометрів одвічно української території з понад 12 мільйонів українського населення /, зректися соборности українських земель, признати великоземельним польським магнатам упривільзоване й непогрозне право власности в Українській Державі.

VII. Нечуваним політичним дивоглядом є той факт, що колегіальний орган, яким має бути директорія, сьогодні складається з одного „голови“ тієї в дійсності неіснуючої директорії, дарма, що цього становиська й пов'язаного з ним офіційного титулу не встановлював і не встановив ніякий закон, подібно ж не встановлено було законним порядком становиська і титулу президента УНР, з якого одночасно користує той же „голова директорії УНР.“ Ці два факти користування з незаконних титулів, знаменуючи сваволлю їхнього носія, ставлять під знак запити взагалі всяку законність в майбутній УНР, коли б така повстала, й роблячи з легітимности УНР фікцію, осмішують її саму та її визнавців в очах чужинецького світу. Смішне ж ніколи не стане поважним!

VIII. Не будши прихильником директорії, як органу зверхньої влади на Україні, СГД вважає, що при наявності донині ще живих дійсних членів Директорії УНР в особах пп. А. Андрієвського, В. Винниченка та А. Макаренка, п. А. Лівицький, який членом директорії ніколи не був, права представляти одноособово колегіальне тіло, яким мала б бути директорія, він не має і не має.

В обличчю цього наявного факту п. А. Лівицький у відношенню до названих дійсних членів директорії УНР являється узурпатором, а цим самим він заперечує всяку і яку-будь легітимність політичної концепції УНР св.єв зверхність.

IX. Форму державного устрою майбутньої Української Держави — республіканську, чи монархічну — мають встановити Всеукраїнські Установчі Збори, а тому створення на еміграції

українського державного центру в формі УНР являється недопустимим узурпацією волі Українського Народу, отже являється актом незаконним...

Х. Для еміграції цілком вистарчить окреслити істоту і функцію свого провідного органу як „Представництво, чи Провід Української Соборної Суверенної Держави“, без міністерства, а лише з актуальними в еміграційних умовах рефератами чи то секретаріатами, як: організаційно-адміністративний, політичний, військовий, і т. д.

Не відкидаючи, протинно, змагаючи до узгідненої співпраці ВСІХ українських політичних угруповань, що стоять на плятформі Української Соборної Суверенної Держави, зокрема в справі створення Українського Державного Центру на еміграції, СГД твердо стоїть на засадах, виражених в його декларації з жовтня 1947 р., з яких виходить, що:

I. Гетьманці стоять за консолідацію на якнайширшій національно-політичній базі, а не на вузько-соціалістичній.

II. Гетьманці не відкидають жодного доброго державно-будуючого досвіду й відкидають методи тоталітаризму та накидання силосю чи то інтригою своєї волі іншим, як це намагаються робити прихильники політичної концепції УНР.

III. Гетьманці стоять за створення державного центру не на підставі захоплення того центру однією політичною групою, а на підставі колегіальности — рівности обов'язків, рівности відповідальности й рівности прав кожного політичного угруповання, що приймає участь у розбудові нашого державного центру.

IV. Гетьманці є того погляду, що спершу треба Державу здобути, а вже на рідних землях вирішити — чи має бути Україна республікою чи монархією, а на еміграції нема чого сваритися за форму влади, коли ще ніякої України в своїх руках не маємо.

V. Гетьманці намагаються всіх українців на еміграції навколо назви „Українська Соборна Суверенна Держава“, що є спільним ідеалом для всіх українців, об'єднати, а не розсварити їх із-за назви тієї держави, якої ще не маємо.

VI. Виходячи з засади, що „чиста справа вимагає чистих рук і чистих засобів“ Гетьманці стоять за справжнє довір'я одного до одного та за справжню співпрацю, а не за політичну інтригу... "

Повернувшись з Німеччини до Англії Гетьманич Данило скерував свою увагу й енергію на слідуючі три пункти:

1. Організацію Української Автокефальної Православної Церкви в Англії.

2. Організацію Союзу Гетьманців-Державників в Англії.

3. Організацію Союзу українців у Великобританії.

Подаємо в наступному документи, які свідчать про цю діяльність Гетьманича на терені Англії.

До Його Блаженства

Лондон, 29. X. 1949

БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА УАПЦ ПОЛІКАРПА,
Голови Собору Єпископів і Священного Синоду.

В А Ш Е Б Л А Ж Е Н С Т В С !

Складаю на Ваші руки мої якнайліпші побажання Священному Синодові з нагоди Сесії Його в Ділінгені.

В ці тяжкі часи, коли народ наш на скитальщині поволі розсіюється по всьому світові, тим самим все даліше віддаляючись від Рідної Землі, тільки віра, оперта на глибокім розумінні і відчутті Христової Правди, може дати йому внутрішні сили і витривалість на його страдному шляху, завзяття в дальшій боротьбі за нашу Державу і надію, що Господь Бог почує наші молитви і дасть волю і щастя Україні.

Українська Автокефальна Православна Церква має перед собою велику місію. Спираючись на непорушних, вселюдських засадах Християнської Віри, вона водночас несе на своїх плечах прадавню традицію Українського Православного Сходу, скріплюючи його морально в його боротьбі за здійснення Христової Правди на Землі.

Глибоко відчуваючи трагедію Українського Народу від щирого серця бажаю, щоб Православна Церква Наша якнайбільше спричинилась до повної єдності і братньої згоди в лоні нашої спільноти і знайшла б засоби і шляхи для свого дальшого організаційного скріплення у теперішніх незвичайно тяжких обставинах скитальщини, а зокрема бажаю, щоб наперекір усім силам, що проти неї борються, — осягнула б фактичного і формального визнання з боку всіх інших Православних Церков і стала б повноправним членом Вселенської Православної Церкви.

Глибоко вірю, що всі Православні Українці їй в цих її змаганнях всіми силами допоможуть.

Вміру виїзду наших людей з Європейського континенту зростає значення наших Православних Громад за Океаном, а зокрема і особливо в Англії. На мою думку справа нашої Церкви в Англії значно виграла б і престиж її б сильно зріс, коли б до цієї країни, яка ще довго відіграватиме одну з провідних ролей при формуванні світових відносин, було призначено одного з наших Архипастирів. Це тим більше важливо, що Англиканська Церква по своему характеру, схильна виявляти до УАПЦ прихильність і активний інтерес. Для успіху, однак, наша Церква тут мусіла б бути репрезентована одним з найвищих наших Єрархів.

Є всі дані, що з матеріального боку нашого Архипастора можна було б тут відповідно забезпечити. Щож торкається формально-правної сторони переїзду то я не передбачаю більших труднощів.

Був би щасливий, коли б Ви, Ваше Блаженство, знайшли б можливим і бажаним для цієї важливої справи знайти становище під час Ваших нарад.

Прошу вірити, що я і всі Православні Українці в Англії доложимо всіх зусиль, щоб у випадку позитивного настановлення Священного Синоду, всіми силами допомогти здійснити її.

Ще раз, Ваше Блаженство, засилаючи Вам, всім Архипасторам і Панотціям — учасникам Нарад — мій снівський привіт, поручаю себе Св. Вашим Молитвам і остаюсь з висловом глибокої до Вас Пошани.

ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

ПРОМОВА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА НА ПЕРШОМУ З'ІЗДІ СГД

В АНГЛІЇ, 20 ЛИСТОПАДА 1949 Р.

...Не була б повною картина історії повстання СГД в Англії якби я не згадав Вам про те бодай найкоротше. Отож, перед самою минулою війною я знайшовся на цьому терені сам, де крім кількох родин давніх емігрантів-робітників та др. В. Коростовця, не було нікого з українців і українок в сьогоднішньому нашому розумінні, не було в Англії представлене.

Др. Коростовець, багато літ перед війною, сам один вів посильну роботу утримування зв'язків та ширення відомостей про Україну в Англії з доручення бл. пам'яті мого Батька. Завдання те він виконав, в міру можливостей, як найкраще і початок усіх цінних зв'язків з англійським світом, що ми їх тепер маємо значно поширеними уже, належить до незалежних заслуг др. Коростовця мимо, що за засадою гетьманців: робити без самореклями і галасу, про це ширше не є відомим.

Вибухла війна і моє положення, в наслідок міжнародних обставин, було в Англії винятково тяжким. Довелось тяжко працювати як для нашої української справи, так і для того, щоб взагалі утриматися на поверхні життя.

Почали згодом прибувати канадійські українці та українці з польського війська, з якими в специфічних умовах війни, уже дещо можна було робити, однак зовсім не багато, бо були то військовики і, як такі, були елементом змінним, що припливав і знова відпливав. По війні почали прибувати наші люди з континенту, як добровільні робітники, врешті прибула більша частина української дивізії. І, хоч наші військовики були в особливим положенні, що не дозволяло на широкую національну роботу, однак дуже скоропозначився додатний вплив їх на пожвавлення національної, кипучої діяльності серед цілої маси українців, що знайшлися тут до 1948-го року. З дивізією прибули сюди і люди, що мали значний досвід в нашій гетьманській, національній роботі...

Я щасливий, що сьогодні маю можливість з усіма Вами, великою частиною організованих на цьому терені Гетьманців, обміняти думками. Багатьох з Вас бачив там чи там, з багатьома коротко там чи тоді обмінявся словом, але багатьох бачу вперше і тому моїм бажанням було би, щоб ми, бодай двічі до року, могли так зустрітися, якнайбільше нас, і обміняти думками. Я тепер зокрема і особливо здоровлю всіх тількищо іменованих дійсними членами СГД, що стримали відзнаку Союзу. Та відзнака... є символом боротьби за Українську Державу... Все це зобов'язує всіх нас і на ціле життя брати участь у всіх проявах життя української суспільності.

Відсутні в громадському житті не можуть на нього впливати, не можуть його формувати, не можуть пізнавати вартостей окремих людей і вартостей загалу та їх помножувати. Тому ми мусимо йти в наше українське життя і залишаючись собою, вірними згаданому вище нашому основному ідеалові та зберігаючи наші засади, що виводяться з найкращих наших традицій, їх ширити і прищеплювати ширшим колам українських патріотів. Ви самі знаєте, що завдяки невтомній праці передових людей Гетьманського Руху, завдяки їх участі в громадському

житті, завдяки їх гідній поведінці та чесному відношенню до прийнятих обов'язків, українська громадскість щораз більше звертає свої очі і симпатії в бік Гетьманського Руху. Він має далеко більше прихильників і симпатиків, як про це пишеться і говориться. Все це є добре, бо скромність і реальна праця, а не бомбастично-галасливі самореклями були, є і будуть вирішальними для об'єктивного добра, для істотної користі справі відбудови нашої державности...

Гетьманська Ідея є властиво надбанням цілого Українського народу... вона містить в собі і гармонійно пов'язує найліпший український традиціоналізм з розмірним поступом і для того наш Рух є Рухом революційним, але революційним не в розумінні заяложеного марксизму, а в розумінні боротьби за зміну триваючого від кількох століть на нашій Батьківщині різних відмін чужого, ворожого нашій Надії порядку.

Це дає нам змогу співпрацювати в співпраці тій стреміти до всеукраїнської мети — Державности — передусім з сильним молодим активістичним рухом, що таксамо відмежується від заялзених чужих доктрин марксизму, а також з усіма іншими чесними українськими патріотами.

Ми мусимо знати, що таке величне і складне Діло, як відбудова Національної Української Держави, найскорше і з найменшими жертвами може бути зреалізоване, навіть наперекір протиставним тому різним чужинецьким силам, тоді, коли всі українські сили до того впряжуться чесно й активно. Тому ми все стреміли і будемо стреміти до співпраці і співдії з усіма правдиво патріотичними українськими і вільнолюбних сусідніх народів силами. Ця важлива засада буде й далі втілювана в життя незалежно від того, чи когось з сьогоднішніх наших зовнішніх і внутрішніх противників це хочби й найбільше не подобалось...

Притому мусимо все пам'ятати — бо так уже в житті є —, що народні маси все організує ідейна, чесна і внутрішньо спасна меншість. Від активності і завзяття тої меншости залежить, чи маси будуть підняті на великий, конструктивний чин, чи навпаки, народня енергія буде змарнована в хаосі. З цього випливає конечність нашої повсякчасної і все зростаючої активності.

Зовсім окреме місце в нашому житті повинна займати Церква. Гетьманці все були, є й будуть активно віруючими, як такі мусимо плекати прив'язаність і відданність Церквам, стремлячи до викорінення всяких ознак ворожнечі на тлі віровизнальних різниць.

Ми не повинні утотожнювати Церкви з поступованням, — особливо в секторі суспільно-громадським, — окремих душпастирів, які, як всі люди, можуть теж помилятися. Ні в яким разі ці помилки не повинні зменшувати престижу Церкви, яко такої, і виходячи тільки з такого залотення, можемо відповідно оцінювати нездорові явища, якщо такі трапляються...

Питомий тягар і значення Англії в майбутніх міжнародних рішеннях є і довгі часи ще будуть дуже великі, а її голос в питаннях прийдешнього упорядкування відносин в Європі взагалі, а в Східній зокрема — буде одним з вирішальних.

Це недвозначно вказує на те, що одним з добрих діл для нашої визвольної справи буде те, коли ми далі зміцнитимемо і пошириватимемо підстави для додатньої характеристики англійцями нашої суспільности..."

"Український Робітник" 20 та 27 січня 1950 р. Торонто, Канада.

І. ДМИТРІВ

„ Я НАЛЕЖУ ДО ОПТИМІСТІВ „

„...Ми мали змогу познайомитися з Гетьманичем уже тут, у Великій Британії, особливо від того часу, коли він, як Почесний Предсідник СУБ-у, бував дуже часто серед Правлячих Органів СУБ-у, серед його працівників у Централі та серед членства у терені... Своєю особистістю, тактом і тонким знанням людської душі, особливо в тому відношенні, коли приходить до схрещення двох, або й більше елементів її світовідчужання, він зумів задержувати завжди певну і потрібну рівновагу, а якщо і надавав деколи певну перевагу одному чи кільком з них, то завжди робив це так, щоб не порушити основного принципу співгармонії.

Про це, як і про основну передумову існування національної спільноти, він писав у передмові до ще не опублікованого Альманаху СУБ-у.

„Людське життя — це явище надзвичайно складне та багатогранне. Зібрати його в одну форму неможливо. Основні мотиви й імпульси для кожного чину, в більшості випадків, лежать у площині чуттєвості та підсвідомості. Найявність ірраціональних прагнень і хотінь обумовлює, головним чином, існування даної національної спільноти. Відсутність їх — означає смерть.“

Розуміючи, може найкраще з нас усіх, що може надати українській питомої її властивості, в іншому місці цієї самої передмови він писав:

„В сильну і важливу вихідну позицію нашу еміграцію можемо перетворити тільки тоді, як будемо підтримувати в тій еміграції стан постійного духового горіння і підносити ідею продовжування визвольної боротьби в усіх її аспектах.“

В цій, цитованій нами передмові, є присвячено дуже багато місця СУБ-ові. Ми звернемо увагу в цій статті тільки на один абзац, важливість якого говорить сама за себе. Вислідяючи позитиви СУБ-у, Гетьманич Данило пише, що до них:

„...Зараховую безперечно створення твердого СУБ-івського кістяка — цього практичного українського активу, для якого ясно, що так довго, як ми тримаємося нашої основної суспільно-громадської організації, ми матимем на цих островах найкраще задоволення для нашої національної спільноти в цілому, а також чітке засвідчення перед чужим світом, що ми здібні творити й організувати власне українське життя.“

...Аналізуючи в цитованій нами передмові позитивні і негативні сторінки гострої боротьби між поодинокими групами і регіональними почуваннями, він приходить до ствердження, що: „вихід з положення бачу в першу чергу в тім, щоб опозиційні елементи повернулися до активної роботи в СУБ-і. Талейран говорив — відсутні не мають радії. Дійсно, щоб мати вплив на життя, треба брати в ньому участь.“

„Я належу до оптимістів... До таких повинен належати кожен українець. Забагато є різних інших неведених фактів і подій, щоб ще в цьому відношенні, у відношенні до питання наших сил і спроможностей, піддаватися песимізму. Людський організм піддається розкладові шкідливих бактерій тільки тоді, коли в ньому не має сильної душі, не має надії на життя і бажання боротьби за нього...“

„Українська Думка“, 20.3.58

Інж. П. ВЕСЕЛОВСЬКИЙ

ДРУГА ПОДОРОЖ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

"Остня подорож Гетьманича Данила до Америки й Канади в році 1953-му ще раз довела всім живучість гетьманської ідеї, живучість старих традицій, сил козацької крові. Во ж вітали Високого Гостя всі без розбору українці, прхильники різних політичних груп, вітали як єдину надію в морі розсварених українських груп і групок. Один з українців у Шікаго, людина апартийна, хоч і добрий українець, заявив:

"Мені пощастило побачити Пана Гетьманича власними очима. Я цілий час пильно обсервував Пана Гетьманича і був цілком очарований його могутністю, а одночасно ласкавістю, що промінюють від нього. На такого Володаря повинні підписатися українці обома руками. Його Світлості треба рівного інтелектуального і безпристрасного довілля, а тоді справа визволення і відбудови Батьківщини була б у певних руках."

— "Укр. Думка" II. лютого 54р.

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО

ДО ПИТАНЬ НАШОЇ ПОЛІТИКИ

/Інтерв'ю udzielene "Гомону України" 14-го листопада 53 р./
Торонто, Канада

Питання: "Які Ваші функції в українському гетьманському русі?"

Відповідь: "Я Верховний Керманич гетьманського руху і з того титулу займаюся широкими організаційними справами руху, його політикою, а також репрезентую його назовні. Хочу відмітити, що в засаді наш рух, який об'єднує в своїх рядах гетьманців, розкинутих по різних країнах світу, діє децентралізовано, тобто відповідно до місцевих умов у котрій будь країні. Проте загальні напрями нашої політики визначаються після моєї основної консультації з провідними діячами руху. В діяльність місцевих клітин я принципово не втручаюся."

Питання: "Які, на Ваш погляд, завдання руху, що Ви його очолюєте, в українському політично-суспільному житті на еміграції, зокрема в процесі визвольної боротьби українського народу?"

Відповідь: "Наші завдання визначаються нашою програмою і нашим світоглядом. Ми прагнемо максимальної консолідації українських сил, що є важливою передумовою для успіху нашої визвольної боротьби. Маю на увазі досягнення консолідації в дієвій площині, щоб закінчити з війною всіх проти всіх, щоб добитися замирення в українському релігійному, громадському і політичному житті. Здійснення цього постулату було б великим кроком уперед на шляху нашої визвольної боротьби. Коли ж ходить конкретно про рух, який я очолюю, то ми ... зокрема є за найтіснішу співпрацю з українським революційним націоналістичним рухом, бо я вважаю, що координація дій революційних елементів із консервативними матиме чимале психологічне і ділове значення."

Питання: "Який Ваш погляд на ідею загальноукраїнського політичного центру і як таку ідею можна реалізувати?"

Відповідь: "Не зважаючи на довгі поважні зусилля, з різних причин, в які я не хочу входити, ми не змогли досі

сконсолідувати наші сили в політичній сфері. Однак засаднича причина, на мою думку та, що Українці не зуміли досі уточнити спільної для всіх політичних напрямів платформи. Звертаю Вашу увагу на те, що наш погляд на такий загальнонаціональний політичний центр ми з'ясували в заяві Союзу Гетьманців-Державників ще на початку 1949 року. Ми тоді запропонували конференцію лідерів українських політичних напрямів для устійнення одної справи: не передришувати на еміграції питання устрою майбутньої звільненої української держави. Ми згодні в засаді на концентрацію центру такого характеру, як Українська Національна Рада, побудованого на дійсно широких основах, але ми з принципових засадок не можемо підписуватися під ідеєю Української Народньої Республіки. Ми хочемо, щоб цієї справи не вирішувано на еміграції, без українського народу, а хочемо змагатися передовсім за визволення українського народу полишаючи йому вибір устрою форми держави. За нашим пляном національний український політичний центр повинен об'єднувати за паритетним принципом усі українські напрямки, не даючи переваги ніякій концепції державного устрою. На жаль, на наші пропозиції ми не одержали від Виконного Органу УНРади відповіді по суті, хоч наше становище ми з'ясували на пропозицію членів самої УНРади, з якими я переговорював у часі їх побуту в Британії! Питання: „Якою має бути, на Ваш погляд, українська політика під теперішню пору і де нам шукати для цієї політики опертя?“

Відповідь: „Найважливішим нашим завданням у політичній площині — це акція по лінії закріплення наших самостійницьких позицій у свідомості політичних чинників світу. Тому ми при ніякій умові не можемо втискати нашої політики в комплекс усяких КЦАВ-ів чи МАКС-ів, чи співпрацювати з Американським Комітетом Визволення від большевизму, як довго ці об'єднання і Комітет стоять на позиціях непередришення. Ми мусимо боротися за ствердження наших позицій і через те будь-яка орієнтація на посторонні сили без відповідної розбудови власних сил — була б у своїй основі неправильною. Безперечно це не означає, що ми не зацікавлені в допомозі ззовні, навпаки, вважаємо, що така допомога потрібна, але її не можемо досувати коштом резігнації з наших засадничих принципів. Ми цілком підтримуємо напрямні української політики, з'ясованої в постановах українських політичних груп у Мюнхені, в грудні 1952-го року і вважаємо, що дотримання цих постанов було б важливим чинником на шляху до нашої дієвої консолідації“.

Питання: „Який Ваш погляд на актуальну політику західного світу коли беремо на увагу конфлікт Заходу з ССРС?“

Відповідь: „Я думаю, що західний світ, зокрема Британія, прагнуче знайти якусь форму співжиття з ССРС, вважаючи меншим лихом для себе продовження стану т.зв. холодної війни. Така тенденція ще посилилась зі смертю Сталіна, бо труднощі, в яких знайшовся посталінський режим, породили на Заході надії, що може під тиском і внутрішньої і зовнішньої загрози ССРС піде на поступки й погодження. Не аналізуючи правильности чи помилковости такого погляду з англійської точки зору, стверджую його, однак, як факт.“

На мій погляд, збройний конфлікт Заходу із ССРС все таки неминучий, але підготовчий період може ще потривати довший час. У всякому разі нам треба нашу політику формувати під таким кутом і бути готовими до довшої діяльності

в такій атмосфері. За останній час помпчасться серед наших політичних груп тенденцію поглиблювати свою діяльність серед англо-саксонського світу. Це добре. Одначе, в загальному аспекті конфлікту Заходу з ССРСР, треба сподіватися, що дуже скоро буде відігравати важливу роль й Німеччина, тому, беручи до уваги її ключеве положення в центрі Європи та її традиційне зацікавлення Східньою Європою, нам треба теж і тут закріплювати наші позиції."

З ПРОМОВИ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА В ФІЛАДЕЛЬФІІ 18.X.53р.

"Ми стоїмо перед подіями, яких не було в історії. Новітня тактика, техніка й нові винаходи передбачають великі події. Ми мусимо думати. Думати швидко і діяти. Сьогодні не можна їхати волами. Замало часу..."

Ми повинні прискорити темп нашого громадського і політичного життя. Еміґрація має свої непорушні закони. Ті з нас, що сьогодні є у середньому або старшому віці, за якихось 10, або 15 літ в умовах життя на чужині втратять в переважачій більшості наше теперішнє завзяття, енергію, рін до активної боротьби. Цей елемент часу має першорядне значення. Тому, працуючи сьогодні як в напрямку нашого внутрішнього скріплення, так і по лінії ширення знання про Україну серед чужинецького світу, робім це з відповідним темпом і поспіхом, ЩОБ НЕ СПІЗНИТИСЬ."

З НАГОДИ П'ЯТИДЕСЯТИЛІТТЯ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Року Божого 1954-го, лютого 13 дня н.ст. сповнилися п'ятдесят років життя і політичної та громадської діяльності Гетьманича Данила. З численних привітань, які були надіслані йому з цієї нагоди, наведемо декілька з них.

ПРИВІТАННЯ АРХИЄПІСКОПА І. ВУЧКА

"Ясновельможний Пане Гетьманичу,
Цими днями вичитав я вістку про підготовку громадського торжества з нагоди Ювілею 50-ліття Вашого життя. Маю надію, що не тільки українське громадянство на терені Великої Британії, але і по інших країнах світу і то не тільки те, зорганізоване в рядах Організації Гетьманців Державників, але й усі ті, що мали нагоду пізнати Вас зблизька і подивляти Ваші найкращі прикмети ума й серця, привітають Вас найкращими побажаннями. Я не хотів би бути останнім з тих усіх Українців, що будуть з Вами радіти Вашим Ювілеєм. Я навіть хочу бути між першими, що виявлять Вам з цієї нагоди почування своєї любови й пошани для Вас і хочу Вас запевнити, що насамперед дякую Милосердному Богові за ласку, що зберігає Вас серед нашої скитальщини в доброму й кріпкому здоров'ю і дає Вам змогу потрудитись для добра й прослави українського імені на чужині. Рівночасно благаю Всемогущого Бога, щоби благословив Вас найбагатшими скарбами Своїх небесних благодатей на многі многі й щасливі літа, на радість нам усім. На завдаток Божого благословення пересилаю Вам з цілого серця моє Архирейське Благословення.

відданий у Христі Господі брат і слуга

Рим. 4. II. 54

† ІВАН ВУЧКО А. В.

ЛИСТ ЧЛЕНА ДИРЕКТОРІЇ УНР. ПРОФ. А. АНДРІЄВСЬКОГО

„Високоповажаний і дорогий Пане Гетьманичу!
Сприводу дня Вашого народження, вважаю за свій обов'язок сердечно Вас поздоровити й побажати Вам щастя й здоров'я.

Підкресляю, що в Вашій особі я бачу маєстат Української Державности й перед ним клоню мою сиву голову.

Член Директорії УНР. А. АНДРІЄВСЬКИЙ, в.р.

ЛИСТ ВІД ЦЕНТРАЛІ СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ч. 42/54

Мінхен, 8. лютого
1954 р.

Ясновельможний Пане Гетьманичу!

Головна Управа Спілки Визволення України має за честь привітати цим Вашу Світлість з 50-річчям Вашого народження.

Від щирого серця бажаємо Вам, Ваша Світлосте, міцного здоров'я, багато сил та енергії на користь Українського Народу.

Глибоко віримо, що в наслідок боротьби нашого народу за свою волю, і в наслідок діяльності всіх без винятку національно-державницьких сил, ми разом з Вами дочекаємось світлого дня визволення нашої Батьківщини з-під влади окупаційного режиму та відновлення Самостійної Соборної Української Держави.

Многі літа Вашій Світлості!

Проф. Д-р. В. Плящ, Голова СВУ, в.р. Н. Галушка, в.р.
за Ген. Секретаря інж. Євгена Гарабача.

ГОЛОВНА УПРАВА УГО АМЕРИКИ
з нагоди 50-літнього Ювілею в день Христового
Воскресення висловлює

Його Світлості Я. В. Панові Гетьманичеві Данилові свої найкращі побажання й запевняє в своїй безграничній відданості. Віримо непохитно в Ідею, живим Символом якої являється Його Світлість. Віримо також, що здорова ще в своїй основі більшість Українського Люду зрозуміє нарешті, що шлях до Української Державности не веде через розбиття, але через об'єднання.

ХРИСТОС ВОСКРЕС ! — ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

За Головну Управу УГОА

Д-р М. Сіминович, Інж. П. Запорожець, Інж. М. Гаврилів-Буяр

Принс Данило Скоропадський

„Ваша Світлосте, Ясновельможний Пане Гетьманичу!

З нагоди п'ятидесятиліття Уродин засилаємо Вашій Світлості найщиріші побажання Щастя, Сили, Здоров'я, сповнення Ваших Мрій та сили для добра в праці для нас та поневоленої України. Хай Бог допоможе Вам у Вашій тяжкій праці для України і нас Українців.

Бажають: Управи СУВ-у, СУМ-у та ОБВУ в Брадфорді, КОВАЛЬ.

ВШАНУВАННЯ 50-ЛІТТЯ ГЕТЬМАНИЧА В ЛОНДОНІ

В суботу 27-го лютого мало місце в Лондоні, в Де-БЕР готелі вшанування 50-ліття Його Світлості Ясновельможного Пана Гетьманича Данила.

Українці з Лондону та цілої Великобританії прибули в такій великій кількості, що простора зала готелю з трудом могла вмістити всіх прибулих.

Коли о 7 год. Пан Гетьманич входив до залі, Його зустріли з хлібом-сілля пані Т. Лісевич і пан Ф. Гончарук, який звернувся до Його Світлості з такими словами:

„Ваше Світлосте, Ясновельможний Пане Гетьманичу! Від імені української громади, що тут зібралась вшанувати Ваше 50-ліття, за традицією Українського народу, за традицією Українських Князів і Гетьманів, а особливо за традицією Українських селян-хліборобів, мені одному з тих селян припала велика честь вітати Вас хлібом і сілля.

При цьому бажаю Вам доброго здоров'я, довгих літ щасливого життя для добра нашого Українського суспільства тут на чужині і добра всього Українського Народу на Рідних Землях.

Бажаю успіху в усій Вашій праці, а найбільше в праці загальноукраїнській. Хай Бог допоможе Вам примирити нас розсварених українців і повернути разом з Вами на нашу рідну Батьківщину.

І там, у старій Українській Столиці, в Золотоверхому Києві, де лежать кістки великих прадідів Ваших, вітатиме Вашу Світлість увесь Український Народ, як Наслідника колишньої Української Гетьманської Держави.“...

Короткою молитвою панотці благословляють трапезу.

Першим вітає Високого Ювілянта Голова Ювілейного Комітету, Голова СУБ-у мгр. В. Лісевич.

„Ваша Світлосте! Вітаю Вас, Пане Гетьманичу, від Союзу Українців Британії, якого Ви є Почесним Предсідником, на який пост Вас одностайно обирають на протязі вже п'ятюх років. Цей факт говорить сам за себе. Він є визнанням Вашого високого авторитету в праці, яка потребує Вашого досвіду при розв'язанні складних, а часто й трудних питань.

На протязі останнього року я мав честь співпрацювати з Вашою Світлостю. При цьому я бачив цілих шляхетности, розуму й відданости справі нашої організації. Навіть і при перебуванні за океаном Ви стежили за життям СУБ-у.

Наша організація мусить бути центром, що об'єднує всіх українців Англії. Розвиток і ріст СУБ-у в великій мірі залежить од Вас, Пане Гетьманичу, за що ми всі повинні Вам дякувати.

Вітаю Вашу Світлість од імені всіх присутніх, щиро бажаючи Вам: Многая Літа! “...

Од УАПЦ вітає Ювілянта Протопресвітер о. С. Молчанівський:

„Ваша Світлосте, Ясновельможний Пане Гетьманичу!

Дозвольте і мені приєднатися до всіх голосів привітань і вітати Вас, як представника родовой Української аристократії, що ведете родові зв'язки від наших Князів і Гетьманів, які були борцями за долю України. Маємо надію, що і Ви в майбутні відповідальні часи будете твердо стояти в обстоюванні державно-національних інтересів Українського Народу.“

Від Української Греко-Католицької Церкви вітає Ювілянта Генеральний Вікарій о.Мітрат М.Малиновський:

"Ваша Світлосте, Високодостойний Пане Гетьманичу!
... Шлях Ваш, Ваша Світлосте, Пане Гетьманичу, накреслений великою ідеєю й свідомістю, що наш Український Нарід у змаганні й боротьбі за державність мусить іти до повної єдності — повинен бути шляхом усіх наших громадян.

Ви, Високодостойний Пане Гетьманичу, не спочивали у пройденому Вами житті, але, як то кажуть "кидали" собою у всіх многогранних ділянках нашого національного життя, щоб у різних напрямках піднести наш нарід. Ви посідали визначні пости в наших організаціях, світили своєю відданістю Українській Справі: Ви втішалися своїм належним авторитетом і пошаною у всіх. Кожен свідомий член нашої суспільности Вас належно цинив і шанував і далше цинить і шанує.

Дай Боже, щоб Ви своїм авторитетом багато причинились до поєднання українців на чужині. На Вашому прапорі пишуться слова: "Будує Україну з усіма і для всіх. В першу чергу — з Богом!"... Хай Бог благословить Ваше діло, для добра нашого Українського Народу й жийте нам на многі і благі ЛІТА!"...

З привітанням виступає Краєвий Начальник СГД Англії пор. В. Личманенко:

"... За відвоєвання власної державности бореться Український Нарід на Рідних Землях і Українська еміграція на чужині.

На щастя Українського Народу Провидіння дає нам змогу найти загальну, спільну для всіх, точку спертя. Волею Богою в нас зберіглось те, чого бракує багатьом іншим поневоленим народам — зберігся старовинний заслужений Гетьманський Рід — Рід Скоропадських...

Гетьманці всього світу доручили мені вітати Вас, Ваша Світлосте, як нашого Верховного Керманича.

Ви, Ясновельможний Пане Гетьманичу, подаєте нам високий зразок того, як треба наполегливо працювати для свого народу. Ви працюєте за своїм фахом, заробляючи свій хліб — і, поруч з цим, віддаєте багато енергії й часу праці для нації..."

Проф. Р. Борковський:

"З нагоди Вашого 50-літнього Ювілею прошу прийняти привітання від українських націоналістів, об'єднаних навколо Степана Бандери"...

Від КоДУС-у вітає Пана Гетьманича мгр. Свобода:

"Ясновельможний Пане Ювілянте!

Від КоДУС-у й наших студентів бажаю Вам подальшої плідної праці для нашого народу. Ви, Ваша Світлосте, вчили нас, що провідна верства нації завжди відновлюється через молодь — і для нашої студентської молоді Вами, як Головою КоДУС-у, зроблено дуже багато, хоч Ви і вкрай навантажені на інших ділянках. За це Вам велика й щира подяка."

Від СУМ-у вітає п. Микула:

"Ясновельможний Ювілянте, Пане Гетьманичу!

Ви завжди брали участь у наших здвигах і одушевляли нашу молодь. Для неї Ви завжди були прикладом і зразком. Дозвольте висловити Вам найкращі побажання здоров'я і кріпких сил, потрібних для праці для України й для звеличення імені України."

Від ПЛАСТУ вітає п. Я. Гаврих:

"Усі промовці відзначили діяльність Ясновельможного

Ювілянта, так що мені немовби вже і нічого говорити... Але ця діяльність є остільки багатогранною, що лишається дещо з неї і на мою долю. Я хочу вітати Пана Гетьманича, як великого друга ПЛАСТУ, як Сеньйора Пласту, що багато йому допомагає, й вітаю Його пластовим привітом: Сильно! Красно! Обережно! Вистро!" /Гетьманич Данило був пластуном-сеньйором І-го куреня ім. О. Тисовського, що мав мотто: "Вірні до смерти".

Од імені української громади м. Редінг виголошує привітання Голова місц. СУБ-у п. В. Сарчур:

"Ясновельможний Ювілянте!

... Від щирого серця бажаємо нашому Достойному Ювілянтові, щоби започатковане Ним діло в напрямі об'єднання українців в один політичний центр завершилось успіхом.

Не засуджуючи Запорізької традиції безженства, ми не є байдужі до особистого щастя Ювілянта і занепокоєні тим станом, що п'ятидесятиліття Ясновельможного Ювілянта ми відзначаємо без Його наслідника. Бажаємо, щоб Дорогий Ювілянт у найближчому часі дав нам нагоду до нової радісної зустрічі з приводу свого вінчання..."

Члени Ділового Ювілейного Комітету повідомили про надіслані привітання. Прийшло 328 привітань від 1466 осіб.

Дякуючи за привітання й відповідаючи на них, Гетьманич виголосив промову поважного політичного змісту.

Могутнім "Многая Літа" на честь Пана Гетьманича закінчився той знаменний вечір.

"Ранок", 6 березня 1954 р.

П Р И М І Т К А

Так урочисто, весело й щасливо проходило — наче б то — громадське життя Гетьманича Данила в оточенні приятелів і доброзичливих Його співробітників і прихильників..."

Але, на превеликий жаль, це була лише облудлива вистава "для публічної opinio", на якій підставні актори розігрували призначені їм ролі, намагаючись створити таку атмосферу й ситуацію, яка б змусила Гетьманича прийняти бажане ними та їхніми закулісними керівниками вирішення.

А насправду ж поміж цими закулісними керівниками та Гетьманичем точилася роками смертельна боротьба за основне й непорушне право Гетьманича опredілювати долю своїх нащадків, за право вибору Матері своїх дітей, за право й обов'язок виховати їх в традиції Української Православної Церкви, згідно з історичною роллю Гетьманів та заповітів власних Батьків і Прадідів... наказом минулих поколінь.

Ця — назву її — "Боротьба за Наслідників" — стала основною проблемою останніх років життя Гетьманича Данила і спричинилася до тої катастрофи — передчасної смерті Гетьманича, — яка стала не тільки трагедією Його особистого і Його Нареченої життя, але й вирішально вплинула на роль й значення української монархічної традиції, втіленої в Гетьманських Роді (Скоропадських).

Подаємо деякі причинки до зрозуміння цієї боротьби.

М. СКРИПНИК

ЗА ОБ'ЄКТИВНУ ПЕРЕОЦІНКУ ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ
/ Порядком дискусії /

В останньому числі гетьманського тижневика „Батьківщина“, що виходить в Канаді, вміщено дві заяви: одна з підписом о. др. В. Кушніра від КУК закликає гетьманців приступити до консолідації з українськими політичними угрупованнями, вже згуртованими довкола УНР; друга з підписом інж. Калужного стверджує, що гетьманський провід обмірковує цю пропозицію з належною увагою. Це значило б, що лід немов проломано, і гетьманці, можливо, включаться в загальноукраїнський об'єднаний фронт.

Щоб цю справу влегшити, треба зробити об'єктивну переоцінку гетьманського руху.

Тут треба зробити різницю між двома справами: перша — це концепція дідичної гетьманської монархії, друга — гетьманський рух, як організація українських консервативних сил. Перша справа є — можна б сказати — більш академічною. Гетьманським „камнем преткновения“ є справа „ненепередришування“ форми майбутньої держави, — яку мав би вирішити наряд загальним голосуванням — плебісцитом; за республіку чи за дідичне гетьманство. Поминаючи факт, що вислід всякої війни є завжди непевний, як і те, що після війни Україна мусіла б, як тепер Німеччина, перейти період окупації, — поминаючи проблему, ЧИ ГЕТЬМАНІЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ ДОЖИВЕ ДО ЦЬОГО ПЛЕБЕСЦИТУ — сам вислід кожного плебісциту є завжди сумнівний і проблематичний.

ПОЗА ТИМ, ГЕТЬМАНІЧ ДАНИЛО ВЖЕ НА ДСВРЕ ПЕРЕЙШОВ П'ЯТДЕСЯТКУ, А ЗАКЛАДАТИ ДОМАШНЬОГО ВОГНИЩА НЕ ЗБИРАЄТЬСЯ.

Цим він до розпаду доводить гетьманських легітимістів, які побоюються, що гетьманський рід Скоропадських у своїй країні доля гетьманського роду Орликів. Як відомо з історії, син наслідника гетьмана Мазепи, Гетьмана Пилипа Орлика — Гетьманіч Григор Орлик згинув безпосередньо як французький генерал у боротьбі проти німців в Надрайнціні. Він був одружений з французькою графинею, але дітей з цього подружжя не було. З цих усіх причин КВЕСТІЯ ДІДИЧНОГО ГЕТЬМАНСТВА Є ЧИСТО АБСТРАКТНОЮ, А НЕ ПРАКТИЧНОЮ СПРАВОЮ.

Тому то теж з легким серцем можна тут піти гетьманцям на поступку: замість „екзильний уряд УНР“ — уживати назви „Державний Центр на еміграції“, замість слова „президент“ — „Голова Державного Центру“. Не будьмо буквоїдами — така поступка — це справа чисто формального характеру, без практичного, суттєвого значення.

Інша справа — гетьманський рух як організація українських консервативних сил. Як такий, гетьманський рух може похвалитися визначними людьми, своїми визнавцями. Симпатизували з гетьманством митрополит Липківський і митрополит Шептицький, гетьманцями були ген. Тарнавський і ряд інших високих старшин, як організатор Богданівського полку Ол. Шаповал, полк. Євтимович, полковник Болобочан та інші. Були гетьманцями письменники Пачовський, Черкасенко, політики др. Льонгин Цегельський, др. Назарук, член союзу Визволення України Скоропис-Йолтуховський, член Директорії УНР С. Андрієвський та інші.

ЧИ ВОНИ ЗАХОПЛЮВАЛИСЯ ОСОБАМИ ОБОХ СКОРОПАДСЬКИХ — ПАВЛА І ДАНИЛА — ЦЕ РІЧ ЗГЛЯДНА. ДУМАЄМО, ЩО ОСОБИ СКОРОПАДСЬКИХ ТУТ РАДШЕ ПРИПАДКОВІ, бо ж був час, коли Союз Визволення України — як це згадує

проф. Володимир Дорошенко, мав думку покликати на український престіл якогось німецького принца, а сам митрополит Шептицький ніби волів князя Вільгельма Габсбурга, відомого більше як „Василь Вишиваний“. Свого часу видвигали теж проєкт обрання проф. Дмитра Дорошенка і навіть Миколу Міхновського. Обидва відмовилися. Проф. Дмитро Дорошенко пішов на співпрацю з гетьманом Павлом і був його міністром закордонних справ та вірним співробітником до самої смерті. Міхновський стояв осторонь, хоч і не виступав проти.

Річ у тому, що всі ті люди, яким ані українського патріотизму, ані заслуг для нації відмовити не можна, були консервативного світогляду й бажали вияву консервативних сил у формі якоїсь організації. Треба признати, що в організованій формі ці консервативні елементи виявляють подивугідну спаяність і лояльність до свого проводу. Коли основоположник гетьманської ідеології Вячеслав Липинський розійшовся на тлі практичної політики з гетьманом Павлом Скоропадським, і група т. зв. „братчиків“ виступила з гетьманського руху — ГОЛОВНА МАСА ГЕТЬМАНЦІВ ЗАЛИШИЛАСЯ ВІРНА ГЕТЬМАНОВІ, і рух „братчиків“ зник. Це само повторилося недавно в Канаді, де рух т. зв. „босівщини“ змагав вигравати католиків проти православних, старих імігрантів проти нових. Справа дійшла аж до канадійського суду і закінчилася провалом „босівщини“, а перемогою лояльних гетьманців.

Тепер гетьманський рух у ЗДА очолює сеньйор українсько-американських діячів, др. Мирослав Сіменс-Сіменович, людина великого такту і поміркованости, яка може влегшити справу приступлення до консолідації. Саме недавно він своїм коштом закупив дім для Українського Музею в Шікаго, де міститься також гетьманська домівка. В Канаді гетьманці мають свій орган „Батьківщина“ редагований в демагогічно-пропагандивний спосіб, а найздібнішим його співробітником є добрий журналіст Востаренко — фанатичний противник усього, що республіканське. -- Він є автором книжки „До нової Полтави“, в якій старається представити республіканський табір в найчорніших барвах. Частина цих писань була друкована у прогетьманській філадельфській „Америці“ і викликала зрозумілі протести.

Гетьманці мають добру організацію в Англії, а в Німеччині поважний і добре редагований інж. Іллею Сапігою журнал „Україна і Світ“, який, побіч дідичної монархії, пропагує поєднання Православної Церкви з Римським Престолом. Імена співробітників цього журналу: Б. Гамзин, проф. Дерзавин, Ігор Костецький, В. Барка, Орест, Яр Славутич і німці: Елізабет Котмаер, Ганс Кох — говорять самі за себе.

Значення гетьманського руху — в розумінні організації консервативних сил — виступає яскраво на полі сучасного стану націоналістичного руху. Сам ідеолог націоналізму Д. Донцов еволюціонував в сторону „традиціоналізму“, від якого до гетьманства вже лише один крок. Серед самих націоналістів змагаються тепер течії — демократична і консервативна. І не можна не завважити, що група полк. Мельника йде на співпрацю з УНР, а група п. Бандери гравітує в сторону гетьманців. „Джентлменське порозуміння“ п. Бандери з гетьманцем Данлом Скоропадським замінюється в тіснішу співпрацю.

В. Липинський слушно стверджує, що український нарід, втративши свою консервативну веретву, окалічив, бо здорове

життя нації виявляється власне у рівномірній грі сил поступових і консервативних. Поступові не допускають до закореніння нації, консервативні стримують поступові сили від непродуманих, нерозважних кроків. Парадоксально, але правдиво звучить, що поступові сили є там сильніші, де сильна консервативна верства, бо у змагу з консерватизмом поступові сили гартуються і міцнішають. Тому то й зріст українських консервативних сил належить вітати. Нам треба взоруватися не на хаотичній демократії французького континентального типу, але на здоровій демократії англо-американського типу, де у двопартійній системі /консервати і лейбористи в Англії, республіканці і демократи в Америці / консервативні і поступові сили міняються при владі. І тому теж треба дивитися на гетьманців, не як на ворогів, яких треба „знищити“, а радше як на вияв консервативних українських сил, з якими можна шляхетно ривалізувати за провід нації і з якими можна для добра нації успішно співпрацювати."

"Свобода", 2 березня 1956 р.

І. Ф.

ДО ТИХ, ХТО ПОВИНЕН ПРО ЦЕ ЗНАТИ

"Не треба бути „політиком“, щоб бачити й розуміти, як не однаково гльорифікується в суспільстві й пресі престиж останніх Суверенів України. А на титул Суверенів мають однакове право, як Гетьман Всієї України Павло Скоропадський, так і Головний Отаман Симон Петлюра.

Інша річ, котрий з них вибрав був собі правдивий державницький шлях.

Натурально, в часі посмертної про них пам'яті неоднаково насвітлюються їх Постаті й неоднаково пишуться в їх честь пропам'ятні книги.

Властиво, ми, гетьманці, на наш великий сором, такої книги про Гетьмана Павла не написали, хоч вже крайня на те пора.

Коли в честь Симона Петлюри пишеться багато й написана така, можна б сказати, тенденційна праця проф. Іваниса: „Симон Петлюра — Президент України“, — то в протывагу тому, для визначення справді великих заслуг Гетьмана Павла написано мало і те, що написано не зібрано докупи, до однієї, скажемо книжки. Нам можуть сказати: адже ж є Історія України 1917-23 р. — Українська Гетьманська Держава 1918 р. Так. Але від часу написання Історії виявлено багато нових, цікавих матеріалів про особу Гетьмана.

Постаті обох Суверенів мають незрівноважене між собою співвідношення, з перевагою Постаті Гетьмана Павла.

Свого часу ми відзначили десяту річницю смерті Св.п. Гетьмана Павла. Наближається вже її двадцята і бодай в цю річницю достатньо належало б відзначити пам'ять Покійного Гетьмана виданням пропам'ятної книги, але про вчасну підготовку потрібних матеріалів, видно, ще ніхто не старався.

Спричинники „провалу“ Пропам'ятної книги, що мала було появитися у десятиріччя смерті Св.п. Гетьмана, мусять відчувати якийсь докір сумління, бо ж поважного виправдання на те вони не мають.

До згаданої двадцятилітньої річниці залишається тільки три роки. Це не є так багато часу, щоб не розпочати збирання матеріалів вже тепер.

Треба довести неосвідомленій частині суспільства, що Скоропадські в своїй духовій натурі були українськими патріотами й плекали українські державницькі традиції ввесь час у своїм Роді. На той доказ знайдеться чимало матеріалів. От хоч би взяти спогади Покійного Побратима Павла Талана /писав у "Батьківщині"/, що як студент Розумовської Господарської Академії, був посланий на практику до маєтку Скоропадських в Тростянець на Полтавщині й що мав тоді зустріч з молодим кавалергардом Павлом Скоропадським і спостерігав його духову настанову та його ріднине сточення.

Десь є записані й заховувуться в невідомих архівах такі цікаві факти, що характеризують молодого Павла Скоропадського в часі його перебування при російському царському дворі. Наприклад, коли цар Микола II в Зимовому Дворці застав Павла Скоропадського в одній з галей, де були зібрані колекції доспівів колишніх гетьманів і бачивши зосередження його думок на них запитав:

"Ти відно думаєш бути Гетьманом?" /Ти, мабуть, хочеш бути Гетьманом?

А фрейліни царського двора /дами при царському дворі/ часто зустрічали Кавалер'арда Скоропадського жартівливим привітом: "Нам Гетьман".

Очевидно, щось "гетьманського" промінювало з постаті молодого Скоропадського!

Врешті вистачить приглянутись до нього в часі його перебування комендантом Українського Корпусу і пізніше — Гетьманом.

Дописувач був свідком і, до певної міри, співучасником опису, що був зладнений д-ром Іваном Максимчуком у таборі Регенсбург, Німеччина, про обставини поранення С. П. Гетьмана в Плятлінгу під час бомбардування перебування його в шпиталі й смерті в Метені, в Німеччині; про пам'янтство громадянства з таборів на могилу Покійного і т. і. Цей список зайняв понад сотню сторінок машинового друку, з багатьма світлинами — в п'яти примірниках, з яких один був переданий до НТШ, а другий — до УВАН.

Той матеріал мав би, очевидно, стати одним із суттєвих розділів майбутньої /хочемо вірити / Пропам'ятної Книги й тому-то дописувач дозволяє собі звернути на такий матеріал увагу майбутньої редакційної Колегії м а й б у т о ї Пропам'ятної книги.

Дописувач відвідав УВАН в Нью-Йорку й пересвідчився, що той матеріал знаходиться в архіві УВАН.

"Батьківщина" 16 червня 1962 р.

Бе-Де.

ПЕРШИЙ ДОДАТОК ДО КОМЕНТАРЯ Ч.І

З М І С Т

БАТЬКО І СИН

Фото Гетьманича Данила	Дорогий Сину!	I - 5
Гетьман Павло	Біографія Гетьманича	
М.Скрипник	Данила	5б - 5г
Технічний Університет	Лист до М.Скрипника	5д - 5е
С.Шемет	Гетьманський Рух і	
	С.В.Петлюра	6 - 8
Гетьманич Данило	З промови у Філадельф.	8 - 9
" " "	За Україну	
Др.О.Назарук	Гетьманич в Америці і	
	Канаді	10
Полк.О.Шаловал	Поїздка Гетьманича	
	в Америці	10
Михайло Гетьман	Підсумки поїздки Гетьманича	12
Гетьманич Данило	Заява	12 - 14
Гетьманша Олександра	Слово	
С.Овчинник	Гетьманич Данило в	14 - 15
	Мюнхені-Фраймані	16
О.Гончаренко	Лист до М.Семирозума	16
А.Москаленко	Згадка про Гетьманича	
"Українська Трибуна"	Відвідини Гетьманича в	
	Німеччині	17 - 18
"Український Робітник"	Про Гетьманича Данила	18
Гетьманич Данило	Роз'яснення	19 - 21
" " "	Лист до Митрополита	22
" " "	Промова на з'їзді СГД	23 - 24
І.Дмитрів	"Я належу до оптимістів"	25
Інг.П.Веселовський	Друга подорож Гетьманича	26
Гетьманич Данило	До питань нашої політики	26 - 28
" " "	З промови в Філадельфії	28
Вшанування 50-ліття		
Гетьманича в Лондоні		28 - 32
"Свобода"	За об'єктивну переоцінку	
	Гетьманського Руху	33 - 35
"Батьківщина"	До тих, хто повинен про	35 - 36
	це знати	

Друковано разом з другим виданням "КОМЕНТАРЯ" ч.І

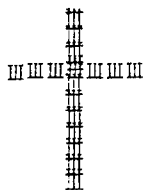
22 травня 1971 року.

Є В У Ї Т С Ь К А О Т Р У Т А - У Н І Я

В М И Н У Л О М У І С У Ч А С Н О С Т І

У К Р А Ї Н И

ІОАН РУСИН
МНІХ З ВИШНІ.

РОКУ БОЖОГО 1600
СВЯТА ГОРА АФОНСЬКА.

Д О
ВТЕКЛИХ ВІД ВІРИ ПРАВОСЛАВНОЇ ЄПИСКОПІВ
У СПРАВІ ЗГОДИ, ПРО ЯКУ НИМИ КНИЖКИ ВИДАНІ
П И С А Н Н Я,
показуюче, що та згода має бути чинена та
з'єднана не такими, як вони-у вірі й житті
безплідними, а СВЯТИМИ, які розуму духовного
досягли.

„Проходжувався думкою, замість прогулянки, у відповідній книжці, від вас православних на соборі в Берест'ю проти вас же тим згаданим дієписом видану, та побачив джерело думок розуму його.

І знайшов в ній яму глибоку, яка останніх кінців пекла досягає. Яму, котру духозрітелі прірвою вічною зовуть. Ту глибину, з якої в ній затоплений ніколи вже повернутися не зможе.

То є в своїм уявленні над усе піднесена, а на правду ж своєю спокусою нижч за все скинена гординя.

Та гординя, що з повені серця крізь широко відчинені нечисті уста випирається, гвалтом та мовоструйним голосом слухачам рани завдаючи.

Природною любов'ю до вас брати Руського народу палаючи, борчись, щоб дехто з братів моєї улюбленої Русі у тенета того писання, яке Скарга „ Л О В О М ” назвав, не загрузнув і від Бога живого не відпав, прочитав я ту не солодко, а бридко складену скаржину брехню.

І якщо хто з наших-деякі слабоумні-на певну латинську унію, як на пироги, ласяться, с тій унії написати можу.

Навчився бо від Христа істини без підлещувань, брехню-брехнею, вовка-вовком, злодія-злодієм, розбійника-розбійником, диявола-дияволом звати.

І коли сту книжку скаржину, силою себе примусивши, прочитав, жадного слова євангельської смиренної мудрости в ній не знайшов. А що найбільш дивне, не знайшов в тій книжці навіть єдиного слова про славу, вічність, безсмертність та Страшний Суд нетлінного Христа та порятунок душ, які згідно з вірою царство небесне наслідувати хочуть, а тільки все про мізерну та дочасну славу тлінної та смертної людини-римського папи.

Весь бо розум і всі думки свої Скарга на те виснажив, щоб довести, що Христос не має могутности й сили врятувати когось без влади римського папи. Отак Скарга не Христові славу світу цього еднає, але папі римському, рівно з іншими людьми смердячому й смертному.

Тоді тую книжку, у великім жалю й скорботі та у мученнях довший час перебуваючи, викинув за кривду Господа Бога нашого і Спаса Ісуса Христа щиро сумуючи.

Того раді, православні християне, та книжка не здається мені гідною відповіді... бо вона жадного позитку й збудування душевного не приносить, бо некорисна й марна єсть. Але для вас православних, аби розпізнали правду та брехню і зрозуміли ту спокусну ловця яму, аби від неї пильно стереглись, щоб не впасти до неї, - відповідь дам.

Придивися ж його першому, зайвому слову того єзуїта, наче б то багатша Русь його книжки скупивши все попалалила. І через те він до короля підлещується, його вихвалює та намовляє, аби він Руський нарід владою світською від православної віри на папіжство примусив, йому вказуючи, в який спосіб те можна досягнути: щоб він, король, народу Руського вільності, а своє сумління та присягу зламав і ні до одного достоїнства та уряду - якщо до латини не навернеться - Руський нарід допущен не був.

Хіба ж це не є злісне сумління та отрута убивчого гніва, що гвалтом правовірних до латинства світською владою примушує?

На що ні один король з перших королів наважитися не смів, то тепер єзуїта в землі вільній і спокійній заводить - а то є насильство над королівським сумлінням, заколот, неприязнь та лихомовство на стан королевський від усього посполітого людства збуджує, а крім того погибель вічну королеві готує, бо ж він з доброї людини тираном зробиться.

Отак, не страстями Христа, який за істину страждав, вчить владу світську подивляти їх, жахатися та наслідувати смиренно заповіді Христові, а тих, хто на високих урядах перебувають істину звитяжити й євангельську проповідь згвалтувати спонукає.

Чи ж не явно є всім тямучим, що він є справжній брехун і відщепенець, який проти правди воє, той Петро Скарго-посудина зайвої брехні латинської.

Чи ж то твоя проповідь єзуїто, Скарго, яка силою та муками, а не покорю та навчанням лагідним мій справжній порятунок від мене витягає і з тісного шляху, що веде до вічного порятунку, в поганську згоду приваблює?

Чи ж то твоя правдива наука єзуїто, коли ти владою світською євангельську проповідь зміцнити хочеш і чого євангелієм з'єднати собі не можеш, те тиранством досягнути намагаєшся? Де ж ти знайшов і вичитав у євангелії та апостольській науці, що Вчитель порадами та намовами владу світську спонукає, аби вона полонила та неволила вільних і свободних?

БОГ ЖЕ СИЛОЮ НІКОГО НЕ ЗМУШУЄ !

Перший розділ тої книжки скарги є про відступництво греків і Русі від костела римського.

Про те, хто від кого відступив, чи греки з Рус'ю від латинського костела, чи латинський костел від греків і Русі - і від православної віри відступив - цілому світові є добре знане. А якщо - по Христову глаголу - язика людські замовкли б або згасли про це свідчити, тоді каміння заголосить і бездушні тварини свідками стануть.

П'ятоперсна рука в тілі церковнім під Головою самого Христа, Спасителя Нашого, заснована, урядуюча та тримаюча стерно всесвітнього християнства - корабля Христового - були п'ять патріархів, разом з римським.

Собор тіла церковного вшанував першенством осідку на першому соборі Нікейському римського єпископа. Але, по сьомім соборі старший перст римського начальства захворів на хворобу смертну й невилічиму, антихристовим духом затруєний, уроївши, що він є старший за всіх, що має владу над усіма, бо та сукцесія, яку він має, не від собору йому уділена,

а від Христа і апостола Петра і що йому - папі римському-вільно є в церкві, що хоче перевертати та змінювати, бо він є папа -цілого світу голова і намісник Христа та спадко-ємець влади і ключеносійства до царства небесного апостола Петра.

Тоді владю Духа Святого тіло церковне -що є Собор і правильні руки, стерно четвероперсне, що суть патріярхи: МЕЧЕМ СУДА СЛОВА БОЖОГО П'ЯТОГО ПЕРСТА-ГНИЛОГО Й МЕРТВОГО-РИМСЬКОГО ПАПУ від тіла і від рук відсікли й відлучили, з помину церковного викинули й прокляли, як руїтника православною собору Нікейської віри.

Відтоді Дух Святий від костела римського відігнаний є, бо костел римський в усьому науці Духа Святого, стародавній і сучасній, противиться. З того часу Дух Святий від костелу римського відступив, коли папа-вождь і начальник костелу римського-смиренство Христове відкинув та на хмарах світу цього злетівши над усіма володіти хоче і прагне.

Тоді собі віру про Святого Духа, що нібито і від сина виходить та різні інші ересі, ось як опріснок, пургаторіум та інші вигадки у своїм брехливім костелі латинський рід з обожненими папами сотворили, за що їх святі отці напаминали, як за знищення Нікейської віри. А коли побачили, що вони є горді та незломні, від соборної церкви, як гнилу язву від здорового тіла відсікли й прокляли.

Я то так гадаю і вірую, що найголовніша і від усіх ересей найбільш нечиста ересь є, коли один, рівний всім калом, персами й розтлінням, кров'ю і тілом, народженням і смертю, гріхом і гріхопадінням будучи-над усе самого себе вивищує і як ідола обожнювати й шанувати законом приписує, а інших всіх під свою неволю й підданство гвалтом примушує.

Чи ж може бути більша ересь від такої ересі і більше спотворення від такої потворності, на котру хоріє римський костел, помисли добре читачу, придивись докладно на глибоке падіння костелу римського, від якого владолюбного й гордісного падіння він на віки вічні піднятися й воздвигнутися не може. Бо ж слід правдивої церкви Христової, тих, які смиренні й ниці духом, латинники втратили, радощі й могутність та славу й владолюбство світське похваляючи й прагнучи.

Як старша мати за дітей-перше мати, потім діти-також і тут: спершу СХІДНА ЦЕРКОВ благовіррям була Христом заснована. Потім вона сина-римський костел-породила. Латинський же костел матіррю своєю згордувавши і від матірнього рятівничого пресводу утікши, на хворобу мудрости світу цього занедужав та по широким шляхам розкоші світу цього манівцями блукає, до вічного загину й інші народи, які його наслідують, тягнучи. А езуїти вже й на самого Бога наклепи роблять, кажучи, що їх костел тому правдивий, що він так поширився та помножився. Сам же Христос, Творець Неба і Землі каже:

„Молися, щоб був поміж небагатьох, бо небагато є блага.“

Не диво, що є таке поширення латинське до всьому світу, бо ж римський костел КНЯЗЕВІ ЦЬОГО СВІТУ-САТАНІ служить, котрий своїх в цьому житті славою і честю, багатством та урядами нагороджує.

Знай же, костел латинський, що той розум та те щастя, в яких ти плаваєш та бавишся-поганські суть.

Бо саме те слово „щастя“ не єсть православної церкви мудростю, але поганською.

А ми ж - по голосу Петра Апостола-тут на землі волиємо бути мандрівниками й захожими, пілігримами, щоб оту Батьківщину й Вітчизну вічну, яку Христос Збавитель /який не мав де голову притулити тут на землі / нам приготував в царстві небесному отримати й унаслідувати.

Ви ж улюблені православні християне, роде вибраний, мова свята, царське освячення, люди обнови, вашою вірою святою себе повчаючи з молитвами до Духа Святого самі себе в любові бережіть, на милість Господа Нашого Ісуса Христа в житті вічним чекаючи.

О улюблені мої: де ж бо і хороброму воїнові трапляється: раз поскованеться, а потім знов укріпиться і на місці своїм стане. Чому ж ви, де знаючи, соромитеся повернутися до гідності своєї благочесної віри? Чи ж не більший вам буде сором на вселенському позрищі, перед тьмою-тьмущою анголів, арханголів, патріархів, пророків, апостолів, мучеників і преподобних, усіх, хто Богові догодив, перед якими усе вами заподієне і таємниче викриється і стане соромом вічного безчестя.

Там бо не тільки вам, але й самому собі ані папа, ані король допомогти не зможуть і рівно з усіма іншими й найбіднішими голо предстануть і за діла свої або славу, або вічну неславу приймуть.

Але ж мої улюблені! Віруйте, віруйте, що буде суд і Страшний Суд. Тому то я, з обов'язку свого християнського вас остерегаю, нагадую вам, молю і прошу і до ніг ваших вклоняюся: поспішайте до спокути, поки ще час віку вашого вам продовжений єсть. Направду бо кажу вам, істинно, якщо не спокутуєте і не повернетесь до православ'я щирим помислом, серцем і душею-у вогні геєни вічної разом з папами вашими клекотіти й кипіти будете, від чого вас нехай визволить Син Бога живого, що прийшов у цей світ рятувати грішників. Амінь!

Так як раніше, в часи ідолопоклонства християне переслідувані були нечистими царями, так і нині латина з християнами православними чинить, відновляючи колишнє ідолопоклонство та переслідування, кажучи:

„Вклонися папі, прийми його самовигаданий закря, календар новостворений і шануй його, а древнього зречися, і всі спокуси нашої римської віри чесно поважай, нічого проти них не кажи, неправди нашої та ересі не ганьби.

А як не хочуть вони, то хапайте їх і мучайте лихом і досадами. Ви, войти, бурмістри, влада світська-скрізь не давайте Русі жадного престоу в житті їхньому, в судах на Русі не захищайте їх, а кривдите, в сусідстві любови до них не виявляйте, ані товаришуйте з ними, натомість ненавидьте їх. На ярмарках та торговищах, в ремеслах нехай русин не має жадної вольности, у цехах ремісничих бути йому не вільно так довго, аж поки не стане папіжником. На владу й посади войтів та бурмістрів та інших урядів руського народу їх не наставляйте, аж поки в папу не увірує. А коли й цим Русі не докучите і вони своєї християнської віри зрадити і папі ідолопоклонятися не хочуть - набожанства їх зруйнують, на свята старого календаря дзвонити не дозволяйте, новий же святити й празнувати силою примушуйте. А якщо й тоді не послухають, то сакрамент Христовий збезчесьте, на землю вилийте та ногами попріть і потовчіть, церкви їм запечатуєте і з усіх боків докучайте їм, творіть лихо, щоб вони цими досадами та лихом зломані, погодилися папі римському й костелу вклонитися.

А як і цими засобами їх не подужаєте, то зачиняйте їх до в'язниць, без вини їх обвинувачуйте, бийте, знечешуйте та ВБИВАЙТЕ ВО ІМ'Я НАЙСВЯТІШОГО ПАПИ, прощення і відпуст від нього дістанете і за всі ваші беззаконня в чистці будете очищені...

Не пишайтеся ж тим латинники, антихристове плем'я й нащадки, що ви маєте нині владу та уряд мучати православних, катувати їх, лихо їм чинити, безчестити, бо це все вам даровано від АНТИХРИСТА.

Та все ж ви тим тиранством перемогти нашого терпіння не зможете, віри нашої православної від нас не відстрашите, нас у своє поганство даремно намірєтеся зтягнути, бо ж ми не є плодом розпусного антихристового ліжка, але рідними синами Божими, хрещеними во ім'я Отця і Сина і Святого Духа правдивим хрещенням. Запевно відайте!

А від православних, до життя вічного призначених, служнячих синів СХІДНЬОЇ ЦЕРКВИ-не сподівайтесь, папи римські, кардинали, архідіаконали, єпископи і всяке брехливе священство латинського чину, не надійтеся, влада світська, королі і всякі уряди і всякі послушники папські, бо православні з вами ні в чому згоджуватися не хочуть і папі вклонятися не зовлять.

Не надійтеся ж нині, не надійтеся завтра, не надійтеся позавтра ані в budouчому часі і во віки вічні!

А М І Н Ї .

„А свідомість про те, що поруч нас в храмі святого Верховного Апостола Петра, де відбуваються наради Собору, спочивають моці святого священномученика Йосафата, покровителя й заступника нашої Церкви перед Богом, кріпила наше довір'я до Божого Провидіння й солодку надію на кращу долю нашої Церкви в нашій любій Батьківщині Україні, на скоре ОБ'ЄДНАННЯ ЦІЛОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ОДНІЙ СВЯТІЙ
К А Т О Л И Ц Ь К І Й Ц Е Р К В І .

Подано в Римі, з нагоди третьої сесії Вселенського Собору Ватиканського Другого, дня 12 листопада, року Божого 1964.

ЙОСИФ, Верх. Аєпп. Митрополит
МАКСИМ, Аєпп. Митрополит
ІВАН, Аєпп., Ап. Віз.
ГАВРИЇЛ, Аєпп., Ап. Адм.
НІЛЬ, Єпп.
ІСИДОР, Єпп.
ЙОСИФ, Єпп.
АНДРЕЙ, Єпп.
ЯРОСЛАВ, Єпп.
ІВАН, Єпп.
ПЛАТОН, Єпп.
ВОЛОДИМИР, Єпп., Ап. Віз.
АНДРІЙ, Єпп. Ап. Віз.
ЙОКІМ, Єпп. Пом.

ПРОТЕСТ КАНОНІЧНОГО ПРАВОСЛАВНОГО СОВОРУ ПРОТИ
БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІЇ

"Ми сенатори, достойники, урядники і лицарі, також і духовні релігії грецької, сини Східньої Церкви, зібрані на синод до Берестя, довідалися нині, і то від В.П. панів посланих на той синод Його Королівською Величністю, що ви заключили якусь угоду між грецькою і римською церквою-разом з митрополитом і кількома владиками відступниками Грецької Церкви. Їх уже вчорашнього дня за той поступок УСУНУЛИ З УРЯДУ І ПРАВОМ ДУХОВНИМ ПОЗБАВИЛИ ВСІХ ДОСТОІНСТВ, бо робили це без нашого відома, проти нашої волі і всякої справедливості. Тому супротивляємось цьому та всім особам, а їх поступовання вважаємо несправедливим. Постановляємо отже не лише за ними не йти, а навіть при помочі Божій всіми силами проти нього боротися. За це будемо всіми силами підпирати і спомогати своє рішення і про це будемо просити Його Королівську Величість.

Цей наш спротив посилаємо до Берестейського города, щоб його вписали в тамтешні книги.

Писано в Бересті, дня 9 жовтня за старим календарем
Р.В. 1596

Підписи.

ВІДОЗВА КНЯЗЯ КОНСТАНТИНА ОСТРОЖСЬКОГО ДО ПРАВОСЛАВНИХ З ПРИВОДУ УНІЇ

"Наші ложні пастирі-митрополити і єпископи, засліплені славою світу і самолюбством, стали вовками, відступивши від одної правдивої і святої нашої Східньої Віри...

До часу тільки ховаються вони в овечу шкуру і не виявляють правдивих замірів своїх. Однак вони вже порозумілися між собою, як Юда з жидами, щоб продати Христа, щоб віддати на поталу всіх правовірних християн...

Тому то більша частина православних громадян наших сторін уважає мене за свого провідника, хоч я вважаю себе за рідного брата всіх; в боязні, щоб мені не бути відповідальним перед Богом і Вами, як тільки дійшли до мене ці вісті про явних відступників і зрадників Христової Церкви, подаю Вам всім до відома разом і кожному окремо, що я спільно з Вами опиратимуся цим ворогам нашого спасіння, щоб ми не впали в їхні підступні сіті...

Що ж може бути більш безсоромним і беззаконним, як це, що шість чи сім лукавих людей змовляються, щоб опустити наших патріархів і хотять нас всіх, ніби німих, за собою потягнути? Що ж нам з таких пастирів?"

ІВАН ВИШЕНСЬКИЙ

"Не в папу ви хрестилися, і не в короля, щоб вам надавав вовків і злодіїв, розбійників і Антихристових наемників. Краще бо нам без владик і попів, дияволом наставлених, до церкви ходити і ПРАВОСЛАВ'Я ЗБЕРЕГАТИ, ніж з владиками і попами, не від Бога званими, в церкві бути й з нею насміхтися та православ'я топтати... Тільки Тайнство нашої віри православної зо збереженням заповідей Божих-це нас спасти має."

ІСАЯ КОПІНСЬКИЙ
Митрополит Київський

Київ, Року Божого
1631.

ЛИСТ ДО КНЯЗЯ ЯРЕМИ ВИШНЕВЕЦЬКОГО

Ясноосвічений, милостивий Княже,
Пане, Пане мій милостивий!

Прошу униженно, аби тая цедула моя могла бути од Вашої княжої милости прихильно, без образи душевної прочитана і уважана: з повинности бож могої пастирської тое писати мушу.

Великий жал, милостивий Княже, серця наші всіх нас духовних і всего православного християнства обіймує, видячи Вашу княжу милость, пожаданую утіху нашої старожитної релігії Грецької, предків і родителів своїх не наслідуючого. Не менш теж плачет і вельми лементуєт церков Божая, Матка наша, же Ваша княжа милость згоржати єю рачиш. З великою охотою всі очікували єсьмо пожаданої втіхи нашої: але, вмісто того, над сподівання наше, в смуток ся нам оборачаєт. Што ж Ваша княжа милость обачили в церкві Божої сумнівного, што підозрінного, што за гересію? Або не она єсть маткою всего християнства? Або не Єрусалим єсть головою по Господу Возі всего світу? Або не оттуль віра християнська початок і фундамент своєї взяла? „От Сіона аджеж вишол закон і слово Господне, от Єрусалима“, яко мовить пророк. Або не там Господь наш Ісус Христос кров'ю своєю пренайсвятішою спасіння наше справил? Або не там кров'ю своєю пренайдорожчою увесь світ откупил? Або не там найпершого єпископа, патріарха Єрусалимського, намісника свого сам поставил, яко письмо свідчить? Невже ж не оттуль наука Христова по всему світу ся розширила, от всходу аж і до заходу сонця, і до самого Риму дойшла? Чим же Рим ліпший єсть от Єрусалима, і за чим Єрусалимом — маткою всіх церквей — гордят, а до Риму ся горнут, за чим Єрусалим зневажаєт, а Рим виносят? Єсли для слави сего світу, або для великого багатства, то суть річі марні і зрадливі, і не єдин ся на том ошукал. Не за тим правдивая віра іде, не на том правдивая віра познана бути маєт: бож Господь Ісус Христос не ведлуг сего світа своєї річі справуєт...

Не відам, што Вашої княжої милости обридил її і омерзил, што Вашу княжю милость от неї ствернул, альбо створочаєт? Мовлю то щиро і правдиво: відаємо всі, милостивий Княже, под якими кондиціями страшними з сторони релігії, і обов'язками, і клятвами Ваша родителька Вашу княжю милость, з сего світу сходячи, зоставила. На чиеї ж то душі падеєт? Господь Бог все то відаєт, і ми відаємо, же „отчевська клятва висушаєт, а материнська — викореняєт“, як письмо мовить. Што за утіху собі, што за зиск тиї всі отнесли і относят, которії от старожитної своєї віри для марности того мізерного світа отступаєт? Хіба того не видимо своїми очима, што ся дієт? Питал бим тих всіх: для чого от своєї старожитної віри Грецької отступаєт, для чого єю гордят?

Єсли отступаєт от віри своєї для слави сего світа, теде то єсть річ найменша. Єднак, ліпшую тиєї завше славу і повагу у всіх людей маєт, которії суть в вірі своєї сталні, а нішли тиї, што ся хвієт, і статечні во своїй вірі не триваєт і тривати не хотят. Хіба не великую славу міли князята

Острозькіє, воевода Київський і син єго воевода Волинський, на которих ся многі оглядали? Чи ж не великую славу мїл всьди святої пам'ятї родителє Вашої княжої милости Михаїл Корбут? Чи ж не по всіх сторонах плинула слава мужества єго і дїльности рицєрської? Чи ж не бил он утїхою і підпорою всім правовірним, чи ж не оглядалися на него всі противніі? І іншіє предки і покоління Вашої княжої милости всі були славніі і мужніі рицєри, всі були релїгії Грецької, а їм тоє нічого не шкодило. Тим барзїй славнішими були.

Невжеж то тепер через Вашу княжу милость чесного дому Вашого і великих княжат релїгії Грецької, предків Вашої княжої милости слава віковїчна мїла уставати? Предкове Вашої княжої милости, сьятої пам'ятї родителє і родителєка були релїгії Грецької, а Ваша княжа милость тїльки ли єдин от них мїл би бути вилученим? Не дай того Боже, аби ся мїл через Вашу княжу милость такий славний дом релїгії Грецької зводити!

Єсли теж для великого богачества і то єсть в руках Божиїх: Господь Бог кому што хочет то і даєт. А ми просимо Господа Бога і просити завше повинні єсьмо, аби Вашу княжу милость Бог от своєї старожитної апостольської релїгії не допустил отступувати. Хоть же мовят малозичливіі адверсари нашї, же то Грецькая — хлопська єсть віра: єслиж так єсть, яко они повідають, теди хлопської релїгії були і царе Грецькіє і великіі монархове, хлопської віри були апостолове, патріархове і всі святї отці всходної церкви, которих ми за великих почитаємо і суть! Прошу теди Вашу княжу милость униженно іменем всего християнства і іменем всеї церкви: НЕ ДАВАЙСЯ ВАША КНЯЖА МИЛОСТЬ УВОДИТИ ПОЛІТИЧНИМИ РАЦІЯМИ, спомни Ваша княжа милость на родителє своїх святої пам'ятї, якої они були побожности, якого набоженства, якої віри, — не хлопської, не єретицької, не підозріної. Мїли столко розуму, зналися на річах, але віри, мови були старожитної, апостольської всходної церкви, чистої і не покаланої і задними вимислами людськими не замазаної.

Почому Ваша княжа милость не маєш предків своїх віри наслідувати, в которой ся Ваша княжа милость народил? Чи ж ні в чом она не єсть підозріна. Не до чужої, але до своєї матки церкви Божої навернешся. Не маєте Ваша княжа милость на што ся оглядати. Не див то в молодих літах, дати ся увести мовами людськими, а часом то бивает в молодих дитинних літах і через мус: але то все нічого. Гди Ваша княжая милость захочеш, зараз то все учинити зможеш...

На ім'я Божіє, все духовенство, все християнство униженно і плачливо просимо: не горди Ваша князєська милость вірою своєю, в которой водою і духом єси урзоний, але навернися до Церкви Божої, матки своєї природної, і утїш нас всіх. І гди Ваша княжая милость побожне тоє учинити рачиш, Благословенство Божіє і родителєськое вічно на Вашій княжїй милости опочивати будет, і вся Церков і все християнство релїгії старожитної утїшиш і, тут на землі щастливо і фортунно вік свій препровадиш, в ласці Божїй віковїчний живот одїдичиш. Амінь.

Вашої княжої милости, Пана, Пана моего милостивого унижоний слуга і богомолца,
ІСАЯ КОПИНСЬКИЙ, Митрополит Київський
/рукою власною/

ПОЗИВНА КОРОЛІВСЬКА ГРАМОТА
ВОЛОДИМИРСЬКОМУ І БЕРЕСТЕЙСЬКОМУ ЄПИСКОПОВІ

ІПАТІЮ ПОТІЄВІ

"Зіґмонт третій, з ласки Бога король Польський, великий князь Литовський, Руський, Прусський, Жомойтський, Мазовецький, Інфлянтський а Швецький, К'отський, Вандальський дідичний король.

Тобі ІПАТІЮ ПОТІЄВІ, владці Володимирському і Берестейському з рамені й зверхності нашої Госодаря наказуємо, аби перед нами Господарем, панамі радниками нашими і всіма станами до сейму належними, з'явився особисто на сеймі, який вневдовзі відбудеться у Варшаві, в році теперішнім 1598-ім, другого березня, щоб боронитися в справах піднятих проти тебе послами воеводства Волинського, котрі з доручення всіх воеводства тамішнього обивателів тебе позивають до суду за те, що ти спільно з КИРИЛОМ ТЕРЛЕЦЬКИМ, владикою Луцьким і Острозьким, екзархом найперше надужиття в той спосіб учинили, що самі себе поробили послами від усіх православних християн віри Грецької до отця папіжа, до Риму, якому і послух — в імені всіх тих обивателів — імовірно віддали, чого вони вас ніколи не доручали і на то з вами не погоджувалися, але противно тому сталися послами непосланими; і тоє запроваджуючи, чого вам ніколи не доручено, крім того наважилися без згоди патріархів, своїх старших, присягу зломити, яку складали на послух вірі Грецькій, та якою присягою добра Річи Посполитої — на той хліб духовний надані — осягли були; котрих добр ставши невдячними, через ті свої негідні справи, згідно з уставами сімох Соборів Вселенських і Святих Отців правил, від усіх повновластей і привілеїв на вас од старших церкви Східної Грецької покладених, а тим самим і від хліба до того достоїнства наданого — відпали.

Крім того, наважилися ви проти своїх зверхників, патріархів та їхнього намісника протосингела Константинопольського й Антіохійського патріархів, який був висланий на синод Берестейський для направлення справ і порядків церкви Грецької, теж проти волі всіх обивателів духовних і світських воевідств Київського, Волинського, Мінського, Мстиславського, Новгородського, Подільського, Брацлавського, земель Львівської, Галицької, Перемишльської, Холмської та інших міст мало не переднійших, коронних і великого Князівства Литовського, яко Вільна, Львова та інших / що може бути ширше вияснено зі списків Конфедерації / скликади Синод інший, злучившись зі ксьондзами римськими — з котрими спілкування вам правила Святих Отців забороняють — і насмілилися людей чесних і добрих, які прав посполитих, звичаїв добрих, старобутніх уставів Святих Отців церкви Східної пильнуючи, на вашу схизму не дозволяли, викласти і відлучити від церкви, від котрої ви самі себе спершу відлучили, а через те вже задна зверхність при вас не зостала і влади вже до того самі не маючи — їх відлучили. Чим всі права й привілеї від славної пам'яті предків наших королів їх милостей на вільності звичаїв Церкви Грецької яко і Римської надані порушуючи, — всі права посполиті перевернути наважилися, Конфедерацію енеральну згвалтували і присягу нашу Господаря та своє порушили.

А тому всіх дїбр на теє достоїнство вам наданих слушно бути позбавленими та карам в правї посполитїм на таких описанїм підлягати маєте, яко то вам від послїв і обвинувачувачїв Землі Волинської, на близько пришлїм сеймі, ширше словами пояснено й доводами виказано буде".

Писано у Володимирї, року тисяча п'ятьсот девятьдесят осьмого, місяця Генваря тридцятого дня.

ЮРІЙ ОВЛОЧИНСЬКИЙ
/скріпа/

Печать міста
Володимира.

ЛЬВІВСЬКИЙ ЛІТОПИС

1592. Унія настала таким способом. Іпатій, владика володимирський, і Кирил Терлецький, владика луцький, іменем владика львовського, так же пінського і митрополита київського Рагозу, їхавши до папіжа, поклонилися ему а повіли, же "ми суть присланїї на теє, аби хмо унію прийняли от вшистких с посполитої шляхти і от священников і от людей".

Он тому рад бувши барзо, одослал їх до короля, аби їм привїлей надал.

І дал їм, що і до сего часу мучать християн, як слуги і предтечі антихристові.

О тім всім вищей широче "Пересторога", лист... і прочїї.

ОСТРОЗЬКИЙ ЛІТОПИСЕЦЬ

1629. Мелетій Смотрицький, архієпископ полоцький, будучи православний, для архімандритства Дерманського монастира отступив восточния церкви і стався хульником на церков восточную святу.

Потом тує свою ересь і письмо проклинав і палил і топтав у монастирі Печерськом при службі божій і при соборі.

Потом паки солгав духу святому, і бисть хульником на святу церков і на патріярхи, а хвальца папіжський, кламца на святых божїих.

І умре в таком зломудрії своїм.

С У П Л І К А Ц І Я

до Сенату Річипосполитої на Соїм в році 1623 всею шляхтою право-славною, як з Корони так і з Великого Князівства Литовського - в с п р а в і у н і ї - подана.

"Шляхту Народу Руського святої пам'яті Король ІМ. Зигмунт Август в привілеї Народові Руському, підчас інкорпорації /до Корони Польської/ данім, на два її закони розділяючи, одну закону римського, другу закону грецького іменує. А обох тих законів Русь всіх свобод, вольностей, прав і станів Корони Польської чинить він в рівній мірі учасниками: отже і шляхту закону грецького, ту, що за його панування, так як і в минулих століттях, під послушенством Константинопольського Патріярха була.

Одвії теперішньої Руси уніятської і права наша не знають, і Королі ІМ. Польські не знали, бо про неї ніякої згадки в привілеях Народові Руському даних не знаходимо, а мова там тільки про Русь закону римського і Русь закону грецького.

Коли Русь уніятська єсть Русь закону римського, то вони мусять пристати на права і вольности Руси закону римського дані, а нам, Руси закону грецького, і правам нашим мають дати святой спокій, бо вони до них не належать тому, що вони не єсть Русь того закону грецького, якого були ті, кому ці права надані. Коли ж вони горнутья під наші права і нашими вольностями втішатися хочуть, то хай оставтья того грецького закону Русь, якого були ті, кому ці права і вольности надані, тоб-то хай оставтья Русь закону грецького під послушенством Патріярха Константинопольського, а не Русь закону римського під послушенством Папи Римського. Коли ж вони ані римського закону, ані грецького, то їм стільки права і вольности наші руські служити мають, по скільки служать вони перебуваючим в наших краях ч у ж о з е м ц я м. А коли вони хочуть бути і того і другого закону Русь, то для такої Руси ніяких прав і ніяких привілеїв у нас немає.

Бо вольности Народові Руському належаться двоякі: тому Народові Руському, котрий єсть віри римської, послушенства західного і тому Народові Руському, котрий єсть віри грецької, послушенства східного. Русь римської віри при своїй вольности остає, а нам, Руси віри грецької, вольність видерта.

Не діеться безправа і не терпить вольність поневолення, коли Русин релігії грецької покидає її і стає Русином релігії римської. Бо зміною своєї релігії не одміняє він прав наших і вольностей віри, але покинувши добровільно ту свою духову вольність, яку він мав в релігії грецької, приймає на себе вольність духову релігії римської і нею задовольняється. Од такого натомість праву нашому гвалт чиниться, од такого і вольности наші терплять поневолення, хто релігію нашу покинувши, разом з собою і права наші забирає так, щоб вже правами цими не можна було користуватись тим, хто при релігії грецькій залишився...

Оце єсть безправа, яке нам од уніятів діеться. Ось в тім єсть вольностей наших поневолення, що вони, не будучи духовними релігії грецької послушенства східного, а тільки плащем під назвою релігії грецької зодягнувшись, владництва, належні духовним послушенства східного, позабирали, їхні бенефіції пообсаджували, а нас, в послушенстві східнім оставшихся і нівчим не винних, турбують, притісняють і яко мога в набоженстві нашім переслідують.

Що ми, шляхта, од тих всяких Пакостів, Шишків, Стецьків, Душохватів, Палисвітів, Почаповських і Рущьких, які із себе тепер владик руських удають, терпимо на глум станові нашому шляхецькому і повинности нашій християнській-бачить Бог, знає Король ЙМ. Пан Наш Милостивий, знають і Вельможности Ваші. Вони нам служби Божої свобідно правити не дають, священників наших ловлять, мордують, по тюрмах сажають, а нас, коли ми за духовних своїх заступаємось, позвами і судами турбують та до шкоди приводять і, що найважливіше, чого перенести не сила, честь нашу, яка нам і кожному уштивому над життя дорожча, своїми калюмніями очернюють і ображають"

Школа
Князя К. Острожского

"Же і добре кгда не по волі Божой бувае не добро есть. Же не каждая згода Богу есть приемле и тая самая новоутвореная згода, яка не волею Божою зачата не есть Богу приемле. Такии теж и овци родити ся почали."

Гетьман В. Хмельницький

"Друга ще важніша причина та, що ми мимо постановлених під Зборовом пунктів-Соймом, Маєстатом Найяснішого Короля ЙМ. і всею Річпосполитою нам підтвержених-віра наша грецька православна не тільки в цілости не заспокоєна, але ще під більшим гнетом залишається. А доки цей спір не припиниться, доти Русь такою, як бувала споконвіку, не буде. Тому ми під Зборовом умовились, що Унія мала бути знесена.

Дорога нам земля Отчизна наша, але віра прирощенна дорожчою мусить бути, за яку ми все охоче вмірали.

А тепер вдома нам насильство вчиняється. Ми, не дай Боже, нікому не хочемо нарушати його прав, власности тільки нашої руської домагаємось: з церков наших унія, якої ніколи не бувало, щоб була знесена і щоб церкви всі наші й добра церковні, котрі ще в неволі знаходяться, нам, Народові Руському православному, віддані були.

А з їх Милостей хто хоче і як хоче хай вірує, нам це байдуже, ми свого не чужого домагаємось. Панове ж Уніяти, що чужого гвалтом посіли, хай одступлять, бо Князі й Пани чесні Руські, Предки ВМ. Н. М. Панів, і предки наші, добрі Молодці, добилися вільностей у Королів панів наших та Річпосполитої, і віри святої грецької боронили, горла свої накладаючи. Польські війська й руські війська запорожські до бою ставали, а не уніятські, про такі й не чуть було." Лист до Шляхецького Соймику Воеводства Волинського. I-го падолиста 1650-го року.

Гетьман І. Мазепа

"Поневаж война оная Хмельницького была вщата не из инших яких неуважных завязностей, тилко за віру чистую и за церкви благочестія достойного, которые до уніе римское квалтовне были потягнены, а тут же и за волности войско-віе, котрые ярмом тяжким были притиснены."

З Універсалу від листопада 1691-го року.

3. КАТОЛИЦЬКИЙ ЗАДУМ: ПОВІДІМАТИ ПРАВОСЛАВНИМ ЦЕРКВИ

"...І ось у серпні 1929-го року нарешті стало відомо, що на чолі нового знищення Православної Церкви в Польщі став Виленський католицький митрополит Ялбжиковскі, а до акції приєдналися католики /подано імена/.

Пізніше стало відомо, що католицька церква подала 664 позови на православні церкви, домагаючись від суду передачі їх їй разом з маєтками. Отже з 1918 православних парафій католики вимагали віддачі їм 664, цебто ТРЕТИНУ. Божий попуст! А трохи пізніше число позовів досягло цифри 724! Митрополит Діонісій у Різдвяному Посланні на початку 1930-го року писав: "...Римська Церква хоче відняти від нас половину Святих наших Храмів, і тим позбавити нашого духовного окормлення та церковного життя більш як 2.000.000 -два мільйони! / віруючих."

Оборона Православної Церкви подала всебічну відповідь на позов: 1. історичну і 2. правну.

П'ять літ тяглася ця страшна справа... І тільки аж 20 листопада 1933-го року Найвищий Суд зібрався в Варшаві для остаточного вирішення справи.

Найвищий Суд постановив ВІДХИЛИТИ ВСІ ПОЗВИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ, ЯК ПРАВНО НЕОБҐРУНТОВАНІ...

Постанова польського найвищого Суду від 20-го листопада 1933-го року в історії Православної Церкви та Унії має величезне значіння, бо він правно підтвердив:

1. що Берестейська унія 1596-го року була актом безправним,
2. що всі католицькі та уніятські твердження про насильне повернення уніятів у Православ'є, це тільки фальшива пропаганда, незгідна з історією.

Подам тут загальні думки цієї православної історичної записки.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ УНІЯТСЬКИЙ СОБОР БУВ НЕКАНОНІЧНИЙ.

І. Т. зв. Берестейський уніятський "Собор" 1596-го року був з погляду православного богослов'я цілком неканонічним, бо на ньому були тільки ЄПІСКОПИ-ЗРАДНИКИ, а не було ані православного духовенства, ані православного народу. Більшість на ньому складали ПОЛЯКИ-КАТОЛИКИ. Такий "Собор" не міг вирішувати жодних справ Православної Церкви, бо й ці єпископи зрадники другим КАНОНІЧНИМ ПРАВОСЛАВНИМ СОБОРОМ у тому ж Бересті того ж 1596-го року були позбавлені своїх санів та єпархій і БУЛИ ПРОКЛЯТІ. Це все не в баром ЗАТВЕРДИВ І ПАТРІАРХ ВСЕЛЕНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ МЕЛЕТІЙ.

Уніятська церква в Польщі таким чином розпочалася скиненими й виклятими єпископами, які нічого правного й канонічного робити не могли, - суд ніколи не може визнати їх дії за ПРАВНІ. І жодної канонічної церкви такі "єпископи" не могли розпочати.

2. Унія 1596 року впроваджена була явним насиллям польського уряду та католицького духовенства з єзуїтами, а все зроблене насиллям, НЕКАНОНІЧНЕ /3-ій канон о. Кирила/

3. Єпископи відступники, творячи унію 1596-го року, ніколи не скликали жодних офіційних Соборів, а все робили самі потаємці Народу й Духовенства про унію 1596-го року

3. КАТОЛИЦЬКИЙ ЗАДУМ: ПОВІДІМАТИ ПРАВОСЛАВНИМ ЦЕРКВИ

"...І ось у серпні 1929-го року нарешті стало відомо, що на чолі нового знищення Православної Церкви в Польщі став Виленський католицький митрополит Ялбжиковскі, а до акції приєдналися католики /подано імена/.

Пізніше стало відомо, що католицька церква подала 664 позови на православні церкви, домагаючись від суду передачі їх їй разом з маєтками. Отже з 1918 православних парафій католики вимагали віддачі їм 664, цебто ТРЕТИНУ. Божий попуст! А трохи пізніше число позовів досягло цифри 724! Митрополит Діонісій у Різдвяному Посланні на початку 1930-го року писав: "...Римська Церква хоче відняти від нас половину Святих наших Храмів, і тим позбавити нашого духовного окормлення та церковного життя більш як 2.000.000 -два мільйони! / віруючих."

Оборона Православної Церкви подала всебічну відповідь на позов: 1. історичну і 2. правну.

П'ять літ тяглася ця страшна справа... І тільки аж 20 листопада 1933-го року Найвищий Суд зібрався в Варшаві для остаточного вирішення справи.

Найвищий Суд постановив ВІДХИЛИТИ ВСІ ПОЗВИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ, ЯК ПРАВНО НЕОБГРУНТОВАНІ...

Постанова польського найвищого Суду від 20-го листопада 1933-го року в історії Православної Церкви та Унії має величезне значіння, бо він правно підтвердив:

1. що Берестейська унія 1596-го року була актом безправним,

2. що всі католицькі та уніятські твердження про насильне повернення уніятів у Православ'я, це тільки фальшива пропаганда, незгідна з історією.

Подам тут загальні думки цієї православної історичної записки.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ УНІЯТСЬКИЙ СОБОР БУВ НЕКАНОНІЧНИЙ.

І. Т. зв. Берестейський уніятський "Собор" 1596-го року був з погляду православного богослов'я цілком неканонічним, бо на ньому були тільки ЄПИСКОПИ-ЗРАДНИКИ, а не було ані православного духовенства, ані православного народу. Більшість на ньому склали ПОЛЯКИ-КАТОЛИКИ. Такий "Собор" не міг вирішувати жодних справ Православної Церкви, бо й ці єпископи зрадники другим КАНОНІЧНИМ ПРАВОСЛАВНИМ СОБОРОМ у тому ж Бересті того ж 1596-го року були позбавлені своїх санів та єпархій і БУЛИ ПРОКЛЯТІ. Це все не з баром ЗАТВЕРДИВ І ПАТРІАРХ ВСЕЛЕНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ МЕЛЕТІЙ.

Уніятська церква в Польщі таким чином розпочалася скиненими й виклятими єпископами, які нічого правного й канонічного робити не могли, - суд ніколи не може визнати їх дії за ПРАВНІ. І жодної канонічної церкви такі "єпископи" не могли розпочати.

2. Унія 1596 року впроваджена була явним насиллям польського уряду та католицького духовенства з єзуїтами, а все зроблене насиллям, НЕКАНОНІЧНЕ /3-ій канон о. Кирила/

3. Єпископи відступники, творячи унію 1596-го року, ніколи не скликали жодних офіційних Соборів, а все робили самі потаємці Народу й Духовенства про унію 1596-го року

нікто ніколи не питав, а в Православній Церкві таке поступовання неканонічне й неправне. Усе українське й білоруське населення опинилося в унії 1596-го року ПРОТИ СВОЇ ВОЛІ й проти свого бажання, ЦЕВТО ВРУТАЛЬНИМ НАСИЛЛЯМ.

Вільше того, на канонічному Соборі в Бересті правні, народом обрані заступники всього народу в імені його за-явили ПРОТЕСТ ПРОТИ УНІЇ, а також закликали весь народ до унії не приступати. Через це т.зв. уніятська церква ПРАВНОГО й КАНОНІЧНОГО ЗНАЧЕННЯ В ОЧАХ ПРАВОСЛАВНИХ НІКО-ЛИ НЕ МАЛА й МАТИ НЕ МОЖЕ."

/ Цей уривок зі статті Митрополита Іларіона в часописі "ВІРА й КУЛЬТУРА" , ч.6 за рік 1956 взято з персональ-ного АРХІВУ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА.

В тім же самім Архіві власною рукою Гетьманича під-креслені слідувачі цитати з тексту:

"...А покищо ми бачимо, як із православних українців зробили ГРЕКО-КАТОЛИКІВ, і далі на наших очах їх ПЕРЕРОБИ-ЛИ НА КАТОЛИКІВ. Недалеко й той час, коли вони залопочуть па-латинськи..."

Не забувайте, панотче, що Христос проповідував не по-латинськи, а НА РІДНІЙ МОВІ, -ПО АРАМЕЙСЬКИ. "

ст.18, "Віра й Культура", ч.6 1954 р.

"... Людина, свідомо ваги своїх національних і релі-гійних особливостей, не може ТАК ЛЕГКО ЗРЕКТИСЯ ЇХ. ВОНИ Є ЧАСТИНОЮ ЇЇ ДУШІ. Цілком природно, вона хотіла б оці духовні свої цінності передати СВОЇМ ДІТЯМ."

ст.23 "Віра й Культура", ч.6 1954 р.

У К Р А Ї Н А Й В А Т И К А Н

"...Апостольський Візитатор, Архиепископ ІВАН БУЧКО віддає -в передмові до першого тому "Документів" -хвалу Ватиканові за все ДОБРО, ЯКЕ ВІН ЗРОВИВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Де й коли Ватикан виступив хоч один раз на захист нещасного українського народу? НІДЕ й НІКОЛИ!

Коли Ватикан приніс українському народові хоч краплю добра? Хоч чим небудь полегшив його життя, допоміг йому в його тяжкій долі? Чи може Ватикан виступив на захист укра-їнців під час славнозвісної папифікації перед другою сві-товою війною, коли поляки мордували українське населення, руйнували й грабували українські культурні установи, зами-кали або руйнували православні церкви на Волині й Холм-щині? Ватикан добре знав про це, спостерігав... і мовчав... / Ні, не тільки мовчав, а папський нунцій МАРМАДЖІ видавав посвідки католикам-полякам, що "на основі інструкцій, одер-жаних від Апостольського Престолу, він дозволяє йому пода-вати ПОЗВИ й ДОМАГАТИСЯ ПОВЕРНЕННЯ ЙОМУ ЦЕРКОВ ТА МОНАСТИ-РІВ /православних М.С./ З ЇХНІМ МАЙНОМ."

Дивись "Віра й Культура" ч.6 , 1956 р. сторінка 3.

Хто постійно й уперто вимагав від польських королів і магнатів найсуворіших кар для українців, цих упертих „схизматиків“, цих „нечестивих козаків“? Перегляньте документи Ватикану, і ви побачите, коли справи торкалися України, Ватикан вимагає, просить, молить і упоминає поляків не давати ніяких пільг українцям, дякує тим королям і магнатам, які жорстоко карали „нечестивих козаків“, і радується перемогам польського війська над українським народом, що захищав свою ПРАВОСЛАВНУ ВІРУ, СВОЮ ЗЕМЛЮ, СВОЄ ЖИТТЯ, СВОЇХ ДІТЕЙ.

Та не тим тільки зробив Ватикан шкоду українському народові, що весь час роз'ястрував боротьбу між поляками й українцями, а ще більшу шкоду зробив тим, що ВІДІРВАВ ОДНУ ЧАСТИНУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ВІД ЗАГАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ, і поставив цю частину на роздоріжжя. Дійсно, перед ГАЛИЧЧАНАМИ тепер два шляхи: один, це - ОСТАТОЧНО ПОКАТОЛИЧИТИСЯ, перейти від греко-католицизму до римс-католицизму. На цей шлях їх увесь час товхав їхні духовні провідники в церквах, а світські „богослови“ в книжках і на шпальтах газет. До цього залишився тепер тільки один крок, бо скоро вже від СХІДНЬОГО ОБРЯДУ В НИХ НІЧОГО НЕ ЗАЛИШИТЬСЯ: У П'ЯТНИЦЮ: Іконостаси в церквах, змінено одяг Священиків на взірць римо-католицький, вводиться целібат, приймаються нові Латинські Догмати, вводяться нові латинські Свята і т.д.

Коли так, коли вже наші „рутенці“ йдуть по цьому шляху, і самі вже називають себе „католиками“, то, як такі, вони повинні й стремити до того, до чого їх веде Ватикан та його посланці. Вони мусять проклинати православних українців, бо це „уперті схизматики“ /Примітка М.С. В році 1921 я персонально читав часописи уніятів з Канади, де стояло, що ПРАВОСЛАВНІ-ЦЕ ЧОРТИ! / мусять викинути всю історію України; викинути з своєї пам'яті всіх Гетьманів: Хмельницького, Мазепу, Дорошенка, бо вони були православні; не співати українського гимну, бо там є сакраментні слова: „і покажем, що ми, браття, козацького роду“, а козаки ж були самими запеклими ворогами унії, католиків та Ватикану, увесь час ЗБРОЙНО боронили свою „схизму“, були „нечестиві козаки“, як їх зветься в документах / IMPERII COSACCI / Ватикану, тому правдивному католикові не личить зв'язувати себе з козаками.

Треба відкинути ШЕВЧЕНКА й інших письменників, бо деякі їхні твори ріжуть вухо західнім... установами щорічне свято перемоги поляків під Берестечком, бо ж Папа їй допомагав.

Одним словом: ВІДСЕЛАРУВАТИСЯ ЦІЛКОМ ВІД РЕШТИ УКРАЇНЦІВ, об'явити себе окремим народом, закріпити за собою назву „рутенця“, створити своє окреме життя маленького народу, на зразок словаків, або хорватів чи словенців.

А Б И Б У Т И К А Т О Л И К А М И !

БОЖ УКРАЇНА КАТОЛИЦЬКОЮ НІКОЛИ НЕ БУДЕ ! "

Михайло ДЗВІНИК

„Віра й Культура“ , ч 8 , 1956 рік , ст. 20 -21.

П.С. Всі ці статті з Архіву Гетьманича Данила дісталися до мого розпорядження й відома П І С Л Я Т О Г О , як мною було написано все, що торкається унії й католицизму в числі 2 „Коментаря“.

Микола Скрипник

Т. ШЕВЧЕНКО

Ще як були ми козаками
А У Н І Ї не чуть було
Отам-то весело жилось!

.....
Аж поки іменем Христа
Прийшли ксьондзи і запалили
Наш тихий рай. І розлили
Широке море сльоз і крові,
А сирот іменем Христовим
Замордували, розп'яли...
Поникли голови козачі,
Неначе стоптана трава.
Україна плаче, стогне-плаче!
За головою голова
Додолу пада. Кат лютує,
А ксьондз скаженим язиком
Кричить: „ Te deum! алілуя! ”

„Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить.
І на апостольським престолі
Чернець годований сидить.
Людською кровію шинкує
І рай у найми оддає!

.....
Розбойники, кати в тіях
Все потопали, все взяли,
Мов у Московії татари,
І нам С Л І П И М передали
Свої догмати!... Кров, пожари,
Всі зла на світі, війни, чвари,
Пекельних мук безкрай ряд
І повен Р И М байотрят!
От їх догмати і їх слава.

.....
Хто без святої булли вмер-
У пекло просто; хто ж заплатить
За буллу вдвоє, рїж хоч брата,
Окриме папи і ченця,
І в рай іди! Кінець кінцям!
У злодія вже злодій краде,
Та ще й у церкві. Гади! гади!
Чи напилися ви чи ні
Людської крові?...

Не плачте братія: за нас
І душі праведних і сила
Архістратиґа Михаїла.
Не за горами кари час.
Молітесь братія!..

НИЩЕННЯ ЦЕРКОВ НА ХОЛМЩИНІ І ЛЕГЕНДИ ПРО МИТРОПОТИТА ШЕПТИЦЬКОГО

"...Отже Митр.Шептицький не був садиноким вищим достойником з-поміж українців, що протестував. Навпаки, цей його протест дуже цікавий...Почерез липень і по кінець серпня були знищені всі ці церкви /число 162 /, що були польською владою призначені на знищення, отже під кінець серпня 1938р нищення автоматично припинилося, -інформує Б.Жуків у своїй вище згаданій книжечці.

І тут треба поставити питання: Чому Митр.Шептицький лише тоді, під кінець серпня, коли вже ті церкви, які були урядово призначені на знищення, були зруйновані, вирішив проголосити свій протест?

Др. Степан Баран, українець греко-католик, бувший посол від УНДО до польського сейму, у своїй книжці п.з. "Митрополит Андрей Шептицький" / Українське В-во "Вернигора", Мюнхен 1947 / інформує, що хоч це своє протестаційне послання Митр.Шептицький видав під дату 2 серпня 1938 р., то однак щоденникові "Діло" було доручено опублікувати його щойно 27 серпня 1938 р. Щоправда, це послання, видане до греко-католицького духовенства, а не по адресі польської влади, було сконфісковане польською цензурою, коли "Діло" хотіло надрукувати його.

Текст цього послання Митр.Шептицького в "обороні" православних церков повністю опублікований у вищезгаданій книжці д-ра С.Барана. Отже кожному не трудно його прочитати й подумати над ним.

У цьому посланні митр.Шептицький обвинувачував не польський уряд, а лише масонів. Він твердив, що це масони нищили православні церкви, а тільки підозріння кидали на Рим, щоб чином настроїти православних проти Риму та знесхотити їх до унії з Римом. Тим митр. Шептицький найбільше журився в цьому "протесті". Він гостро осудив тих, хто твердив, що це Рим польськими руками нищив церкви. А тому що православні українці обвинувачували за це Рим і Польщу, то це значить, що митр. Шептицький осудив православних українців. Отже це був протест в обороні Риму і унії, а знищені церкви були лише нагородою для цього. Цей "протест" митр.Шептицького кінчається тим, що він "потішає" православних українців тим, що факт їхнього переслідування вийде на славу та перемогу Католицької Церкви, бо того, мовляв, хоче Бог...Ось текст цього закінчення:

"ДЛЯ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ /православних/, ТАК І ДЛЯ НАС /митр. Шептицького й Риму/ Є ПОТІХОЮ, ЩО БОГ СПРАВЕДЛИВИЙ ДИВИТЬСЯ НА НАШІ ТЕРПІННЯ /муки православних і співчуття митр.Шептицького/. ДОЛЯ НАРОДІВ В РУКАХ БОЖИХ /Бог так хоче, щоб православні терпіли/. БОГ ЗМОЖЕ З ТЕРПІНЬ БІДНОГО НАРОДУ /православних/ ВИПРОВАДИТИ ПРАВДИВЕ ДОБРО ДЛЯ НЬОГО /насилъну унію з Римом/: СЛАВУ ТА ПЕРЕМОГУ ДЛЯ СВЯТОЇ ВСЕЛЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ /католицької/. Пояснення в дужках наші. -Редакція Вісника./

Сказано ясно! Митр.Шептицький радів, що переслідування Православія поляками вийде на користь Католицькій Церкві. Це не був протест, -це була заохота до переслідування Православія!

Більш моторошно-кошмарних заяв, як це послання Митр.

Шептицького, від часів кровожадного Йосафата Кунцевича для справи унії ще не було.

Як міг Митр. Шептицький обороняти Рим /Римську Церкву/, а звертати вину на маснів, коли загал знав, що РИМ ПРОДАВ ПОЛЬЩІ ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ Й ПРИНАЛЕЖНУ ДО НИХ ЗЕМЛЮ ПОЛЬСЬКІЙ ДЕРЖАВІ.

У львівському щоденнику "Діло" за 9 липня 1938 р. у редакційній статті п.з. "Останній акт-Договір між Польщею та Ватиканом у справі поуніятських земель" було поінформовано, що Ватикан договором з 20 червня 1938 р. продав Польщі українські православні церкви й їхні землі на Холмщині й Підляшші. Рим уважав, що ці церкви й землі колись належали до уніятів, отже на цій підставі зажадав був від влади царської Росії відшкодування за них, і царський уряд заплатив за них Римові. А тепер ось Рим вдруге продав ці самі церкви й землі - тим разом продав їх Польщі. /Так інформувало "Діло" 9 липня 1938 р. у вищезгаданій редакційній статті./

"Діло" 9 липня 1938 р. у редакційній статті "Останній акт" поінформувало, що польський парламенн /сейм і сенат/ 8 липня 1938 р. ратифікував /затвердив/ договір між Польщею й Ватиканом, заключений 20 червня 1938 р., силою якого Ватикан /Римська Церква/ продав Польщі православні церковні землі з церквами на Холмщині й Підляшші, та що українські послы й сенатори запротестували проти цієї ратифікації.

Чи не знав Митр. Шептицький, що Рим продавав Польщі українські православні церковні землі - за 2.500.000 золотих 12.000 гектарів землі й церкви на них / "Діло" за 21 липня 1938 р. / - і чи не знав він, що цей продаж відбувався тому, щоб знищити Православ'є на Холмщині, яке було утотожене з українством, і сполячити та златинізувати Холмщину?

Але Митр. Шептицький не запротестував ані в Ватикані, ані в Варшаві."

Вісник , число 16., 15 серпня 1965р.
Вінніпег, Канада.

Протопресвітер

Ігор Губаржевський

Про повернення Архiepіскопа
Йосифа Сліпого до ССРСР.

/ уривки /

"З'явився арх. Сліпий у Римі майже фантастичним способом. Як то кажуть, просто - "з корабля на баль". Тобто з советської каторги на католицький собор! Це не могло статися, от так собі, сів і поїхав... Це не могло статися без певних розрахунків з боку органів советської влади. У цьому мусів бути і є певний, продуманий, план. Кардинал був і є зв'язаний цими органами за кордоном. Тому то й заборонений йому безпосередній контакт з українцями-католиками у вільному світі. Цей контакт його обмежується кількома особами. Контакт його з проф. Чубатим, який писав листи до... Хрущова, не відбиває загалу української громадськості у вільному світі. Кардиналові заборонено говорити правду про становище його церкви в УССР, і про своє поневіряння на каторзі. Митрополитові-ісповідникові заборонено... ісповідувати у вільному світі, і він дає йому советськими органами приписів точно дотримується. /А як же він буде ісповідувати, коли повернеться в Україну?/ І можна сказати, не помилившись, якщо кард. Сліпий повернеться в УССР, то не інакше, а ісповідуватиме відповідно пляну, розробленого спеціалістами з МГБ, про який він, мабуть і не здогадується."

"Наша Батьківщина" 20 вересня 1965.

СПОГАД ПРО ВСЧ.О. ЙОСИФА СЛІПОГО
б. Ректора Духовної
Семинарії у Львєві.

"Було це в часи польської займанщини поміж першою та другою світовою війною.

Ризький договір, це новітнє Андрусєво, поклав кінець збройним змаганням за власну державу, Українська армія була інтернована, а біля 10.000.000 населення Західних Земель України було віддано на поталу польським окупантам.

Про насильства й знуцання поляків над українським населенням, про нищення їх релігійних, культурних і економічних підстав існування методами дикого, середньовічного релігійного фанатизму та "модерного" шовінізму пригадаю лиш побіжно, бо вони задокументовані й відомі цілому світові та залітять-ся назавжди чорною плямою на сумлінні польського народу, який раніше користав зі співчуття й пошани за боротьбу за свою національну волю й державу, а тепер виявив своє обличчя.

Теперішній "Привислінський Край" з московським агентом Гомулкою на чолі, є справедливою Божою карою за всі ті злочини, які заподіяли позбавлені Божих і людських законів польські розбишаки супроти українського населення.

Прийнявши на себе цей Попуст Божий, українці боролися, як могли за вдержання решток свого національного життя.

Одною з найпекучіших справ було виховання доросту душпастирів для zagrożеної католизацією православної церкви.

Всч.о. митрофорний протоєре* Іларіон БРИНЗАН, головний душпастир Української Армії, був особливо заклопотаний браком православного доросту семинаристів і тому прийшов до думки, чи не можна було б виховати їх в Духовній Академії для уніятів у Львові, тим більш, що у Варшаві ще не був відчинений богословський відділ, який пізніше очолював проф. др. І. Огієнко, теперішній митрополит в Канаді.

За посередництвом всч.о. Хмельовського пошастило мені незабаром дістати аудієнцію у Митрополита А. Шептицького та просити його допомоги в цій справі.

Митрополит А. Шептицький погодився на прийняття п'ятох православних семинаристів до Духовної Академії в Львові, причому було зроблено "джентельменське порозуміння", що ці учні не будуть примушовані переходити на уніяцтво, та дістануть дозвіл робити випускні іспити як православні.

Прізвища всіх семинаристів не пригадую, знаю лише, що були то п. Якубович, п. Пекарчук, п. Климчуцький та п. Тихенький. До малого семинару був прийнятий Левченко.

Щасливі, вдячні й задоволені взялися наші кандидати в душпастирі до науки і непомітно пролетів час, який відділяв їх від кінцевих іспитів.

Але тут, коротко перед іспитами, як грім серед ясного неба досягло їх розпорядження Ректора Й. Сліпого, що до іспитів вони будуть допущені тільки тоді, як перейдуть на уніяцтво...

Заскочені такою постановою Ректора Й. Сліпого, яка гостро суперечила умовам їхнього прийняття до Академії, звернулися ці семинаристи /після того як їхні розмови з Ректором zostалися без результату/ до мене з проханням спробувати поладити це, як вони припускали "непорозуміння".

Моя розмова з Вчс.о.Й.Сліпим не мала,на жаль,успіху. На всі мої аргументи про національну та християнську єдність Й.Сліпий мав лише одну відповідь: "Ви не можете від мене чекати й вимагати,ЩОБ Я ВИХОВУВАВ САМ СОБІ ВОРОГІВ."

Широ обурений таким наставленням,я потестував і доводив йому,що православні українці не вважають уніятів ворогами і що вони сподівалися на таке ж саме дружнє наставлення до них і з боку уніятів...Але Ректор Й.Сліпий заявив мені дуже змно -офіційно: "Ми не маємо про що далі розмовляти",на чім моя візита у нього й закінчилася.

Результат наказу Ректора Сліпого був такий:

Двоє з семинаристів,прізвище одного з них було Тихенький,примушені безвиглядною матеріальною скрутою їх та їхніх родин погодилися перейти на уніяцтво.

Двоє інших,доведені до розпуки таким ставленням "своїх" повернули до Радянської України,захопивши з собою ще одного учня з Перемишлю- М.Шевчука.

Нарешті два останніх -п.Якубович,якого висвятив потім Єпископ Палладій,та п.Климчуцький,що грою на бандуризаробив собі на подорож до Югославії / чи Болгарії?/та там був висвячений для чужої православної церкви -таки залишилися вірними обраному ними священницькому сану.

Подаю адресу брата о.Якубовича,який мешкає тепер в Америці,і напевно,може додати ще докладніші деталі про цілу справу."

Стільки зі звіту мого інформатора.Він є мій давній знайомий і близький земляк по Чернігівщині,заслужений полковник Української Армії,учасник всіх визвольних змагань,включно з Крутами,М.Семирозум.

Цей,начебто дрібний випадок є надзвичайно характерним для ментальності і справжньої,а не рекламованої суті т.зв. ЕКУМЕНІЇ римських клерикалів та їх вірноподданих слуг...

Кар'єру від Ректора Академії до Митрополита й кардинала з ласки папської Й.СЛІПИЙ зробив якраз тим,що він завжди вважав і нині ще вважає ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦІВ ЗА СВОЇХ ВОРОГІВ,А НЕ БРАТІВ У ХРИСТІ,А НЕ ЧЛЕНІВ ОДНОГО НАРОДУ.

Після його ,більш як загадкового приїзду на Собор до Ватикану,надзвичайно посилювся просто провкативний наступ різних "Католицьких Акцій" емігрантських уніятів супроти православних українців на чужині.

Коли б Московські безбожні большевики надіслали своїх найліпших спеціалістів по розкладу політичної еміграції,то ледве чи змогли б досягнути ліпших для них результатів,як поява та акція Й.Сліпого закордоном це зробила...

Мимоволі пригадую,як незадовго перед своєю смертю, мій Покійний Батько надіслав мені до Берліна листа,на кінці якого стояло: "БЛАГОСЛОВЛЯЮ ТЕБЕ НА ВСЕ ДОБРЕ І ЧЕСНЕ".

В моїй духовій ієрархії православного християнина. ці прості й щирі слова світської і грішної людини-мого Батька-,ставлять його безконечно ближче до Бога і до Науки Христа, як кардинала Й.СЛІПОГО,в поводженні якого я бачу тільки повну суперечність і З ДОБРИМ і З ЧЕСНИМ.

М.Скрипник

Е.ЯКУБОВИЧ 1795 W 25 St.Ap.639
Cleveland 13 Ohio ,U.S.A.

„А ПОСТОЛ ЕДНОСТИ?“

Таким багатозначучим титулом нагородила українська уніятська преса Митрополита Андрея Шептицького, святкуючи сторіччя з дня його народження, в цьому ювілейному році.

Якщо б митрополити Шептицький закликав був українців лише до національно-політичної єдності, і при тому підкреслював, що та єдність може бути і без уваги на віроісповідні різниці; і якщо б він закликав українців різних віроісповідань, щоб вони одні одних не наvertsали до своїх Церков, бо єдність національно-політична не є зумовлена єдністю церковно-релігійною, -якщо б митр.Шептицький був ширив таку ідеологію, тоді він був би одним з вископоставлених речників чистої і безумовної національно-політичної єдності українців.

На жаль, сталося зовсім навпаки. Митрополит Андрей Шептицький заскочив і здивував українську спільноту своєю ідеологією-що, мовляв, без релігійної єдності не може бути єдності національно-політичної, не може бути соборництва.

А під поняттям „релігійна єдність“ розуміє він приєднання православних українців до Риму. Таку ідеологію митрополит Шептицький з особливою чіткістю й наполегливістю під час 2-ої світової війни-у своєму листі до української інтелігенції 3-го березня 1942 р. і незабаром після того, також в 1942 р. в листі до українського православного Єпископату.

І тепер уже дійшло до того, що серед української спільноти термін „українська єдність“ хоч формально і має на собі національну шату, але його затаєні ідеї і мета вже мають церковно-релігійне значення унії з Римом. Особливо світські діячі католицької акції підхопили цю ідеологію митр.Шептицького і вмовляють в українську суспільність в розсіянні, що, мовляв, без релігійної єдності /яку вони іноді делікатно називають „зближенням“ / не може бути єдності національно-політичної.

Так званий „Український Християнський Рух“ узурпував собі цю камуфляжну назву з метою дурити своїх і чужих начебто тут іде не про католицьку акцію, а про якийсь не існуючий об'єднаний рух українських православних і уніятів та протестантів -отже всіх християн...Що є неправдою.

Українці у своїй величезній більшості в Україні православні. Але крім них є закордоном України ще й кілька сот тисяч уніятів. Не треба забувати й про протестантів, отже їх дискримінується, коли постійно говориться лише про „обидві українські Церкви“, тобто лише про православних і уніятів.

До того ж уніяти ніколи не були визнані Православною Церквою за каноничну церкву і залишаються проклятими каноничним Берестейським Собором відступниками й зрадниками прадідівської віри. Цей погляд на уніятів був свого часу затверджений і Константинопольським Патріархом і залишається й донині в силі.

Шлях до української національної єдності веде не через РИМ, КОНСТАНТИНОПОЛЬ, МОСКВУ ЧИ ВАРШАВУ, а через КИЇВ, через любов до свого народу, національну свідомість і здоровий розум.

Відколи пістряк уніятського віровідступництва був гвалтом і підступом польсько-римських інквізиторів запроваджений в Україні почалася гостра, збройна боротьба цілої

Православної Русі-України проти римсько-польського релігійного фанатизму та його уніятських поплентачів типу кровожадного Кунцевича.

Гетьман Конашевич-Сагайдачний збройною силою козацтва примусив польського короля до визнання новопосвяченої вищої духовної ієрархії Православної Церкви в році 1620.

Гетьмани Б.Хмельницький, І.Виговський та Ш.Дорошенко при кожній перемозі над поляками першою умовою миру ставили скасування унії.

В цій боротьбі православної України проти Риму поляків уніятська ієрархія була по боці ворогів України.

Польський письменник Станіслав Кот в своїй книжці про Юрія Немирича, властивого творця Гадяцької умови, пише : „Папський нунцій Петро Відоні писав до Римської курії в роках 1658-59 остерігаючи проти заключення Гадяцької угоди, бо вона загрожує небезпеками для уніятів в Польщі...Таксамо уніятські єпископи..., а передовсім митрополит Габріель Коленда слали до Риму благання про інтервенцію Папи проти підступної /Гадяцької / угоди! Це саме за домагання Гетьмана І.Виговського скасувати унію був він незабаром замордований польсько-уніятськими змовниками за допомогою і зрадою Тетері. А Немирич теж зазнав тої самої трагічної смерти від української черні під'юженою або Москвою або й „своїми“ уніятськими каїнами. Так на протязі історії не раз у вирішальну хвилю для майбутнього України релігійний фанатизм римських запроданців діяв на шкоду України, підпорядковував державно-національні інтереси народу клерикальним вимогам чужого центру. /С.Кот „Юрій Немирич“ ст.47 примітки/

Митрополит Андрей Шептицький не робив жадного винятку з галереї історичних постатей уніятів, між якими були й безпосередні предки його...

Найвищою метою життя і праці Митрополита Андрея Шептицького було „ПОВЕРНУТИ СХІД ДО РИМУ“ , а все решта-знання, церковне майно, награвоване у православих в минулому, начебто національні й політичні справи і т.д. були лише з а с о б а м и до повище згаданої мети.

Сенатор Проф.С.Шелухин пише в своїй книжці „Варшавський договір“ на ст. 39 слідує:

„Не дурно вже в 1917 році в Києві з помешкань Польського костюлу ширилися відозви, в яких проголошувалася Польща до Дніпра в межах 1772 року, а населення в тих межах називалося поляками і нищилося само ім'я України й Українець. Уніятський митрополит гр.Шептицький, вертаючись в Галичину, якраз в адміністрації тих помешкань знайшов собі гостинність і жив там. Як виявилось в 1919 році, Шептицький з Тишкевичем і інш / Василько? М.С./ творив ОРГАНІЗАЦІЮ, ЯКА МАЛА ЗАВДАННЯМ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ І РОЗДЕРТЯ УКРАЇНИ НА ШМАТКИ НА КОРИСТЬ АВСТРІЇ, А ЯК АВСТРІЯ РОЗСИПАЛАСЬ, ТО НА КОРИСТЬ ПОЛЬЩІ“ / Отже для католиків і римського папи! М.С./

Євген Онацький в своїй книжці „На похилій площі“ подає такі відомості про діяльність Тишкевича та інших уніятів з групи Шептицького:

„Тишкевич звернувся до католицьких та монархічних середовищ, намагаючись переконати їх, що український народ найбільш консервативний і монархічний у всьому світі і що він тільки і жадає, щоб мати якогось КАТОЛИЦЬКОГО КОРОЛЯ...

Італійська газета „Епока“ писала в грудні 1919 року:

„Граф Тишкевич запропонував в імені Петлюри українську корону кн. СІКСТОВІ БУРБОНСЬКОМУ З ПАРМИ, заявляючи при цьому, що український народ ДУЖЕ РАДО ПРИЙМЕ КАТОЛИЦТВО“.../ст. 117/

Граф Тишкевич розпочав свою дипломатичну кар'єру в Парижі / як представник УНР / низькою інтерв'ю в католицьких часописах. В одному з них він сказав редакції „Ля круа“ /Хрест / : „Ми потребуємо уніятського духовенства, допоможіть нам його зформувати... Слов'яни не перейняті візантійськими забобонами. В Росії католиків уважають поляками, а православних - руськими. Українці не хочуть бути ні одними, ні другими і мають тільки одну можливість - зберігти свій греко-слов'янський обряд, що відрізняє їх від католиків, і визнати авторитет римського патріярха, що унезалежнить їх від Москви. Якщо якась релігія має переважати в нашій країні, то ЦЕ МАЄ БУТИ КАТОЛИЦЬКА РЕЛІГІЯ греко-слов'янського обряду, або, інакше кажучи, РЕЛІГІЯ УНІЯТСЬКА... ” /ст. 89-90 /

„Був у нас Т. Галіп і, між іншим, оповідав про барона М. Василька, нашого посла в Швайцарії, що, як кажуть, набирає в нашому уряді все більше впливу і значення. Він був одним із головних ініціаторів польсько-українського зближення. /Варшавський договір! М.С./ Галіп, як буковинець, добре знає цього нашого представника, що навіть не вміє як слід говорити по українськи... Оповідав Галіп, що в Василька найбільше прив'язання до Габсбургської родини / Василь Вишиваний! М.С./ і що УКРАЇНА ФІГУРУВАЛА В ПЛЯНАХ ВАСИЛЬКА ТІЛЬКИ ЯК ЗАСІБ, А НЕ ЯК ЦІЛЬ. /Так само як і його спільника Митрополита А. Шептицького М.С./

Пригадав він стару історію, як цілком несподівано /??/ Василько став спільником Української Директорії, боронячи Австрію, чи, властиво, її міністра Черніна від Скоропадського. Якось кинув був Чернін необережну фразу, що міг би відступити Україні Галичину. Поляки зараз же зчинили з того приводу великий гвалт, і треба було якось із того становища вийти. Послали Фьрґача на Україну, і той побував у Петлянді, а потім, повернувшись, написав протокол з відбутої розмови. Скоропадський не хоче Галичини. І послав цей протокол до Відня. Треба було його пустити до преси, і тут Василько став у пригоді своєю „Буковиною“. Він умістив статтю „ЗРАДА“, в якій повідомив, що Скоропадський не хоче Галичини, а якщо не хоче, то, розуміється, ніхто його примушувати брати ту Галичину не буде. Залишається отже в українців єдина надія в боротьбі проти поляків - цісар Карл!

Гетьманський уряд прислав офіційне спростовання, але діло вже було зроблено, вістка пішла по часописах, дала можливість Черніннові виплисти на чисте і - виказала Василька ворогом Скоропадського / Василько був головним інтриганом і промотором Василя Вишиваного М.С./, що пізніше він використав перед Директорією, відкривши собі шлях до нової кар'єри. / ст. 139-140 /

Про шкідливу для України діяльність гр. Тишкевича писав також сенатор, проф. С. Шелухин до Отамана С. Петлюри особистого листа, до якого він приклав видану Тишкевичем брошуру, повну уніятсько-римської пропаганди. Цей лист писано з Відня, 17 листопада 1920 року і він є друкований в ч. 2 „Немезіди“ в 1936 р. в Парижі, а потім В-во „Поступ“, 1948р

Таке агресивно-негативне аж до провокативного ставлення до православної Церкви з боку уніятської ієрархії поступово розповсюджується і на світські, в першу чергу, наукові кола. Наведу як один дуже характерний приклад уступ з праці відомого галицького історика проф. С. Томашівського під назвою "Церковний бік української справи", виданої "Союзом Визволення України" у Відні, в році 1916, отже під час першої світової війни.

"... Українська особистість, котра заподіяла найбільше шкоди унії, запорозький гетьман Петро Конашевич, був завзятим ворогом Московщини. Він використав критичний час польської республіки в 1620 році й за успішну поміч, яку він дав проти Турків, БУВ У СИЛІ ПРИВЕРНУТИ ВИМЕРЛУ ВЖЕ ПРАВОСЛАВНУ ЄРАРХІЮ й натхнути тим робом ще в передостанній момент українське православне оживляючим духом. СУМНІВНІСТЬ ЙОГО ПАТРІОТИЧНОЇ ЗАСЛУГИ, задля чого його високо виславлено, пізнали пізніше його наслідники /... хто? М. С. / на жаль, у часі, коли ЗРОБЛЕНОЇ ПОМИЛКИ вже не можна було направити, бо велику частину Українців видано в 1654 р. впливам московської церкви." / ст. 15 / .

"5. Зокрема вирвання України з звязку російської державної церкви та заснування окремої української церкви, яка шукала б знову злуки з заходом, не натрапило б на більші перешкоди, ніж се було з так багато іншими східними церквами /румунською, болгарською, сербською і т. д. /, а не то що з грецькою церквою, незалежною від царгородського патріарха. ТАКИЙ ПЕРЕВІГ СПРАВИ Є САМЕ КОНЕЧНОЮ ПЕРЕДУМОВОЮ ДЛЯ БУДУЧОГО РОЗВИТКУ Й ПОШИРЕННЯ КАТОЛИЦИЗМУ НА СХОДІ." /ст. 19./

"Справедливе трактування галицької уніятської церкви зробить її видатним розсадником ідеї унії на Сході." /ст. 17/

Отже, як бачимо і цей науковець-історик абсолютно є затроєний римською концепцією католизації Сходу і підпорядковує їй навіть державно-політичну рацію України. Додати хіба ще, що С. Томашівський, якого я особисто знав в Берліні, належав до кол близьких Гетьману Скоропадському. Остається загадкою, як він хотів сполучити католизацію України з Гетьманом, який був завжди символом боротьби ПРОТИ КАТОЛИЗАЦІЇ, ЗА РУСЬКУ-ПРАВОСЛАВНУ ВІРУ.

Так звані симпатії уніятських первоієрархів до Гетьманського Руху, відомі вислови митрополита А. Шептицького, Єпископа Бачинського, та інших видатних уніятських достойників також з кол Василян треба розглядати - в історичній перспективі єзуїтської тактики - не інакше як спроби спокусити і Гетьмана Павла і Гетьманича Данила на зраду своєї прадідівської віри. З моменту, коли ці надії на навернення їх до католицизму виявилися безпідставними, вся та удавана симпатія і прихильність відразу ж перетворилася на дику й фанатичну ненависть, яка виявила себе чи не найяскравіше в так званім "Розколі серед гетьманців", розглядові та аналізі якого присвячена слідуєча частина цього збірника.

ГЕТЬМАН БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ : З ЛИСТІВ І ПРОМОВ

I. Лист до царя московського Олексія Михайловича.

" а я закликаю всі клятби на душу мою, що про війну з Вами і з Царством Вашим і думати мені незносно, і віддаю вічній анатемі і судові Божому всякого, що мислить по-неприятельськи на єдиновірців і однородців, останніх залишків вільного в Грецькій Церкві благочестя і стародавнього апостольського православія, гнобленого й знівеченого в усьому світі магометанством і папіізмом. Та коли, Ваша Величності, ще й тепер не рішетеся запобігти неприятелям і попустите їм увійти в Малоросію з своїми арміями і приневолите мене йти з військами моїми війною на Царство Ваше, то вибачайте мені і не осудіть, що стану Вам з неволі неприятель, і на такий випадок протестуюсь я перед Богом і всецілим світом, що невинен буду в крові єдиновірних християн, проливаних за інтереси народів невірних і недовірків...

А я всю свою душу відкрив перед Вами, і свідок мені Бог, що кажу суцю правду."

II. З промови в Чигирині до урядників та козаків.

"Віддатися християнам добровільно під владу невірних, або заприятелитися й спілкувати з ними є для християнства гріх смертельний і вчинок перед усім християнством ганебний та соромотний, і сливе те саме, що самогубство, бо, мавши з ними спілкування і єдність, не можна ніяк не збочити з путі християнської і не заразитися паскудством бусурмаським; а що є важливіше в світі, як не заховання батьківської своєї віри, божественної і єдиної в людстві?... Коли він /апостол Павло / дякував Богові за заховання віри в Нього, то нам, грішникам суцим, чи не треба всіляко дбати про заховання віри своєї, якою живемо, порушуємось і єсми? Але се говориться тільки про власну віру нашу. А коли ми її розглянемо і в інших народів, себто, коли, злучившись з невірними, вдаримо на царство Московське, на сей єдиний і вільний останок держави християнської, з нами єдиновірної, і підкоримо його під таку кормигу магометанську, під якою пробувають наші єдиновірні ієраршества: Константинопольське, Брусалимське, Антіохійське і Александрійське, то що ми тоді будемо перед лицем світу? Воістину, не що інше, як тільки притча во язицях і посміяння в людях, і будемо ще окаянніші од народів содомського й гоморського, погублених правосуддям Божим з такою страшною грозю. Та й самі тоді зостанемося, як обламаний корабель у просторому морі, гнаний з усіх сторін бурей і позбавлений пристановища та надії на порятунок, і буде те саме, що було після навали Батиевої під владою татарською, себто будемо невірники в Богослуженні і християнстві, або відступники і раби неклучимі, що гинуть з душею і тілом."

/ Злука Малоросії з царством Московським занепокоїла сливе всі двори європейські, а в прешу чергу найближчих сусідів України. Тому то вони звернулися до Гетьмана Богдана Хмельницького з меморандумами, в яких доводили небезпеку союзу з Московщиною та закликали повернути до Польщі. Подасмо далі відповіді Гетьмана Богдана Хмельницького на ці поради й аргументи. М.С. /

III. Відповідь Б.Хмельницького Кримському Ханові.

"...Про поляків же й казати немає:увесь світ знає, що у них скільки панів, стільки й королів; а кожному з них догодити й саме пекло не потрапить. Отже, коли народ руський нинішньою протекцією своєю обрав собі зло, то, звичайно, між злом, що його оточує, обрав менше; коли він є нещасливий, то, повір, нещасливий своїм сусідством, яке без ніяких причин завше його турбувало і ображало, а тепер за нього дбає і мордується такою жалістю, якою буває аспидова над людською головою... Але перша навала і спустошення татарське з ханом їхнім Батием завело його під протекцію литовську, а опісля і до злуки з Польщею. Ту злуку зруйнували самі поляки нечуваним і тиранським своїм правлінням, а свободу і вольність народню поновило правосуддя Боже, подвигнувши народ до неймовірної хоробрости й мужности; і він, ставши у первісній своїй точці самовладдя, міг жити без допомоги чужої. Але видно Провидіння Боже, що порядкує діла людські завше на краще, обрало злуку його з народом єдиновірним і єдиноплемінним по добрій і обопільній волі і згоді невимушеній, які руйнувати я вважаю за гріх смертельний, і з тим жити і вмерти хочу."

IV. Відповідь Б.Хмельницького Імператору римському, або германському Фердинанду III і примасу королівства Польського Урбанові,

які писали до гетьмана Хмельницького, "щоб він одстав від союзу з королем шведським, яко від противника обом католицьким релігіям, римській та грецькій, і найжорстокішого лютераніста, і щоб він, як давніше, злучився з Польщею на однакові з нею права та привілеї, що їх вони гарантувати можуть; а принаймні не втручався б ні в яку війну з Польщею і додержував би неутралітету. В противному разі погрожували йому, що зрушені будуть всі сили європейських католицьких християн на зруйнування його нації, яко шкідливої всьому католицтву римському, якому вона /українсько-русська нація! / НЕВЕЗПЕЧНИША ЗА САМИХ ТУРКІВ І САРАЦІНІВ."

Гетьман з найглибшою пошаною одписав імператорові, що "допомога його королеві шведському є обов'язок трактатів, усім народам звичайних і за святість шанованих, які ніяк не торкаються до релігії або віросповідання народнього, а уложили їх з Швецією попередники його і народ руський за тих часів, коли поляки, шаліючи в своїм поведженні і правлінні, шарпали народ сей нечуваним в світі варварством та нелюдськими тортурами, що в них панове римські католики не тільки не подали нещасному народові сьому ніякої допомоги, але ще й преїзлика гнали його наvertsаючи на унію, в Римі вигадану, а на Русі проповідану з найжорстокішою лютістю, яка перевершувала римські інквізиції і якої в самому магометанстві над християнами не чути було... А народ руський... понижений і заглушений був злістю і лукавством поляків, які з'єдналися з ним добровільно і приязно, а розсталися з ворожнечою і духом помсти безприкладним;

І РАНИ ЗЛА СЬОГО Є НЕЗЦІЛЬНІ ТАК, ЩО ГОЇТИ ЇХ ЖАДНА СИЛА ТА МУДРІСТЬ ЛЮДСЬКА НЕГОДНІ".

IV. Відповідь Гетьмана Б.Хмельницького турецькому султану Ібрагіму та римському імператору, на їх спільну місію,

в якій вони пригадують Гетьманові відстати зовсім від союзів з Швецією і злуки з Московією, а радять злучитися, як передніше, з королівством Польським... в противному ж разі змусять вони до того силою зброї своєї...

Гетьман, заперечуючи послам на їхні вимоги, доводив, що „відсіч, яку дали козаки полякам, і їх пониження є справа Бога, що сповнила святобливі Його слова, які ніколи марне не минали: „Якою же міром мірите, возміряться і вам.“ Усім сусіднім народам, а не менше й вашим державам, добре відомо, скільки лиха зазнав народ руський од сваволі і тиранства польського; всякого роду насильства, варварства і найбільш звірячі над ним лютості перевищили міру всякої уяви. Усі терпіння, муки й стогін народу сього потоптано й заллято у власній крові Його. Вони, одібравши у нього все, що мав він у тутешньому житті, наважилися затьмарювати й саму надію Його на життя прийдешнє ЧЕРЕЗ НАВЕРНЕННЯ ДО УНІЇ, що погрожує чистилищами й анатемами. Усі миротворства, трактати й договори, у руського народу з поляками довершені і присягами урочисто затверджені, не що інше були, як тільки гра обману, віроломства і найпідлішої зради, яка спомагала мерзенним їхнім намірам, помсті й убивствам. І народ руський, коли підносив проти поляків зброю, то робив теє єдино в обороні і в крайності, до чого всі народи в усьому світі мають найприродніше право, нічим не заперечене. І яка ж тут буде справедливість і політика у держав, що шукать рівноваги, коли вони на оборону претендують, а тиранство і злочинство попускають або їх виправдують?.. Приневольвати народ руський у підлеглисть полякам є диво, несумісне ні з якими правилами політичними й моральними, і те саме, що єднати вівці з вовками на один пастівник, усупереч самій природі і здоровому глуздові... В РАЗІ КОНЕЧНОСТІ, ЛІПШЕ ВПАСТИ В РУЦІ БОЖІ, НІЖ В РУЦІ ЛЮДСЬКІ!

У. Лист Гетьмана Б.Хмельницького до Патріарха НІКОНА.

„...Відуше ми о ревности, суже Твое великое святительство ревнует по Господі Бозі Вседержителі, по вірі православної, по церкві Божій і по всім народі восточного благочестія, просим Твое великое святительство, да изволит быти о нас ходатай к его царскому величеству, да подаст нам от великого государства своего руку помощи, и рать нам отпустит в помощь на Ляхов: понеже король приходит на нас со всею силою лядцкою, ВІРУ ПРАВОСЛАВНУЮ ЦЕРКВИ БОЖІЯ і народ православно християнській от-земля потребити хотяй.

Ми же служити неверному царю не хоцем, но точію православному государю его царскому величеству челом бьем: и да под крепкою его великого государства рукою й покровом пребудем, Господа Бога молим, и твое великое святительство, ходатая о нас ко Богу и к его царскому величеству просим!..

В Чигирині, 9 дня августа 1653 года.

Вашему великому Святительству во всем повольные слуги і подножки,

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦКІЙ, Гетман со всім Войском Запорожским.

УІ. Дарунок Гетьмана В. Хмельницького Братському Монастиреві в Києві.

Богдан Хмельницький Гетьман з Войском Запорозьким.

Поневаж всемогущей своєю Рукою десною Бог і Створитель неба і землі сподобил мні неприятелей і гонителей восточної православної Церкви Матки нашої, Ляхов, з України в Польщу далеко прогнати, стараніє маю пильное около благолілія Церквей Божіих і о Монастирех, для розмноженія хвали Божої: а яко іним многим Церквам і Монастирям для поправи і виживенія придавалем мастиности Лядскіє і млини, так Монастиреві Богоявленському Братському Київському Домениканскіє мастиности, а особливо село названое Мостица, над рікою Ірпенем, і над рікою Которем з всіма приналежностями, ґрунтами, полями, сіножатями, борами, лісами і всіми млинами і пожитками подадем в владзу і спокійное уживанье.

Дан в Чигирині, дня ІІ януарія року І65І.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

/ рукою власною /

Уривок з Універсалу Гетьмана Івана Скоропадського.

"... Не для цілости милої отчизны нашої, але для разоренія оної, по его злости, призванн и затягненн тіє неприятели наступают, и ежели бы не Господь и Его Царского Пресветлого Величества высокомошная десница и воинство нам помогло, то бы отчизна наша через его, проклятого, по давному в работу Лядскую пришла, а церкви Божіє в Лютерскіє костели і в Римскую Унію от тіх его протекторів оберненн были. И як то уста его богоотступные створяются, же тіх Церкви Православної Кафтолической противников и ворогов и нарушителей прав и вольностей Річи Посполитой, Короля Шведского и Лещинского называет оборонцами церквей Православных и вольностей наших? А заправды, кто тилько под Шведского Короля протекцію поддался, жаден без порабованья и разоренья не остался, яко то Польша и Литва, так же Саксонія, почастн и Шліонская земля, которые его за протектора приняли і крайнюю руину понесли, любо Саксонія и Шліонско з ним единовірные суть, однакож цілком от него порабованн и вольности их нарушенн, костели зась Римскіє в Шліонску на Лютерскіє оберненн, и всякіє им утиски и неволя учинена, чего ж мы Православные Християне от него, яко иновірного и иноязычного, с которым а ни народ наш и границы наши близкости и сполности не маат, ожитати себї можем? И любо бы он хотіл оборонити нас, якая оборона нам не есть потребна, лечь як то может из за Балтыцкого моря и в такой дальней отлеглости живучи, тое чинити и церквей наших, которых он есть противником, оборонцев быти? И если бы мы и похотіли, чего, Боже, не дай, отторгнутися от протекції найпевнішой Всемиловитішого Монарха нашего Православного, то бы муили в порабованіє Ляхов, а потом в разореніє всім, як і прошлых літ бывало..."

Дан в Лебедині, Декабря 8, року І708.

Звышменованный Гетьман рукою власною.

ДРУГИЙ ДОДАТОК ДО КОМЕНТАРЯ Ч.І

З М І С Т

ЄЗУЇТСЬКА ОТРУТА — УНІЯ В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОСТІ УКРАЇНИ

Іоанн-Русин, Мніх з Вишні	До втеклих від віри православної єпископів	I - У
Уніятські єпископи	Пасторське послання	У
Канонічний православний собор в Бересті	Протест проти унії	Уа
Князь А. Острозький	Відозва проти унії	Уа
Іван Вишенський	Уривок з творів	Уа
Митр. І. Копинський	Лист до князя Яреми	УІ - УІІ
Посли до сейму з Волині	Позивна королівська грамота Іпатію Потієві	УІІІ - ІХ
Львівський літопис	1592 рік. Про унію	ІХ
Острозький літопис	Про М. Смотрицького	ІХ
Суплікація всієї шляхти православної	Проти унії	6 - 7
Гетьман Б. Хмельницький	Проти унії	7
Гетьман І. Мазепа	Проти унії	7
"Віра й культура"	Католицький задум	8
" "	Берестейський уніятський собор був неканонічний	8 - 9
М. Дзвіник	Україна і Ватикан	9 - 9а
Т. Невченко	Вірші проти унії	9б
"Вісник", Вінніпег	Нищення церков і легенди про митр. А. Шептицького	ІО - ІІ
Протопр. І. Губаржевський	Про повернення Археп. Йосифа Сліпого	ІІ
М. Скрипник /М. Семирозум/	Спогад про Ректора духовної академії Й. Сліпого	І2 - І3
М. Скрипник	"Апостол єдності?"	І4 - І7
Гетьман Б. Хмельницький	З листів і промов	І8 - 2І
Гетьман І. Скоропадський	З універсалу	2І

Друковано разом з другим виданням "коментаря" ч.І

22 травня 1971 року

